

54/2011

Maksuviivästystyöryhmän mietintö

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

Maksuviivästystyöryhmän mietintö

21.12.2011

Julkaisun nimi	Maksuviivästystyöryhmän mietintö		
Tekijä	Maksuviivästystyöryhmä Puheenjohtaja: lainsäädäntöneuvos Tuomo Antila Sihteeri: tutkija Laura Määttänen		
Oikeusministeriön julkaisu	54/2011 Mietintöjä ja lausuntoja		
OSKARI numero	OM 7/41/2011	HARE numero	OM007:00/2011
ISSN-L	1798-7105		
ISSN (PDF)	1798-7105		
ISBN (PDF)	978-952-259-166-1		
URN	URN:ISBN:978-952-259-166-1		
Pysyvä osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-166-1		
Asia- ja avain-sanat	Perintä, perintäkulut, maksuviivästys		
Tiivistelmä	<p>Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi laki hankintasopimusten maksuehdoista. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annettu direktiivi.</p> <p>Ehdotettu laki koskisi maksuja, jotka suoritetaan vastikkeena tavarasta tai palvelusta, kun tavarahan tai palvelun toimittaja elinkeinonharjoittaja ja hankkii elinkeinonharjoittaja taikka julkisyhteisö tai muu hankintayksikkö. Laki sisältäisi direktiiviä vastaavat säännökset muun muassa maksuajan enimmäiskestosta sekä tietynlaisen viivästyskoron ja perintäkulojen maksuvelvollisuutta rajoittavien sopimusehtojen tehottomuudesta.</p> <p>Direktiivin johdosta ehdotetaan lisäksi, että saatavien perinnästä annettuun lakiin lisätään säännös velkojan oikeudesta saada 40 euron suuruinen vakiokorvaus perintäkuluista, jos elinkeinonharjoittaja tai hankintayksikkö viivästyy tavara- tai palveluhankintaan perustuvan maksun suorittamisessa elinkeinonharjoittajalle. Korkolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tällaisen maksun viivästyessä viivästyskoron määrä on kahdeksan prosenttiyksikköä korkeampi kuin viitekorko.</p> <p>Saatavien perinnästä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös muita kuin direktiiviin pohjautuvia muutoksia. Ehdotetuilla muutoksilla täsmennettäisiin hyvän perintätavan sisältöä ja pyrittäisiin tehostamaan sen noudattamista. Kuluttajasääntöjen perintäkuluille säädetyt enimmäismäärät tarkistettaisiin. Lakiin ehdotetaan otettavaksi kokonaan uusi säännös velallisen oikeudesta pyytää perintälain mukaisen perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään. Lisäksi lakiin ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan perinnässä kertyneet varat olisi kohdennettava ensisijaisesti perittäville saatavalle ja vasta sen jälkeen perintäkuluille.</p>		

21.12.2011

Publikationens titel	Betänkande av arbetsgruppen för betalningsdröjsmål		
Författare	Arbetsgruppen för betalningsdröjsmål Ordförande: lagstiftningsrådet Tuomo Antila Sekreterare: forskare Laura Määttänen		
Justitieministeriets publikation	54/2011	Betänkanden och utlåtanden	
OSKARI nummer	OM 7/41/2011	HARE nummer	OM007:00/2011
ISSN-L	1798-7105		
ISSN (PDF)	1798-7105		
ISBN (PDF)	978-952-259-166-1		
URN	URN:ISBN:978-952-259-166-1		
Permanent adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-166-1		
Sak- och nyckelord	Indrivning, indrivningskostnader, dröjsmål med betalningen		
Referat	<p>I betänkandet föreslås att det stiftas en lag om betalningsvillkor i upphandlingskontrakt. Genom den föreslagna lagen sätts direktivet om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner i kraft.</p> <p>Den föreslagna lagen ska gälla betalningar som görs som vederlag för varor eller tjänster när den som levererar varan eller tillhandahåller tjänsten är näringsidkare och den upphandlande är näringsidkare, ett offentligt samfund eller någon annan upphandlande enhet. Lagen ska innehålla bestämmelser som överensstämmer med direktivet bl.a. när det gäller hur lång betalningstiden får vara samt när en viss typs avtalsvillkor som begränsar skyldigheten att betala dröjsmålsränta och indrivningskostnader är utan verkan.</p> <p>På grund av direktivet föreslås dessutom att det i lagen om indrivning av fordringar tas in en bestämmelse om borgenärens rätt att få en standardsättning på 40 euro för indrivningskostnaderna, om näringsidkaren eller den upphandlande enheten är sen med betalningen till näringsidkaren för upphandlade varor eller tjänster. Det föreslås att räntelagen ändras så att dröjsmålsräntan vid dröjsmål med en sådan betalning är åtta procentenheter högre än referensräntan.</p> <p>I lagen om indrivning av fordringar föreslås också andra ändringar än sådana som baserar sig på direktivet. Genom de föreslagna ändringarna preciseras innebörden i god indrivningssed och eftersträvas en effektiv efterlevnad av den. De föreskrivna maximibeloppen för indrivningskostnader i samband med konsumentfordringar ska justeras. I lagen föreslås en helt ny bestämmelse om rätt för gäldenären att begära att indrivningen enligt indrivningslagen ska avbrytas och ärendet överlämnas till domstol för indrivning. I lagen föreslås också en ny bestämmelse enligt vilken de medel som influtit vid indrivningen i första hand ska avräknas på den fordran som drivs in och först därefter på indrivningskostnaderna.</p>		

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Oikeusministeriö asetti 28.3.2011 työryhmän valmistelemaan EU:n uudistetun maksuviivästysdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa ja perintälain uudistamista. Perintälain uudistamisen tavoitteena oli erityisesti varmistaa nykyistä tehokkaammin hyvän perintätavan noudattaminen ja se, että korvattavat perintäkulut lähtökohtaisesti kattavat velkojalle perinnästä tosiasiallisesti aiheutuneet kohtuulliset kustannukset. Ehdotus oli laadittava hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän oli suoritettava tehtävänsä 31.12.2011 mennessä.

Työryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin lainsäädäntöneuvos Tuomo Antila oikeusministeriöstä ja jäseniksi diakoniatyön työalasihteeri Tiina Saarela Kirkkohallituksesta, lakimies Gunveig Planting Kuluttajavirastosta, ylitarkastaja Marko Peltonen Etelä-Suomen aluehallintovirastosta, hallintoasiantuntija Olli Korhonen Vantaan kaupungilta, asiantuntija Riikka Tähtivuori Elinkeinoelämän Keskusliitosta, johtaja Helena Laine Finanssialan Keskusliitosta, johtava lakimies Tuula Sario Kuluttajaliitosta, lakimies Pasi Pönkä Suomen Kuntaliitosta, puheenjohtaja Jyrki Lindström Suomen Perimistöimistöjen Liitosta ja lainopillinen asiamies Tiina Toivonen Suomen Yrittäjät ry:stä. Työryhmän sihteerinä määrättiin toimimaan tutkija Laura Määttänen oikeusministeriöstä.

Olli Korhosen pyydettyä eroa hänen tilalleen työryhmän jäseneksi nimettiin 12.10.2011 alkaen lakimies Minna Backman Helsingin kaupungin sosiaalitoimen talous- ja velkaneuvontayksiköstä.

Työryhmä on työskentelynsä aikana kuullut asiantuntijana valtakunnanvouti Juhani Toukolaa valtakunnanvoudinvirastosta.

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti valmistellut ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Mietintöön liittyy Finanssialan Keskusliiton ja Suomen Perimistöimistöjen Liiton eriävät mielipiteet.

Saatuana työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa kunnioittavasti mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 21. päivänä joulukuuta 2011

Tuomo Antila

Tiina Saarela

Gunveig Planting

Marko Peltonen

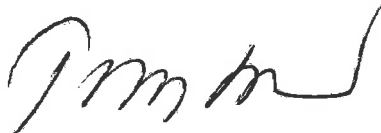
Minna Backman

Riikka Tähtivuori

Helena Laine

Tuula Sario

Pasi Pönkä

Jyrki Lindström

Tiina Toivonen

Laura Määtänen

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	12
YLEISPERUSTELUT	13
1 Maksuviivästysdirektiivi ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön	13
1.1 Yleistä	13
1.2 Direktiivin tavoite ja soveltamisala	13
1.3 Määritelmät	14
1.4 Yritysten väliset kaupalliset toimet	15
1.5 Yritysten ja viranomaisten väliset kaupalliset toimet	19
1.6 Maksuaikataulut	21
1.7 Perintäkulojen korvaaminen	21
1.8 Kohtuuttomat sopimusehdot ja sopimattomat menettelyt	22
1.9 Avoimuus ja tietoisuuden lisääminen	24
1.10 Riidattomien saatavien perintämenettelyt	25
2 Perintälaki	26
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	26
3.1 Esityksen tavoitteet	26
3.2 Maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpano	26
3.2.1 Yleistä	26
3.2.2 Maksuajan enimmäiskestoja koskevat säännökset	27
3.2.3 Vakiokorvaus perintäkuluista	28
3.2.4 Viivästyskoron määrän korottaminen	28
3.2.5 Maksun suorittamisen ajankohtaa koskevien säännösten tarkistaminen	29
3.3 Perintälain uudistaminen	29
3.3.1 Hyvä perintätapa	29
YLEISTÄ	29
VÄÄRÄT TAI HARHAANJOHTAVAT TIEDOT	29
VANHENTUNEEN TAI MUUSTA SYYSTÄ LAKANNEEN VELAN PERINTÄ	30
RIITAUTETUN SAATAVAN PERINTÄ	30
HYVÄN PERINTÄTAVAN NOUDATTAMISEN TEHOSTAMINEN	31

3.3.2	Velallisen oikeus saada perintä keskeytettyä _____	31
3.3.3	Kuluttajasaatavien perintäkulut _____	32
	YLEISTÄ _____	32
	MAKSUMUISTUTUKSISTA JA MAKSUVAATIMUKSISTA PERITTÄVÄT KULUT _____	33
	KULUJEN MÄÄRÄ, KUN PERINTÄTOIMINNAN HARJOITTAJA KUULUU VELKOJAN KANSSA SAMAN TALOUDELLISEEN KOKONAISUUTEEN _____	34
	KULUKORVAUKSEEN OIKEUTTAVIEN MAKSUVAATIMUSTEN LUKUMÄÄRÄ _____	35
	MAKSUAJAN PIDENNYKSESTÄ PERITTÄVÄT KULUT _____	35
	MAKSUSUUNNITELMASTA PERITTÄVÄT KULUT _____	35
	VELALLISEN KOKONAISKULUVASTUU _____	36
3.3.4	Suoritusten kohdentaminen saatavan osille _____	37
3.3.5	Perintätoimeksiantoja koskevat rajoitukset _____	38
	TAUSTAA _____	38
	TYÖRYHMÄN ARVIO SANKTIOLUONTEISIA HALLINNOLLISIA MAKSUJA KOSKEVASTA TOIMEKSIANTORAJOITUKSESTA _____	39
	TYÖRYHMÄN ARVIO VALTION SAATAVIA KOSKEVASTA TOIMEKSIANTORAJOITUKSESTA _____	40
3.3.6	Asiamieskielto julkisen saatavan ulosotossa _____	41
	TAUSTAA _____	41
	TYÖRYHMÄN ARVIO _____	42
3.3.7	Suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulut _____	44
3.3.8	Tratan käyttö _____	45
4	Esityksen vaikutukset _____	45
4.1	Taloudelliset vaikutukset _____	45
4.1.1	Vaikutukset kotitalouksien asemaan _____	45
4.1.2	Vaikutukset velallisen asemassa oleviin yrityksiin ja hankintayksiköihin _____	46
4.1.3	Vaikutukset velkojan asemassa oleviin yrityksiin ja julkisyhteisöihin sekä perintäalan yrityksiin _____	46
4.1.4	Vaikutukset yritysten väliseen kilpailuun ja markkinoiden toimivuuteen _____	47
4.1.5	Vaikutukset kansantalouteen _____	47
4.2	Vaikutukset viranomaisten toimintaan _____	48
4.2.1	Käräjäoikeudet _____	48

4.2.2	Ulosottoviranomaiset	48
4.2.3	Kuluttajavirasto ja Etelä-Suomen aluehallintovirasto	49
4.2.4	Markkinaoikeus	49
4.2.5	Talous- ja velkaneuvonta	49
4.3	Muut yhteiskunnalliset vaikutukset	49
4.3.1	Vaikutukset kansalaisten asemaan yhteiskunnassa	49
4.3.2	Sosiaaliset ja terveysvaikutukset	50
4.3.3	Tietoyhteiskuntavaikutukset	50
5	Asian valmistelu	50
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	51
6	Lakiehdotusten perustelut	51
6.1	Laki hankintasopimusten maksuehdoista	51
6.2	Laki saatavien perinnästä	54
6.3	Korkolaki	73
6.4	Vakuutuslaki	73
6.5	Maanvuokralaki	74
6.6	Laki asuinhuoneiston vuokrauksesta	74
6.7	Laki liikehuoneiston vuokrauksesta	75
6.8	Laki elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä	75
6.9	Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta	75
6.10	Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä	76
6.11	Laki kiinteistötoimitusmaksusta	76
7	Voimaantulo	76
	LAKIEHDOTUKSET	77
	LAGFÖRSLAG	97
	LIITE 1. VASTAAVUUSTAULUKKO	118
	LIITE 2. VERTAILUTAULUKKO	119
	ERIÄVÄT MIELIPITEET	120

Työryhmän ehdotus

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi hankintasopimusten maksuehdoista, laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki hankintasopimusten maksuehdoista. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annettu direktiivi.

Ehdotettu laki koskisi maksuja, jotka suoritetaan vastikkeena tavarasta tai palvelusta, kun tavarana tai palveluna toimittaa elinkeinonharjoittaja ja hankkii elinkeinonharjoittaja taikka julkisyhteisö tai muu hankintayksikkö. Laki sisältäisi direktiiviä vastaavat säännökset muun muassa maksuajan enimmäiskestosta sekä tietynlaisten viivästyskoron ja perintäkulujen maksuvelvollisuutta rajoittavien sopimusehtojen tehottomuudesta.

Direktiivin johdosta ehdotetaan lisäksi, että saatavien perinnästä annettuun lakiin lisätään säännös velkojan oikeudesta saada 40 euron suuruinen vakiokorvaus perintäkuluisista, jos elinkeinonharjoittaja tai hankintayksikkö viivästyy tavara- tai palveluhankintaan perustuvan maksun suorittamisessa elinkeinonharjoittajalle. Korkolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tällaisen maksun viivästyessä viivästyskoron määrä on kahdeksan prosenttiyksikköä korkeampi kuin viitekorko.

Saatavien perinnästä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös muita kuin direktiiviin pohjautuvia muutoksia. Ehdotetuilla muutoksilla täsmennettäisiin hyvän perintätavan sisältöä ja pyrittäisiin tehostamaan sen noudattamista. Kuluttajasaatavan perintäkuuluille säädetyt enimmäismääriä tarkistettaisiin. Lakiin ehdotetaan otettavaksi kokonaan uusi säännös velallisen oikeudesta pyytää perintälain mukaisen perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään. Lisäksi lakiin ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan perinnässä kertyneet varat olisi kohdennettava ensisijaisesti perittäville saatavalle ja vasta sen jälkeen perintäkuuluille.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan vähäisiä muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua niiden vahvistamisesta, kuitenkin viimeistään 16 päivänä maaliskuuta 2013.

YLEISPERUSTELUT

1 Maksuviivästysdirektiivi ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

1.1 Yleistä

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta, jäljempänä *maksuviivästysdirektiivi* tai *direktiivi*, annettiin 16 päivänä helmikuuta 2011.

Direktiivillä kumottiin kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 29 päivänä kesäkuuta 2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/35/EY, jäljempänä *alkuperäinen maksuviivästysdirektiivi*. Se oli Suomessa pantu täytäntöön 1 päivänä heinäkuuta 2002 voimaan tulleella lainsäädännöllä (lait 340–347/2002; HE 232/2001 vp).

Maksuviivästysdirektiivi on luonteeltaan minimidirektiivi. Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat velkojalle edullisempia kuin direktiivin noudattamiseksi on tarpeen.

Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin 1–8 ja 10 artiklan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 16 päivänä maaliskuuta 2013. Direktiivin 9 artikla ei vaadi täytäntöönpanotoimia, koska sitä ei ole direktiivin uudelleenlaatimisen yhteydessä muutettu. Jäsenvaltiot voivat saattaessaan direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöä päättää, sovelletaanko sitä sopimuksiin, jotka on tehty ennen mainittua päivää.

1.2 Direktiivin tavoite ja soveltamisala

Direktiivin 1 artiklan mukaan direktiivin tavoitteena on kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjuminen, jotta voidaan varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja edistää yritysten kilpailukykyä.

Direktiiviä sovelletaan kaikkiin kaupallisista toimista korvauksena suoritettaviin maksuihin.

Jäsenvaltiot voivat jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle velat, joiden osalta on aloitettu maksukyvyttömyysmenettely velallista vastaan, mukaan luettuna menettely, jonka tavoitteena on velkojen uudelleenjärjestely. Direktiivistä ei siten aiheudu tarvetta muuttaa Suomen maksukyvyttömyyslainsäädäntöä.

1.3 Määritelmät

Direktiivin 2 artiklassa määritellään keskeiset direktiivissä käytetyt käsitteet.

Kaupallisilla toimilla tarkoitetaan direktiivissä yritysten tai yritysten ja viranomaisten välisiä toimia, jotka johtavat tavaroiden toimittamiseen tai palvelujen suorittamiseen korvausta vastaan.

Palvelun käsitettä ei ole direktiivissä tarkemmin määritelty. Näin ollen sitä on tässä yhteydessä perusteltua tulkita yhtä laajasti kuin palvelun käsitettä EU-oikeudessa yleensäkin tulkitaan.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 57 artiklan 1 kohdan mukaan mainitussa sopimuksessa palveluilla tarkoitetaan suorituksia, joista tavallisesti maksetaan korvaus ja joita määräykset tavaroiden, pääomien tai henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta eivät koske. Palveluihin kuuluu erityisesti teollinen toiminta, kaupallinen toiminta, käsityöläistoiminta ja vapaiden ammattien harjoittamiseen kuuluva toiminta.

Myös esimerkiksi huoneenvuokraa ja maanvuokraa koskevia sopimuksia on perusteltua pitää EU-oikeuden kannalta palveluina. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY koskee sopimuksia, joilla elinkeinonharjoittaja myy tavaroita tai tarjoaa palveluita kuluttajalle. Tämän direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä on katsottu, että kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan väliset huoneenvuokrasopimukset ja maanvuokrasopimukset kuuluvat direktiivin soveltamisalan piiriin. (HE 218/1994 vp)

Viranomaisella tarkoitetaan direktiivissä hankintaviranomaista siten kuin se on määritetty direktiivin 2004/17/EY 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja direktiivin 2004/18/EY 1 artiklan 9 kohdassa, riippumatta sopimuksen kohteesta tai arvosta.

Määritelmäsäännöksessä viitattuja, keskenään samansisältöisiä hankintaviranomaisen määritelmiä vastaavat hankintayksikön määritelmät sisältyvät Suomessa vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain (349/2007) 5 §:n 1 ja 3 momenttiin sekä julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) 6 §:n 1 momentin 1–4 kohtaan. Ensiksi mainitussa laissa olevaan hankintayksikön määritelmään sisältyy kuitenkin harjoitetun toiminnan luonnetta koskeva edellytys, joten se ei sellaisenaan vastaa maksuviivästysdirektiivissä olevaa viranomaisen määritelmää.

Yrityksellä tarkoitetaan direktiivissä muuta organisaatiota kuin viranomaista sen harjoit- taessa itsenäistä taloudellista tai ammattitoimintaansa, vaikka tätä toimintaa harjoittaisi vain yksi henkilö.

Maksuviivästyksellä tarkoitetaan direktiivissä maksua, jota ei suoriteta sopimukseen tai lakiin perustuvan maksuajan kuluessa, kun direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tai 4 artik- lan 1 kohdassa säädetty ehdot täyttyvät.

Viivästyskorolla tarkoitetaan direktiivissä lakisääteistä viivästyskorkoa tai yritysten vä- lillä sovittua korkoa, jollei direktiivin 7 artiklasta muuta johdu.

Lakisääteisellä viivästyskorolla tarkoitetaan direktiivissä yksinkertaista viivästyskorkoa, jonka määrä vastaa viitekorkoa korotettuna vähintään kahdeksalla prosenttiyksiköllä. Tämä poikkeaa Suomen nykyisestä lainsäädännöstä, sillä korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukaan lakisääteinen viivästyskorko on viitekorko korotettuna seitsemällä prosenttiyksiköllä.

Direktiivissä tarkoitetaan *viitekorolla* sellaisessa jäsenvaltiossa, jonka rahayksikkö on euro, joko Euroopan keskuspankin viimeisiin perusrahoitusoperaatioihinsa sovelta- maa korkoa tai vaihtuvakorkoisten huutokauppamenettelyjen tuloksena Euroopan kes- kuspankin viimeisiin perusrahoitusoperaatioihinsa soveltamaa marginaalikorkoa. Korkolain 12 § on sopusoinnussa määritelmän kanssa.

Eräänntyneellä määrällä tarkoitetaan direktiivissä pääomaa, joka olisi pitänyt maksaa sopimukseen tai lakiin perustuvan maksuajan kuluessa ja johon sisältyvät laskussa tai vastaavassa maksuvaatimuksessa eritelty sovellettavat verot, tullit tai maksut.

Täytäntöönpanoasiakirjalla tarkoitetaan direktiivissä kaikkia tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen antamia päätöksiä, tuomioita tai maksumääräyksiä, joiden nojalla velkoja voi saada saatavansa perittyä velalliselta pakkotäytäntöönpanolla.

1.4 Yritysten väliset kaupalliset toimet

Direktiivin 3 artikla sisältää määräyksiä maksuajoista ja maksuviivästyksen seuraamuk- sista yritysten välisissä kaupallisissa toimissa.

Artiklan 1 kohdan mukaan velkojalla on oltava oikeus viivästyskorkoon ilman, että maksumuistutus on tarpeen, kun velkoja on täyttänyt sopimukseen ja lakiin perustuvat velvoitteensa ja velkoja ei ole saanut eräänntyntä määrää ajoissa, paitsi jos velallinen ei ole vastuussa viivästyksestä.

Direktiivin johdanto-osan 17 kappaleen mukaan velallisen maksu olisi katsottava vii- västyneeksi siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, kun velkojalla ei ole velan määrää vastaavaa summaa käytettävissään eräpäivänä, edellyttäen että hän on täyttänyt lakiin ja sopimukseen perustuvat velvoitteensa. Tämä vastaa Euroopan unionin tuomio- istuimen asiassa C-306/06 antamaa tuomiota. Sen mukaan alkuperäisen maksuviiväs-

tysdirektiivin vastaavaa säännöstä oli tulkittava niin, että erääntyneen summan on oltava kirjattu eräpäivänä velkojan tilille, jotta viivästyskorkojen periminen pankkisiirtona suoritusta maksusta estyy tai lakkaa.

Suomen lainsäädäntö vastaa pääosin direktiivin säännöstä. Velvollisuus maksaa viivästyskorkoa ei korkolain säännösten mukaan edellytä maksumuistutusta. Korkolain 10 §:ssä säädetään vapautumisperusteista tilanteissa, joissa velkaa ei ole voitu maksaa oikeassa ajassa joko velkojasta johtuvasta syystä tai ylivoimaisen esteen vuoksi. Säännökset ovat sopusoinnussa direktiivin kanssa.

Direktiivin säännös on sopusoinnussa myös sen Suomen oikeudessa pääsääntönä noudatettavan periaatteen kanssa, jonka mukaan velka on maksettava velkojan luona, jolle toisin ole sovittu. Tämä niin sanottu viemävelkaperiaate ilmenee muun muassa velkakirjalain (622/1947) 3 §:stä ja kauppalain (355/1987) 48 §:stä.

Useissa erityisiä sopimustyyppisiä koskevissa laeissa on kuitenkin viemävelkaperiaatteesta poikkeavia säännöksiä siitä, milloin pankin välityksellä tapahtunut maksu katsotaan suoritetuksi. Jos velallinen suorittaa säännösten mukaisesti maksun viimeistään eräpäivänä, maksu katsotaan oikea-aikaisesti suoritetuksi. Velallinen vapautuu viivästysseuraamuksista, vaikka velkoja ei saisikaan varoja käyttöönsä vielä eräpäivänä.

Säännösten sanamuodot eri laeissa poikkeavat hieman toisistaan. Maanvuokralain (258/1966) 8 §:n 2 momentin mukaan suorituksen katsotaan tapahtuneen muun muassa sinä päivänä, jona tilisiirtomääräys on jätetty rahalaitokseen. Asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) 35 §:n 1 momentin, liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain (482/1995) 28 §:n 1 momentin ja asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 22 §:n 1 momentin mukaan suorituksen katsotaan tapahtuneen muun muassa sinä päivänä, jonka pankki on merkinnyt maksajalle annettuun kuittiin maksupäiväksi. Vakuutusopimuslain (543/1994) 44 §:n mukaan vakuutusmaksu katsotaan suoritetuksi muun muassa sinä päivänä, jona se on maksettu rahalaitokseen tai tilisiirto on veloitettu maksajan tililtä. Kuluttajansuojalain (38/1978) 5 luvun 24 §:n 3 momentin, 8 luvun 25 §:n 3 momentin ja 9 luvun 25 §:n 4 momentin mukaan pankin välityksellä suoritettun maksun katsotaan tapahtuneen sinä päivänä, jona pankki on hyväksynyt velallisen asianmukaisen maksutoimeksiannon.

Edellä selostetut poikkeukset viemävelkaperiaatteesta ovat ristiriidassa direktiivin kanssa niiltä osin kuin säännökset koskevat sellaisia maksuja, jotka suoritetaan korvauksena direktiivissä tarkoitetuista kaupallisista toimista. Maanvuokraa, asuinhuoneiston vuokraa ja liikehuoneiston vuokraa koskevat sopimukset samoin kuin vakuutusopimukset ovat tällaisia kaupallisia toimia, jos sopimuksen osapuolina ovat yritykset tai yritys ja viranomainen.

Kuluttajansuojalaissa säänneltyihin kuluttajasopimuksiin perustuvat maksut jäävät sen sijaan kokonaan direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Myöskään asumisoikeusasunnoista annetun lain mukaiseen asumisoikeuteen liittyvät maksut eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan, sillä mainitun lain 1 §:n mukaan asumisoikeuden kohteena voi olla vain yksityishenkilölle luovutettu oikeus hallita asuinhuoneistoa ja mahdollisesti muita tiloja asumisoikeustalossa.

Tilisiirtona tai suoraveloituksena suoritettun maksun oikea-aikaisuudesta säädetään viemävelkaperiaatteesta poiketen myös maksupalvelulain (290/2010) 82 §:ssä. Sen mukaan maksajan katsotaan täyttäneen suoritusvelvoitteensa maksunsaajalle silloin, kun maksu sitoo maksupalvelulain 81 §:n nojalla sivullisia, jollei toisin säädetä tai maksajan ja maksunsaajan välisestä sopimuksesta tai omaksumasta käytännöstä taikka kauppatavasta tai muusta tavasta, jota on pidettävä maksajaa ja maksunsaajaa sitovana, johdu muuta.

Maksupalvelulain 81 §:n mukaan maksu sitoo sivullisia, kun maksunsaajan palveluntarjoaja on saanut tarvittavat tiedot maksutapahtuman rahamäärän maksamiseksi maksunsaajan maksutilille ja kun lisäksi joko maksutapahtuman rahamäärä on maksettu maksunsaajan palveluntarjoajan tilille tai maksunsaajan palveluntarjoajan asettamat maksutapahtuman katetta koskevat ehdot ovat muutoin täyttyneet. Maksu sitoo sivullisia kuitenkin aina, kun maksutapahtuman rahamäärä on maksettu maksunsaajan maksutilille.

Maksupalvelulaista siis seuraa, että tilisiirtona tai suoraveloituksena suoritettua maksua on tietyn edellytyksin pidettävä oikeassa ajassa tehtynä, vaikka sen rahamäärää ei ole kirjattu eräpäivänä maksunsaajan tilille, vaan vasta hänen pankkinsa tilille. Asialla on kuitenkin käytännössä erittäin vähäinen merkitys ottaen huomioon, että maksupalvelulain 49 §:n mukaan maksunsaajan palveluntarjoajan on maksettava maksutapahtuman rahamäärä maksunsaajan maksutilille välittömästi saatuaan sen tililleen. Jos maksunsaajan pankki viivyttelee maksutapahtuman rahamäärän siirtämisessä maksunsaajan tilille, kyseessä on direktiivissä tarkoitettu tilanne, jossa velallinen ei ole vastuussa viivästyksestä. Edellä mainitun tuomion perustelujen 30 kappaleessa EU-tuomioistuin on nimenomaisesti todennut, että alkuperäisessä maksuviivästysdirektiivissä itsessään suljettiin pois viivästyskorkojen maksaminen tapauksissa, joissa maksuviivästys ei ole seurausta velallisen menettelystä, jos tämä on huolellisesti ottanut huomioon pankkisiirron suorittamiselle tavanomaisesti tarvittavan ajan. Uusi maksuviivästysdirektiivi vastaa nyt puheena olevalta osalta alkuperäistä maksuviivästysdirektiiviä.

Edellä esitetyn perusteella voidaan katsoa, että direktiivin 3 artiklan 1 kohdan vuoksi ei ole tarpeen tehdä muutoksia maksupalvelulakiin.

Artiklan 2 kohdan mukaan kunkin vuoden ensimmäisellä puoliskolla sovellettavan viitekoron on oltava saman vuoden tammikuun 1 päivänä voimassa oleva korko ja kunkin vuoden toisella puoliskolla sovellettavan viitekoron on oltava saman vuoden heinäkuun 1 päivänä voimassa oleva korko. Korkolain 12 § vastaa tätä säännöstä.

Artiklan 3 kohdassa säädetään, että 1 kohdassa säädettyjen edellytysten täytyessä velkojalla on oltava oikeus viivästyskorkoon:

- a sopimuksessa määrättyä maksupäivää tai siinä määrätyn maksuajan päätymistä seuraavasta päivästä lukien; taikka
- b jos maksupäivää tai maksuaikaa ei ole määrätty sopimuksessa, jonkin seuraavista määräajoista päätyttyä:
 - 30 kalenteripäivän kuluttua siitä päivästä, jona velallinen on vastaanottanut laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen;
 - mikäli laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen vastaanottamispäivästä ei ole varmuutta, 30 kalenteripäivän kuluttua tavarain tai palvelun vastaanottamispäivästä;

- mikäli velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen aiemmin kuin tavarán tai palvelun, 30 kalenteripäivän kuluttua tavarán tai palvelun vastaanottamispäivästä;
- mikäli laissa tai sopimuksessa määrätään hyväksymis- tai tarkistusmenettelystä, jolla tavarán tai palvelun sopimuksenmukaisuus on varmistettava, ja mikäli velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen ennen tällaista hyväksymistä tai tarkistusta tai hyväksymis- tai tarkistuspäivänä, 30 kalenteripäivän kuluttua kyseisestä päivästä.

Korkolain 5 §:n 1 momentin mukaan viivästyskorkoa velalle, jonka eräpäivä on velallista sitovasti ennalta määrätty, on maksettava eräpäivästä lukien. Säännös vastaa a alakohtaa.

Korkolain 6 §:n 1 momentin mukaan viivästyskorkoa velalle, jonka eräpäivää ei ole velallista sitovasti ennalta määrätty, on maksettava siitä lähtien, kun 30 päivää on kulunut siitä päivästä, jona velkoja lähetti velalliselle laskun tai muutoin vaati määrätyn rahamäärän suorittamista. Säännös on saanut nykyisen sisältönsä alkuperäisen maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä.

Asiaa koskevan hallituksen esityksen HE 232/2001 vp perusteluissa on tältä osin todettu, että korkolain 6 § yleensä johtaa aikaisempaan viivästyskoron alkamisajankohtaan kuin tuolloin täytäntöön pantavana olleen direktiivin mukainen säännös. Näin ollen ei katsottu olevan estettä sille, että määrääjän alkamisajankohta Suomessa määräytyisi edelleen laskun lähettämisen eikä sen vastaanottamisen mukaan. Laskun lähettämisen ajankohdan todettiin olevan huomattavasti helpommin todennettävissä oleva seikka kuin se, milloin velallinen on vastaanottanut esimerkiksi postin kautta saapuneen laskun.

Perusteluissa todettiin edelleen, että viivästyskoron maksuvelvollisuuden alkaminen edellyttäisi sitä, että velallinen on saanut laskun. Ilman nimenomaista säännöstäkin katsottiin olevan selvää, ettei sen enempää pääoman kuin koronkaan suoritusvelvollisuus yleensä ala ennen kuin velallinen on saanut itselleen sen hyödykkeen, josta maksu on suoritettava. Velkoja voi perustelujen mukaan vaatia etukäteistä suoritusta vain, jos niin on sovittu.

Edellä selostettu b alakohta vastaa sisällöltään alkuperäisen maksuviivästysdirektiivin vastaavaa säännöstä. Korkolain 6 §:n 1 momentin soveltamiseen ei ole tietävästi liittynyt ongelmia. Näin ollen uutta direktiiviä täytäntöön pantaessa ei ole tarvetta tältä osin poiketa aikaisemman direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä tehdystä ratkaisusta.

Artiklan 4 kohdan mukaan mahdollisen hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn enimmäiskesto ei saa ylittää 30 kalenteripäivää tavarán tai palvelun vastaanottamispäivästä lukien, jollei sopimuksessa nimenomaisesti toisin sovita ja edellyttäen, ettei se ole velkojan kannalta selvästi kohtuutonta 7 artiklassa tarkoitettulla tavalla.

Kauppalain 49 §:n 2 momentin mukaan ostajalla on oikeus ennen kauppahinnan maksamista tarkastaa tavara tavan mukaisesti tai siten kuin olosuhteisiin nähden on asian-

mukaista, jollei tällainen tarkastus ole yhteensopimaton sovitun luovutus- ja maksutavan kanssa. Kauppalaain 3 §:n mukaisesti kyseistä säännöstä ei sovelleta, mikäli sopimuksesta, sopijapuolten omaksumasta käytännöstä taikka kauppatavasta tai muusta tavasta, jota on pidettävä sopijapuolia sitovana, johtuu muuta. Kauppalaain säännös ei direktiivissä edellytetyllä tavalla rajoita hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn kestoa.

Kohtuuttomien sopimusehtojen sovittelusta säädetään yleisesti varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929, jäljempänä oikeustoimilaki) 36 §:ssä. Sen nojalla voidaan sovittaa myös hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn kestoa koskevaa sopimusehtoa.

Artiklan 5 kohdan mukaan sopimuksessa määrätty maksuaika ei saa ylittää 60 kalenteripäivää, jollei sopimuksessa nimenomaisesti toisin sovita ja edellyttäen, ettei se ole velkojan kannalta selvästi kohtuutonta 7 artiklassa tarkoitettulla tavalla.

Sopimuksessa määrättävän maksuajan pituutta ei Suomessa ole lailla säännelty. Oikeustoimilain 36 §:n nojalla voidaan sovittaa myös maksuaikaa koskevaa sopimusehtoa.

1.5 Yritysten ja viranomaisten väliset kaupalliset toimet

Direktiivin 4 artikla sisältää määräyksiä maksuajoista ja maksuviivästyksen seuraamuksista kaupallisissa toimissa, joissa velallinen on viranomainen.

Artiklan 1 kohdan mukaan velkojalla on artiklan 3, 4 tai 6 kohdassa määrätty ajankohdan päätyttyä oltava oikeus lakisääteiseen viivästyskorkoon ilman, että maksumuistutus on tarpeen, kun velkoja on täyttänyt sopimukseen ja lakiin perustuvat velvoitteensa ja velkoja ei ole saanut erääntynyttä määrää ajoissa, paitsi jos velallinen ei ole vastuussa viivästyksestä.

Kun velkojalla on säännöksen mukaan oltava oikeus lakisääteiseen viivästyskorkoon, velallisen ollessa viranomainen ei voida tehokkaasti sopia lakisääteistä viivästyskorkoa alemmasta viivästyskorosta. Tämä poikkeaa Suomen nykyisestä lainsäädännöstä, sillä korkolain 2 §:n 1 momentin perusteella tällaisen sopimuksen tekeminen on mahdollista.

Säännöksen suhde Suomen lainsäädäntöön on muutoin samanlainen kuin edellä on 3 artiklan 1 kohdan osalta esitetty.

Artiklan 2 kohta vastaa 3 artiklan 2 kohtaa.

Artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan maksuaika ei saa ylittää mitään seuraavista määräajoina:

- 30 kalenteripäivää siitä päivästä, jona velallinen on vastaanottanut laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen;
- mikäli laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen vastaanottamispäivästä ei ole varmuutta, 30 kalenteripäivää tavaran tai palvelun vastaanottamispäivästä;

- mikäli velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen aiemmin kuin tavarán tai palvelun, 30 kalenteripäivää tavarán tai palvelun vastaanottamispäivästä;
- mikäli laissa tai sopimuksessa määrätään hyväksymis- tai tarkistusmenettelystä, jolla tavarán tai palvelun sopimuksenmukaisuus on varmistettava, ja mikäli velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen ennen tällaista hyväksymistä tai tarkistusta tai hyväksymis- tai tarkistuspäivänä, 30 kalenteripäivää kyseisestä päivästä.

Lisäksi 3 kohdan *b alakohdassa* määrätään, että laskun vastaanottamispäivästä ei voida sopia velallisen ja velkojan välillä.

Kohdan *a* alakohta vastaa määräaikojen määrittelyn osalta 3 artiklan 3 kohdan *b* alakohdasta, jonka ei edellä ole katsottu vaativan täytäntöönpanotoimia. On kuitenkin otettava huomioon, että säännöksillä on 3 ja 4 artikloissa osittain erilainen tarkoitus. Nyt puheena olevasta *a* alakohdasta yhdessä saman artiklan 6 kohdan kanssa näet seuraa, että kyse on – toisin kuin 3 artiklassa – paitsi siitä, milloin velvollisuus maksaa viivästyskorkoa alkaa, jos eräpäivästä ei ole sovittu, myös siitä, kuinka pitkästä maksuajasta sopimuksessa on enimmillään mahdollista sopia.

Sopimuksessa määrättävän maksuajan pituutta ei Suomessa nykyisin ole lailla rajoitettu. Edellä esitetystä seuraa, että käsillä olevan säännöksen täytäntöönpanon kannalta korkolain 5 §:n 1 momentin ja 6 §:n 1 momentin säännöksiä ei voida pitää riittävinä.

Artiklan *4 kohdan* mukaan jäsenvaltiot voivat pidentää artiklan 3 kohdan *a* alakohdassa tarkoitettuja määräaikoja enintään 60 kalenteripäivään, kun kyseessä ovat joko viranomaiset, jotka harjoittavat luonteeltaan teollista tai kaupallista taloudellista toimintaa tarjoamalla tavaroita tai palveluja markkinoilla ja joihin sovelletaan julkisina yrityksinä direktiivissä 2006/111/EY säädettyjä avoimuusvaatimuksia, taikka terveydenhuoltopalveluja tarjoavat julkiset tahot, jotka on asianmukaisesti hyväksytyt tätä tarkoitusta varten. Säännös ei edellytä täytäntöönpanotoimia, jollei sen mahdollistamaa pidennystä määräaikoihin haluta kansallisesti käyttää hyväksi.

Artiklan *5 kohta* vastaa asiallisesti 3 artiklan 4 kohtaa.

Artiklan *6 kohdan* mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sopimuksessa määrätty maksuaika ei ylitä artiklan 3 kohdassa säädettyjä määräaikoja, jollei sopimuksessa nimenomaisesti toisin sovita ja edellyttäen, että se on objektiivisesti perusteltua sopimuksen erityisluonteen tai -piirteiden vuoksi. Lisäksi maksuaika ei missään tapauksessa saa ylittää 60 kalenteripäivää. Suomen lainsäädäntöön ei nykyisin sisälly säännöksessä edellytetyt rajoituksia.

1.6 Maksuaikataulut

Direktiivin 5 artiklan mukaan direktiivillä ei rajoiteta osapuolten mahdollisuutta sopia sovellettavan kansallisen lainsäädännön asiaa koskevien säännösten mukaisesti maksuaikatauluista, joiden mukaan maksut suoritetaan maksuerissä. Jos maksueriä ei makseta sovittuun määräaikaan mennessä, direktiivissä säädetty korko ja korvaus lasketaan yksinomaan viivästyneiden maksuerien perusteella.

Suomessa voidaan sopimusvapauden periaatteen mukaisesti sopia siitä, että maksut suoritetaan maksuerissä. Viivästyskorko ja mahdolliset muut viivästysseuraamukset lasketaan tällöin vain kulloinkin viivästyneille maksuerille.

1.7 Perintäkulujen korvaaminen

Direktiivin 6 artiklan *1 kohdassa* säädetään, että viivästyskoron tullessa maksettavaksi direktiivin 3 tai 4 artiklan mukaisesti velkojalla on oikeus saada velalliselta vähintään kiinteä 40 euron summa. Se on artiklan *2 kohdan* mukaan maksettava, ilman että maksumuistutus on tarpeen, korvauksena velkojan omista perintäkuluista.

Velkojalla on artiklan *3 kohdan* mukaan oikeus saada velalliselta kiinteän summan lisäksi kohtuullinen korvaus perintäkuluista, jotka ylittävät kiinteän summan ja ovat aiheutuneet velallisen maksuviivästyksestä. Näihin kuluihin voivat sisältyä menot, jotka ovat aiheutuneet muun muassa lakimiehen tai perintätoimiston käyttämisestä.

Saatavien perinnästä annetun lain (513/1999, jäljempänä *perintälaki*) 10 §:n 1 momentin mukaan velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja itse vai toimeksisaaja velkojan lukuun. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat.

Oikeudenkäyntikuluista riita-asiassa säädetään oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa. Pääsääntönä on, että asian hävinnyt osapuoli joutuu korvaamaan kaikki vastapuolensa tarpeellisista toimenpiteistä johtuvat kohtuulliset kustannukset. Useimmat maksulaiminlyönnistä johtuvat velkomusasiat ovat riidattomia ja käsitellään vain kirjallisessa menettelyssä. Tällöin tuomioistuimen on oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 c §:n mukaan yksipuolista tuomiota antaessaan viran puolesta arvioitava maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrä. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota haastehakemuksen edellyttämään tarpeellisen työn määrään, saatavan suuruuteen ja välttämättömiin kuluihin.

Oikeusministeriö on valtuutettu antamaan tarkempia määräyksiä riidattomissa asioissa tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrien perusteista. Vastapuolen maksettavaksi tuomittavista oikeudenkäyntikuluista oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 c §:ssä tarkoitetuissa asioissa annetussa oikeusministeriön asetuksessa (1311/2001) on säädetty kulujen enimmäismääristä saatavan suuruuden ja asian vaativuuden perusteella. Yksittäistapa-

uksissa aiheutuvat erityiset kulut tuomitaan maksettavaksi erikseen esitetyn laskun mukaisina. Lisäksi oikeudenkäyntikulut voidaan erityisen painavasta syystä tuomita enimmäismäärää korkeampana.

Suomen lainsäädäntöön ei sisälly direktiivin edellyttämää säännöstä velvollisuudesta maksaa vähintään 40 euron suuruinen kiinteä korvaus perintäkuluista. Muilta osin voimassa oleva lainsäädäntö täyttää direktiivin 6 artiklan vaatimukset.

1.8 Kohtuuttomat sopimusehdot ja sopimattomat menettelyt

Direktiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että maksupäivää tai -aikaa, viivästyskorkoa tai perintäkulujen korvaamista koskevaa sopimusehtoa tai menettelyä joko ei voida panna täytäntöön tai että se antaa oikeuden vaatia vahingonkorvausta, jos sopimusehto on selvästi kohtuuton tai menettely on selvästi sopimaton velkojaa kohtaan.

Ratkaistaessa sitä, onko sopimusehto selvästi kohtuuton tai menettely selvästi sopimaton velkojaa kohtaan, otetaan huomioon kaikki tapausta koskevat seikat, mukaan lukien:

- a selvä poikkeaminen hyvästä liiketavasta kunniallisen ja vilpittömän menettelyn vaatimuksen vastaisesti;
- b tuotteen tai palvelun luonne; ja
- c se, onko velallisella objektiivista syytä poiketa lakisääteisestä viivästyskoroista, direktiivin 3 artiklan 5 kohdassa, 4 artiklan 3 kohdan a alakohdassa, 4 artiklan 4 kohdassa ja 4 artiklan 6 kohdassa tarkoitetusta maksuajasta tai 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta kiinteästä summasta.

Kohtuuttoman sopimusehdon sovittelusta säädetään oikeustoimilain 36 §:ssä. Jos oikeustoimen ehto on kohtuuton tai sen soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen, ehtoa voidaan pykälän mukaan joko sovitella tai jättää se huomioon ottamatta. Kohtuuttomuutta arvosteltaessa on otettava huomioon oikeustoimen koko sisältö, osapuolten asema, oikeustointa tehtäessä ja sen jälkeen vallinneet olosuhteet sekä muut seikat. Pykälässä tarkoitettu sovittelu voi kohdistua myös sopimusehtoihin, jotka koskevat maksupäivää tai -aikaa, viivästyskorkoa tai perintäkulujen korvaamista.

Direktiivin 7 artiklan 1 kohdan säännös ei olennaisesti poikkea alkuperäisen maksuviivästysdirektiivin 3 artiklan 3 kohdan vastaavasta säännöksestä. Alkuperäisen maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä on katsottu, että kyseinen säännös ei vaitinut erillisiä täytäntöönpanotoimia, koska mahdollisuus sovitella kohtuutonta sopimusehtoa oikeustoimilain 36 §:n nojalla riittää täyttämään direktiivin vaatimukset. Asiaa ei ole nyt perustetta arvioida toisin. Myös muissa Pohjoismaissa, joissa on voimassa oikeustoimilain 36 §:ää vastaava säännös, asiaa on saatujen tietojen mukaan arvioitu samalla tavalla.

Oikeustoimilain 36 § koskee sanamuotonsa mukaan vain kohtuuttomia sopimusehtoja, kun taas uuden direktiivin säännös koskee niiden lisäksi epäoikeudenmukaisia sopimuskäytäntöjä ("unfair practices"). On harkittava, onko tarpeen nimenomaisella säännöksellä selventää, että oikeustoimilain 36 §:ää sovelletaan myös direktiivissä tarkoitettuihin kohtuuttomiin sopimuskäytäntöihin.

Artiklan 2 kohdan mukaan sopimusehto tai menettely, jonka mukaan viivästyskorkoa ei voida periä, on artiklan 1 kohtaa sovellettaessa katsottava selvästi kohtuuttomaksi tai sopimattomaksi. Suomen nykyinen lainsäädäntö ei täytä tätä vaatimusta.

Artiklan 3 kohdan mukaan sopimusehto tai menettely, jonka mukaan perintäkuluista ei voi saada korvausta 6 artiklan mukaisesti, on artiklan 1 kohdan soveltamiseksi oletettava selvästi kohtuuttomaksi tai sopimattomaksi. Suomen nykyinen lainsäädäntö ei täytä tätä vaatimusta.

Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että velkojien ja kilpailijoiden etujen mukaisesti on käytettävissä riittäviä ja tehokkaita keinoja, joilla estetään artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen selvästi kohtuuttomien sopimusehtojen ja selvästi sopimattomien menettelyjen käytön jatkaminen. Nämä keinot käsittävät artiklan 5 kohdan mukaan säännöksiä, joiden mukaan organisaatiot, jotka on virallisesti tunnustettu yritysten edustajiksi, tai organisaatiot, joilla on oikeutettu peruste edustaa yrityksiä, voivat sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa sillä perusteella, että sopimusehdot ovat selvästi kohtuuttomia tai menettelyt ovat selvästi sopimattomia artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, niin että nämä voivat käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen tai menettelyjen käytön jatkamisen estämiseksi.

Elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetun lain (1062/1993) 1 §:n mukaan elinkeinonharjoittajien välisissä sopimuksissa ei saa käyttää ehtoa, joka on sopimuksissa toisena osapuolena olevien elinkeinonharjoittajien kannalta kohtuuton ottaen huomioon toisena osapuolena olevien elinkeinonharjoittajien heikommasta asemasta johtuva suojan tarve ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Elinkeinonharjoittajaa voidaan kieltää jatkamasta kohtuuttoman ehdon käyttämistä tai uudistamasta sellaisen tai siihen rinnastettavan ehdon käyttämistä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisesti syystä ole tarpeetonta. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa. Alkuperäisen maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä pykälään on lisätty uusi 4 momentti, jonka mukaan elinkeinonharjoittajana pidetään myös julkisyhteisöä, kun se hankkii tavaroita tai palveluja kaupallisina toimin.

Lain 2 §:n mukaan markkinaoikeus määrää lain 1 §:ssä tarkoitettun kiellon. Markkinaoikeus voi antaa kiellon myös väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain (1528/2001) 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetun lain nojalla käsiteltävä asia tulee markkinaoikeudessa vireille elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimivan rekisteröidyn yhdistyksen hakemuksella tai sen elinkeinonharjoittajan hakemuksella, johon sopimusehdon käyttö kohdistuu.

Edellä selostetut säännökset riittävät pääosin täyttämään 7 artiklan 4 ja 5 kohdasta johtuvat vaatimukset. Sääntelyn kattavuuden varmistamiseksi on kuitenkin huolehdittava siitä, että elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annettua lakia voidaan soveltaa myös tilanteissa, joissa kyse ei ole nimenomaisen sopimusehdon vaan sopimussuhteessa noudatettavan käytännön epäoikeudenmukaisuudesta 7 artiklassa tarkoitulla tavalla.

1.9 Avoimuus ja tietoisuuden lisääminen

Direktiivin 8 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava direktiivistä johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien avoimuus, muun muassa julkistamalla sovellettava lakisääteinen viivästyskorke.

Korkolain 12 a §:n mukaan Suomen Pankin on viipymättä julkaistava Suomen säädös-kokoelmassa ilmoitus korkolain 12 §:ssä tarkoitettusta viitekorosta ja sen voimassaolo-ajasta. Ilmoituksessa on myös mainittava korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun viivästyskoron suuruus. Kun direktiivin soveltamisalaan kuuluviin maksuihin on jatkossa sovellettava korkeampaa viivästyskorkoa kuin korkolain 4 §:n 1 momentissa on säädetty, on varmistettava, että myös tämän viivästyskoron suuruus vastaavasti julkaistaan.

Artiklan 2 kohdan mukaan komissio julkaisee internetissä tiedot kaikkien jäsenvaltioiden lakisääteisistä koroista, joita sovelletaan kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten yhteydessä.

Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tarpeen mukaan käytettävä ammattijulkaisuja, kampanjoita ja muita toimivia tapoja, joilla lisätään yritysten tietoisuutta maksuviivästysten torjuntakeinoista.

Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat kannustaa ottamaan käyttöön täsmällistä maksamista edistäviä säännöstöjä sekä edistää mahdollisia muita aloitteita, joilla puututaan maksuviivästykseen ja edistetään täsmällisen maksukulttuurin kehittymistä.

Artiklan 2–4 kohdan säännökset eivät edellytä lainsäädäntötoimia.

1.10 Riidattomien saatavien perintämenettelyt

Direktiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että velkoja voi muun muassa nopeutetun menettelyn avulla ja velan määrästä riippumatta saada täytäntöönpanoasiakirjan yleensä 90 kalenteripäivän kuluessa velkojan kanteen tai hakemuksen jättämisestä tuomioistuimelle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle, jos velkaa tai menettelyä ei ole miltään osin riitautettu. Jäsenvaltioiden on täytettävä tämä velvoite omien kansallisten lakiensa, asetustensa ja hallinnollisten määräystensä mukaisesti.

Artiklan 2 kohdan mukaan kansallisissa laeissa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä on sovellettava samoja ehtoja kaikkiin unioniin sijoittautuneisiin velkoihin.

Artiklan 3 kohdassa säädetään, että 1 kohdassa tarkoitettua määräaikaa laskettaessa huomioon ei oteta asiakirjojen tiedoksiantoon tarvittavaa aikaa eikä velkojan aiheuttamia viiveitä, kuten puutteellisten hakemusten oikaisemiseen käytettyä aikaa.

Artiklan 4 kohdassa todetaan, että artikla ei rajoita asetuksen (EY) N:o 1896/2006 säännösten soveltamista.

Artiklan täytäntöönpano ei edellytä kansallista sääntelyä. Jäsenvaltioiden tulee kuitenkin esimerkiksi riittävillä resursseilla ja menettelytavoilla pyrkiä siihen, että viranomaiset yleensä kykenevät käsittelemään riidattomat velkomusasiat kolmen kuukauden ajassa, jollei kyseisessä asiassa ole erityisiä käsittelyä hidastavia seikkoja.

Direktiivissä tarkoitettuun kaupalliseen toimeen perustuvaa saatavaa koskeva täytäntöönpanoperuste voidaan Suomessa hankkia vain tuomioistuinmenettelyssä. Riidattomien velkomusasioiden käsittelystä on annettu menettelyä yksinkertaistavia ja nopeuttavia erityissäännöksiä. Vuonna 2010 summaaristen asioiden keskimääräinen käsittelyaika käräjäoikeuksissa oli 2,5 kuukautta. Vuodelle 2011 on tavoitteeksi asetettu 2,4 kuukauden keskimääräinen käsittelyaika. Käsittelyaika alkaa kulua haastehakemuksen jättämisestä ja se päättyy, kun asiassa annetaan yksipuolinen tuomio. Käsittelyajat voivat muodostua keskimääräistä pidemmiksi esimerkiksi tapauksissa, joissa haastehakemus on ollut puutteellinen tai vastapuolen tavoittaminen on hankalaa ja joissa asiakirjojen täydentämiseen tai tiedoksiantoon kuluu sen vuoksi paljon aikaa. Näihin toimiin kuluva aikaa ei direktiivin mukaan edes oteta huomioon määräaikaa laskettaessa. Kysymys ei myöskään ole sellaisesta viranomaistoiminnan hitaudesta, johon voitaisiin vaikuttaa lain säännöksin tai tuomioistuinten resursseja lisäämällä.

Velkojan kansallisuus tai sijoittautumispaikka ei Suomessa vaikuta velkomusasian käsittelyyn.

Direktiivin 10 artiklan täytäntöönpano ei edellä esitetyn perusteella edellytä erityisiä toimenpiteitä Suomessa.

2 Perintälaki

Saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999, jäljempänä *perintälaki*) säädetään erääntyneen saatavan perinnästä sekä perintään liittyvistä, velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttavista muista seikoista.

Perinnällä tarkoitetaan perintälaisissa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan erääntynyt velkojan saatava.

Perintälaki on yleislaki, jota ei sovelleta, jos muualla laissa säädetään toisin. Perintälaki ei koske ulosottoviranomaisen toimintaa.

Perintälaki on tullut voimaan 1.9.1999. Sitä on laajasti uudistettu 1.5.2005 voimaan tulleella lailla. Uudistuksessa lakiin muun muassa lisättiin aikaisempaa yksityiskohtaisemmat säännökset velallisen kuluvastuusta kuluttajasaatavan perinnässä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön maksuviivästysdirektiivi.

Lisäksi tavoitteena on uudistaa perintälakia siten, että lain säännökset nykyistä tehokkaammin varmistavat hyvän perintätavan noudattamisen ja estävät kohtuuttoman suurten perintäkulujen perimisen velalliselta.

3.2 Maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpano

3.2.1 Yleistä

Edellä jaksossa 1 selostetulla tavalla maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpano edellyttää kokonaan uusia säännöksiä maksuehdoista direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa hankintasopimuksissa ja lisäksi maksuviivästyksen seuraamuksia koskevan nykyisen sääntelyn tarkistamista eräiltä osin.

Erityisesti direktiivistä johtuvat sopimusvapauden rajoitukset kaupallisissa sopimuksissa ja direktiiviin perustuva oikeus saada suoraan maksuviivästyksen perusteella vakio-

määräinen korvaus perintäkuluista ovat ratkaisuja, jotka poikkeavat Suomen velvoiteoikeudellisen lainsäädännön peruslähtökohdista. Niiden soveltamisalaa ei ole perusteltua kansallisesti laajentaa direktiivin soveltamisalaa ulommaksi. Direktiivin täytäntöönpanon edellyttämiä lainmuutoksia valmisteltaessa on tämän vuoksi pidetty lähtökohtana sitä, että voimassa olevaan lainsäädäntöön ei tehdä muutoksia laajemmin kuin direktiivin täytäntöönpano välttämättä edellyttää.

Tämä lähtökohta huomioon ottaen ehdotetaan, että direktiivin täytäntöönpanon edellyttämät säännökset maksuajan enimmäiskestosta, maksuerissä maksamisesta, hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn enimmäiskestosta sekä tietynlaisten viivästyskoron ja perintäkulojen maksuvelvollisuutta rajoittavien sopimusehtojen ja -käytäntöjen tehottomuudesta sisällytetään uuteen lakiin hankintasopimusten maksuehdoista. Lain soveltamisala vastaisi direktiivin soveltamisalaa.

3.2.2 Maksuajan enimmäiskestoa koskevat säännökset

Direktiivin 4 artiklan säännöksiä vastaavalla tavalla ehdotetussa laissa rajoitettaisiin sitä, kuinka pitkältä maksajasta voidaan enintään sopia sellaisissa sopimuksissa, jotka koskevat tavarain tai palvelun toimittamista elinkeinonharjoittajalta hankintayksikölle. Pääsäännön mukaan maksuaika saa olla enintään 30 päivää siitä päivästä, jona velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuistutuksen. Maksuaikaa voidaan kuitenkin nimenomaisella sopimuksella pidentää enintään 60 päivään, jos se on objektiivisesti perusteltua sopimuksen erityisluonteen tai -piirteiden vuoksi. Direktiivin 5 artiklan mukaisesti edellä selostetut säännökset eivät kuitenkaan estäisi jatkossakin sopimasta maksuaikataulusta, jonka mukaan maksu suoritetaan useammassa erässä.

Direktiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pidentää direktiivin mukaista enintään 30 päivän pituista maksuaikaa enintään 60 päivään, kun kyseessä ovat viranomaiset, jotka harjoittavat luonteeltaan teollista tai kaupallista taloudellista toimintaa tarjoamalla tavaroita tai palveluja markkinoilla ja joihin sovelletaan julkisina yrityksinä direktiivissä 2006/111/EY säädetyt avoimuusvaatimuksia. Maksuaikaa voidaan vastaavasti pidentää myös, kun kyseessä ovat terveydenhuoltopalveluja tarjoavat julkiset tahot, jotka on asianmukaisesti hyväksytyt tätä tarkoitusta varten.

Direktiiviä 2006/111/EY vastaavat kansalliset säännökset sisältyvät Suomessa eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annettuun lakiin (19/2003). Sen muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä HE 217/2009 vp on s. 6–8 selostettu niitä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluita, joihin mainittua lakia sovelletaan. Yksittäisinä esimerkkeinä tällaisista palveluista voidaan tässä mainita sosiaalinen asuntotuotanto, saariston yhteysalusliikenne ja veripalvelu.

Suomen ei ehdoteta käyttävän hyväksi direktiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaista mahdollisuutta pidentää enimmäismaksuaikaa.

3.2.3 Vakiokorvaus perintäkuluista

Direktiivin 6 artiklan täytäntöönpanemiseksi perintälakiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös perintäkuluista maksettavasta vakiokorvauksesta. Jos direktiivissä tarkoitettu maksu viivästyy siten, että velkojalle syntyy oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on jatkossa oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista. Jos velkojalla on oikeus vakiokorvaukseen, hänellä on oikeus saada korvausta todellisista perintäkuluistaan vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän.

Direktiivin 6 artiklassa tarkoitettuihin perintäkuluihin kuuluvat Suomessa myös riita-asian oikeudenkäyntikulut, joista säädetään oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa. Näin ollen olisi mahdollista säätää myös, että oikeudenkäyntikulujen korvauksesta olisi tehtävä vähennys vakiokorvauksen perusteella, jos perintälaissa tarkoitettuja perintäkuluja ei yksittäistapauksessa ole aiheutunut lainkaan tai niitä on aiheutunut vähemmän kuin 40 euroa. Käytännössä velkojalle kuitenkin lähes poikkeuksetta aiheutuu ainakin jonkin verran perintälaissa tarkoitettuja perintäkuluja ennen velkomusasian vireille panna tuomioistuimessa. Velvollisuus vähentää vakiokorvaus viime kädessä oikeudenkäyntikulujen korvauksesta monimutkaistaisi tarpeettomasti kuluja koskevaa sääntelyä. Näistä syistä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa, että vakiokorvaus olisi vähennettävä vain perintälaissa tarkoitettujen perintäkulujen korvauksesta, mutta ei oikeudenkäyntikulujen korvauksesta. Direktiivi sallii tällaisen sääntelyn, joka on velkojan kannalta edullisempi kuin direktiivi edellyttää.

3.2.4 Viivästyskoron määrän korottaminen

Korkolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viivästyskoron määrä on kahdeksan prosenttiyksikköä korkeampi kuin viitekorko, jos kyse on direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta maksusta. Direktiivin 2 artiklan 6 kohdassa edellytetään, että lakisääteinen viivästyskorko on vähintään tämän suuruinen. Jos viivästys koskee muuta kuin direktiivissä tarkoitettua maksua, viivästyskorko olisi nykyiseen tapaan seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin viitekorko.

Ehdotus monimutkaistaa jossain määrin viivästyskorkoa koskevaa sääntelyä, koska jatkossa lakisääteiselle viivästyskorolle on kaksi eri korkokantaa. Tästä voi varsinkin alkuvaiheessa aiheutua jonkin verran käytännön hankaluuksia. Silti ei ole katsottu perustelluksi ehdottaa, että viivästyskoron määrä Suomessa yleisesti korotettaisiin direktiivin edellyttämälle tasolle. Tällaiselle yleiselle korotukselle ei ole havaittu olevan tarvetta. Sitä vastaan puhuu myös se, että korotus olisi omiaan vaikeuttamaan maksuvaikkeuksiin joutuneiden velallisten asemaa.

3.2.5 Maksun suorittamisen ajankohtaa koskevien säännösten tarkistaminen

Niin kuin edellä jaksossa 1 on selostettu, eräissä erityisiä sopimustyyppisiä koskevissa laeissa olevat säännökset siitä, milloin pankin välityksellä tapahtunut maksu katsotaan suoritetuksi, ovat ristiriidassa direktiivin kanssa niiltä osin kuin säännökset koskevat direktiivin soveltamisalaan kuuluvia maksuja. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi vakuutus sopimuslain, maanvuokralain, asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain ja liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain kyseisiä säännöksiä.

3.3 Perintälain uudistaminen

3.3.1 Hyvä perintätapa

YLEISTÄ

Perintälain 4 §:n 1 momentin mukaan perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Pykälän 2 momentti sisältää kolmekohtaisen luettelon perinnässä kielletyistä menettelytavoista. Sen mukaan perinnässä ei saa antaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista, aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa eikä vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan perinnässä on suhtauduttava vastuullisesti maksujärjestelyihin. Vastaavanlainen, mutta soveltamisalaltaan suppeampi säännös sisältyy jo nykyisin kuluttajansuojalakiin.

Käytännössä esiintyneiden ongelmien vuoksi hyvää perintätapaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan lisäksi täsmennettäväksi jäljempänä selostettavalla tavalla.

VÄÄRÄT TAI HARHAANJOHTAVAT TIEDOT

Perintälain 4 §:n 2 momentin 1 kohdassa kielletään väärin tai harhaanjohtavien tietojen antaminen maksun laiminlyönnin seuraamuksista. Väärin tai harhaanjohtavien tietojen antamista muista seikoista kuin maksun laiminlyönnin seuraamuksista ei ole laissa nimenomaisesti kielletty. Selvää kuitenkin on, että väärin tai harhaanjohtavien tietojen antamista perinnässä on pidettävä hyvän perintätavan vastaisena ja sen tulee olla kiellettyä, olipa kyse maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista.

Käytännössä on esiintynyt esimerkiksi tilanteita, joissa velkoja on saatavan eräännyttyä ryhtynyt käyttämään yhteydenotoissaan velalliseen perintätoimintaan viittaavaa aputoiminimeä. Tällöin velallinen on voinut virheellisesti ymmärtää saatavan siirtyneen perimistöimiston perittäväksi. Tällainen menettely on omiaan antamaan velalliselle har-

haanjohtavan kuvan siitä, mikä taho saatavaa perii ja missä vaiheessa perintä on. Jos kyse on kuluttajasaatavan perinnästä, menettely voi antaa harhaanjohtavan kuvan myös siitä, minkä perusteiden mukaan perintäkulujen määrää on arvioitava.

Esitetyistä syistä säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että perinnässä ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista.

VANHENTUNEEN TAI MUUSTA SYYSTÄ LAKANNEEN VELAN PERINTÄ

Hallituksen esityksessä velan vanhentumista ja julkista haastetta koskevan lainsäädännön uudistamisesta (HE 187/2002 vp) on todettu, että vanhentuneen velan perintää ei voida pitää hyvän perintätavan mukaisena. Myös eduskunnan lakivaliokunnan mietinnössä LaVM 26/2006 vp on todettu, että vanhentunutta velkaa ei voida periä ulosotossa eikä yksityisesti.

Käytännössä on kuitenkin esiintynyt tilanteita, joissa velan perintää on velan vanhentumisesta huolimatta jatkettu. Velallisen kannalta tällainen menettely on harhaanjohtava. Se saattaa johtaa vanhentuneen velan maksamiseen vain varmuuden vuoksi tai vain jotta velallinen saa painostukseksi kokemansa perintätoimet päättymään.

Hyvää perintätapaa koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi nimenomaisella kiellolla periä vanhentunutta tai muusta syystä – esimerkiksi yksityishenkilön velkajärjestelyn johdosta – lakannutta velkaa.

RIITAUTETUN SAATAVAN PERINTÄ

Perintälain 4 §:ssä ei ole nimenomaisesti kielletty riitautetun saatavan perintää. Pykälän perusteluissa on kuitenkin todettu, ettei perintää tule jatkaa, jos velallinen on esittänyt todennäköisiä syitä saatavan aiheettomuudelle (HE 199/1996 vp).

Käytännössä on esiintynyt epäselvyyttä liittyen siihen, milloin saatava on sillä tavoin riitautettu, ettei velallisen vapaaehtoiseen suoritukseen tähtäviä perintätoimenpiteitä tulisi enää jatkaa, vaan asia olisi siirrettävä tuomioistuimen ratkaistavaksi. Siksi ehdotetaan perintälakiin lisättäväksi uusi pykälä, jossa kielletään jatkamasta perintää, jos velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa.

Toisaalta olisi ongelmallista, jos asia olisi aina saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi silloinkin, kun velallinen vastustaa perintää kykenemättä esittämään mitään sellaisia perusteita, joilla olisi vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen. Tuomioistuinkäsittelystä aiheutuvat kustannukset huomioon ottaen tämä olisi myös velallisen omien etujen vastainen. Siksi ehdotetaan, että perintää saisi kiistämisestä huolimatta jatkaa, jos velallinen ei esitä kiistämiselle perustetta tai vetoa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen.

HYVÄN PERINTÄTAVAN NOUDATTAMISEN TEHOSTAMINEN

Perintälain 12 §:n mukaan kuluttaja-asiamies valvoo hyvää perintätapaa koskevien säännösten noudattamista silloin, kun perintä koskee kuluttajasaatavaa.

Kuluttaja-asiamiehen mahdollisuuksia puuttua nopeasti ja tehokkaasti hyvän perintätavan vastaisiin menettelytapoihin ehdotetaan parannettavaksi. Lakiehdotuksen mukaan kuluttaja-asiamies voisi kieltää elinkeinonharjoittajaa jatkamasta hyvän perintätavan vastaista menettelyä kuluttajasaatavan perinnässä, jos asia ei ole lain soveltamisen kannalta tai muuten merkitykseltään huomattava. Toisin kuin Kuluttajavirastosta annetun lain (1056/1998) 6 §:n 2 momentin mukaan, kuluttaja-asiamiehen perintälain nojalla määräämä kiello ei jatkossa raukeaisi sillä perusteella, että elinkeinonharjoittaja ilmoittaa vastustavansa kiellon määräämistä. Elinkeinonharjoittaja, johon kiello on kohdistettu, voisi halutessaan saattaa kuluttaja-asiamiehen päätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Esimerkkinä samantyyppisestä sääntelystä voidaan mainita Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 48 ja 49 §. Finanssivalvonnalla on toimivalta kieltää palveluntarjoajaa jatkamasta markkinointia tai sopimusehtojen käyttöä taikka kuluttajan kannalta sopimatonta tai hyvän tavan vastaista muuta menettelyä asiakassuhteessa koskevien säännösten vastaista menettelyä. Palveluntarjoaja, johon kiello on kohdistettu, voi halutessaan saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Myös viestintämarkkinalakiin (393/2003) vastikään lisätyssä 121 b §:ssä on säädetty, että kuluttaja-asiamies voi pykälässä säädetyn edellytyksin määrätä teleyrityksen viipymättä sulkemaan numeron tai muutoin estämään palvelun käytön. Tämänkin pykälän mukaan asia on käsiteltävä markkinaoikeudessa vain, jos teleyritys tai se, jonka palvelun käyttö on estetty, saattaa päätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Perintälain säännösten noudattamista ehdotetaan lisäksi tehostettavaksi vahingonkorvausvastuuta koskevaa säännöstä tarkistamalla. Ehdotuksen mukaan perintälain 15 §:ssä säädetty velvollisuus korvata perintälain vastaisella tai muutoin virheellisellä menettelyllä aiheutettu vahinko koskisi jatkossa sekä velkojia että toimeksisaajia.

3.3.2 Velallisen oikeus saada perintä keskeytettyä

Velallisella ei nykyisin ole käytettävissään tehokasta keinoa katkaista häneen kohdistettua perintää, vaikka olisi ilmeistä, että perintä on tarpeetonta ja tuloksetonta ja että sillä vain aiheuttomasti lisätään velallisen maksettavaksi tulevia perintäkuluja. Velallisella saattaa esimerkiksi olla jo saatavia ulosottoperinnässä ja maksuhäiriömerkintöjä luottotietorekisterissä. Erityisesti tällaisessa tilanteessa on epätarkoituksenmukaista, että uuden saatavan erääntyessä on mahdollista kohdistaa velalliseen jälleen uusi monivaiheinen velallisen vapaaehtoiseen suoritukseen tähtäävä perintäprosessi, josta aiheutuvat perintäkulut lisäävät velallisen velkamäärää. Velallisen kannalta voi päinvastoin olla eduksi, että kaikkia saatavia peritään keskitetysti ulosotossa.

Esitetyistä syistä perintälakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä velallisen oikeudesta pyytää, että perintä keskeytetään ja saatava siirretään oikeudelliseen perintään. Perintälaissa tarkoitettua velallisen vapaaehtoiseen suoritukseen tähtäävää perintää ei saisi jatkaa, jos velallinen esittää tällaisen pyynnön. Velallisen esitettyä keskeytyspyynnön velkoja voisi panna vireille velkomusasian tuomioistuimessa tai hakea suoraan ulosottokelpoisen saatavan ulosottoa. Velallisen esittämä keskeytyspyyntö ei kuitenkaan merkitisi sitä, että velkojalle syntyisi velvollisuus velkoa saatavaa tuomioistuimessa tai hakea ulosottoa.

Ehdotuksen tavoitteena on lisätä velallisen mahdollisuutta vaikuttaa perintämenettelyyn. Tämä on periaatteelliselta kannalta tärkeää ottaen huomioon, että velallinen on viime kädessä vastuussa perinnästä aiheutuvista kustannuksista.

Säännöksen soveltamisalan ja keskeytyspyynnön oikeusvaikutusten osalta valmistelussa on harkittu erilaisia vaihtoehtoja.

Soveltamisalan osalta on pohdittu erityisesti sitä, tulisiko säännöksen koskea vain kuluttajasaatavien perintää vai myös yritysosaatavien perintää. Työryhmä ehdottaa, että säännös rajataan koskemaan vain kuluttajasaatavien perintää. Kaikki työryhmässä edustettuina olleet elinkeinoelämän järjestöt ovat pitäneet tarpeettomana sitä, että säännös ulotettaisiin koskemaan yritysosaatavien perintää.

Keskeytyspyynnön oikeusvaikutusten osalta valmistelussa on ollut esillä myös vaihtoehto, jonka mukaan perintälain mukaista perintää saisi keskeytyspyynnön estämättä jatkaa, mutta velallisella ei olisi velvollisuutta korvata keskeytyspyynnön jälkeen suoritetuista perintätoimista aiheutuvia kuluja. Velallisen kannalta on kuitenkin pidetty selkeämpänä säännöstä, jonka mukaan keskeytyspyyntö lähtökohtaisesti estää perinnän jatkamisen kokonaan.

Jotta kuluttajat olisivat tietoisia oikeudestaan saada perintä keskeytettyä, kuluttajasaatavaa koskevassa maksuvaatimuksessa olisi jatkossa informoitava velallista tästä oikeudesta. Velalliselle olisi selostettava myös, miten keskeytystä pyydetään ja mitä keskeytyspyynnöstä oikeudellisesti seuraa.

3.3.3 Kuluttajasaatavien perintäkulut

YLEISTÄ

Toukokuun alussa 2005 voimaan tulleeseen perintälain muutokseen johtaneen hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (LaVM 14/2004 vp) eduskunnan lakivaliokunta totesi, että perintäkulujen kehitystä on säännöllisesti seurattava. Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavien toimijoiden kannalta valiokunta piti tärkeänä huolehtia siitä, että laissa säädetyt kulujen enimmäismäärät seuraavat alan kustannuskehitystä ja että ne siten vastaavat perintätoiminnan tarkoituksenmukaisesta hoitamisesta näille toimijoille aiheutuvia kohtuullisia kuluja.

Laissa säädettyjä perintäkulujen enimmäismääriä ei ole vuoden 2005 jälkeen tarkistettu. Niitä ehdotetaan nyt tarkistettavaksi. Tarkistettuja enimmäismääriä harkittaessa on otettu huomioon erityisesti seuraavat näkökohdat:

- Tilastokeskuksen kuluttajahintaindeksin mukaan inflaatiokehitys vuodesta 2005 lokakuuhun 2011 on ollut noin 15 prosenttia
- palvelujen tuottajahintaindeksin mukaan yritysten toisille yrityksille ja julkiselle sektorille tuottamien palvelujen hintakehitys vuodesta 2005 vuoden 2011 kolmannelle neljännekselle on ollut noin 16 prosenttia
- ansiotason kehitys perintäalalla on vuodesta 2005 alkaen ollut käytettävissä olevien tietojen mukaan noin 15 prosenttia
- saatavien perinnän tosiasialliset käytännöt ovat kehittyneet verrattuna edellisen lainmuutoksen valmistelun aikaiseen tilanteeseen. Laskutus- ja perintäprosesseja on kehitetty automaattisemmiksi ja kustannustehokkaammiksi. Esimerkiksi perintäkirjeet tulostuvat automaattisesti tietojärjestelmistä. Perimistoimistot käyttävät usein verkkopalvelua yhteydenpitovälineenä kuluttajavelallisiin, mikä vähentää perimistoimistolle aiheutuvaa työmäärää ja kustannuksia. Varsinkin pienten ja rutiininomaisesti perittävien saatavien perintä on näistä syistä mahdollista järjestää hyvin tehokkaasti ja alhaisin kustannuksin. On oikeudenmukaista, että perintäprosessien automatisoimisesta aiheutuvat kustannussäästöt koituvat myös velallisten hyväksi
- perintäkulujen enimmäismäärissä on jatkossa perusteltua ottaa nykyistä paremmin huomioon periaate, jonka mukaan perintäkulujen määrän tulisi olla kohtuullinen suhteessa saatavan suuruuteen.

MAKSUMUISTUTUKSISTA JA MAKSUVAATIMUKSISTA PERITTÄVÄT KULUT

Perintälain 10 a §:n mukaan kirjallisesta maksumuistutuksesta saa periä velalliselta kuuluina enintään 5 euroa. Perintälain 5 §:ssä tarkoitetusta maksuvaatimuksesta saa periä enintään 12 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen, ja muutoin enintään 21 tai 45 euroa. Enimmäismäärät saadaan tietyin edellytyksin ylittää.

Yksityisoikeudellista saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta perittävien kulujen enimmäismäärä, 21 tai 45 euroa, riippuu nykyisin siitä, onko saatavan pääoma enintään 250 vai yli 250 euroa. Vuoden 2005 lainmuutokseen johtaneen hallituksen esityksen 21/2004 vp perusteluissa todettiin (s. 10/II), että tarkoituksena ei ole, että tavanomaisen ja selvän kuluttajasaatavan perinnästä voitaisiin ilman muuta periä korkeampi enimmäismäärä. Myös näissä tapauksissa on perustelujen mukaan otettava huomioon todella tehdyn työn määrä ja tosiasiassa aiheutuneet kulut. Tämä perusteluissa esitetty periaate ei näytä käytännössä toteutuneen tarkoitetulla tavalla. Maksuvaatimuksista tavallisimmin veloitetaan ylärajan mukaan.

Edellisessä jaksossa esitettyjen seikkojen kokonaisharkinnan perusteella ehdotetaan, että kirjallisesta maksumuistutuksesta perittävien kulujen enimmäismäärä säilyy 5 euroa. Perintälain 5 §:ssä tarkoitetusta maksuvaatimuksesta perittävien kulujen kannalta pääomaltaan enintään 100 euron suuruiset yksityisoikeudelliset saatavat rinnastettaisiin jatkossa suoraan ulosottokelpoisiin saataviin, koska kyse on hyvin samankaltaisista, rutiininomaisesti perittävistä saatavista. Molempia saatavaryhmiä koskevan maksuvaatimuksen enimmäiskuluveloitukseksi ehdotetaan 14 euroa. Pääomaltaan yli 100 euron suuruista yksityisoikeudellista saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta saisi jatkossa periä enintään 24 euroa ja yli 1 000 euron suuruista saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta enintään 50 euroa. Ehdotetun kolmiportaisen asteikon avulla pyritään nykyistä tehokkaammin toteuttamaan se jo aikaisemman lainmuutoksen perusteluista ilmenevä tavoite, että tavanomaisia ja selviä kuluttajasaatavia koskevista maksuvaatimuksista ei tule periä suhteettoman suuria kuluja.

Jos samasta saatavasta esitetään useampi maksuvaatimus, myöhempien maksuvaatimusten kulut ovat niistä yleensä aiheutuvan pienemmän työmäärän vuoksi pienemmät kuin ensimmäisellä kerralla, koska valtaosa asiassa tehdystä työstä liittyy perintätoimeksianton vastaanottamiseen. Siksi ehdotetaan säädettäväksi, että jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta, kuluja saisi periä enintään puolet ensimmäisen maksuvaatimuksen kuluja koskevasta enimmäismäärästä.

Ehdotetuilla tarkistuksilla ei ole vaikutusta siihen kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevan sääntelyn lähtökohtaan, että velallinen on velvollinen korvaamaan vain perinnästä velkojalle tosiasiallisesti aiheutuvat kohtuulliset kulut. Laissa säädettyjä kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevia euromääriä ei siis ole tarkoitettu perintäkulujen vakiokorvaukseksi, vaan ainoastaan enimmäismääräksi.

Vertailun vuoksi voi todeta, että myös Ruotsissa on säädetty maksumuistutuksista ja maksuvaatimuksista perittävien kulujen enimmäismäärästä¹. Maksumuistutuksesta saa siellä periä enintään 50 kruunua (noin 5,50 euroa) ja maksuvaatimuksesta enintään 160 kruunua (noin 18 euroa). Enimmäismäärät saa erityisesti syystä ylittää.

KULUJEN MÄÄRÄ, KUN PERINTÄTOIMINNAN HARJOITTAJA KUULUU VELKOJAN KANSSA SAMAA TALOUDELLISEEN KOKONAISUUTEEN

Eräät velkojat käyttävät saataviensa perimiseen sellaista perintätoiminnan harjoittajaa, joka kuuluu velkojan kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen. Tällaiset perintätoiminnan harjoittajat on perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetussa laissa (517/1999) vapautettu velvollisuudesta hakea toimilupa. Vaikka perintää suorittaa tällainen perintätoiminnan harjoittaja, kuluttajavelallisilta vaaditaan usein korvausta perintäkuluista ikään kuin kyse olisi toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäisen toimeksisaajan suorittamasta perinnästä. Näin tosiasiallisesti kierretään niitä perintälain säännöksiä, joiden mukaan velkojan omasta maksukehotuksesta perittävien enimmäiskulujen määrä

¹ Förordning (1981:1057) om ersättning för inkassokostnader m.m.

on alhaisempi kuin toimeksisaajan lähettämästä maksuvaatimuksesta perittävien enimmäiskulujen määrä.

Esitetyistä syistä ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös, jonka perusteella velkojan kanssa samaan konserniin kuuluva perintätoiminnan harjoittaja ei saa vaatia velalliselta kuluja maksuvaatimuksesta enempää kuin velkoja itse saisi vaatia kirjallisesta maksumuistutuksesta eli 5 euroa. Ehdotettu säännös koskisi velkojan kanssa samaan konserniin kuuluvan perintätoiminnan harjoittajan ohella myös tilannetta, jossa velkoja ja perintätoiminnan harjoittaja ovat saman luonnollisen henkilön määräysvallassa.

KULUKORVAUKSEEN OIKEUTTAVIEN MAKSUVAATIMUSTEN LUKUMÄÄRÄ

Käytännössä on havaittu, että perintäkulujen kokonaismäärään vaikuttaa eniten maksumuistutusten ja maksuvaatimusten määrä. Perintäkuluja koskevassa Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksessa (Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 98, 2009) on todettu, että hyvän perintätavan mukainen suositus korkeintaan kahdesta maksuvaatimuksesta maksumuistutusten lisäksi ylitetään usein. Tutkimuksen mukaan näyttikin siltä, että nimenomaan maksuvaatimusten määrä on keino, jolla vapaaehtoisen perinnän kustannukset saattavat yksittäistapauksessa nousta korkeiksi.

Jotta estetään perintäkulujen kokonaismäärän epäasianmukainen kasvattaminen lukuisilla maksuvaatimuksilla, ehdotetaan enimmäismäärien säätämistä sellaisille maksuvaatimuksille, joista aiheutuvat kulut velallisen on korvattava. Ehdotuksen mukaan velalliselta saisi pääsääntöisesti periä kulut yhteensä enintään kahdesta maksuvaatimuksesta.

MAKSUAJAN PIDENNYKSESTÄ PERITTÄVÄT KULUT

Käytännössä on havaittu, että kuluttajavelallisilta peritään usein suhteettoman suuria kuluja maksuajan pidennyksestä. Kohtuuttomien kuluveloitusten estämiseksi ehdotetaan lakiin otettavaksi uusi säännös, jonka mukaan velallisen pyynnöstä tapahtuvasta maksuajan pidennyksestä saa periä kuluttajavelalliselta kuluina enintään 5 euroa.

Lisäksi ehdotetaan, että kulujen periminen maksuajan pidennyksestä olisi sallittua vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä. Tarkoituksena on estää se, että velallisen kuluvastuuta tarpeettomasti kasvatetaan perimällä häneltä toistuvasti kuluja hyvin lyhyistä maksuajan pidennyksistä.

MAKSUSUUNNITELMASTA PERITTÄVÄT KULUT

Perintälain 10 a §:n mukaan yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatan kattavasta kirjallisesta maksusuunnitelmasta saa periä enintään 30 euroa.

Maksusuunnitelman laatimisesta perittävään enimmäiskuluveloitukseen ehdotetaan muutoksia. Tavoitteena on, että kuluveloitukset olisivat nykyistä asianmukaisemmassa suhteessa saatavan suuruuteen ja maksusuunnitelmasta aiheutuvan työn määrään. Siksi

kuluveloituksen enimmäismääräksi ehdotetaan lähtökohtaisesti 20 euroa. Jos kyse on yli 100 euron suuruudesta yksityisoikeudellisesta saatavasta ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, enimmäiskuluveloituksen määrä olisi saatavan suuruudesta riippuen joko 30 tai 50 euroa. Maksuerien lukumäärän huomioon ottamista kuluveloituksen enimmäismäärässä ehdotetaan, jotta kannustetaan osapuolia neuvottelemaan nykyistä pidempiä ja velallisen maksukyvyyn kannalta realistisempia maksusuunnitelmia.

Lisäksi ehdotetaan lakiin otettavaksi rajoitus, jonka mukaan velalliselta saisi pääsääntöisesti periä kuluja enintään yhdestä maksusuunnitelmasta. Muutoksen tarkoituksena on varmistaa, että jo ensimmäistä maksusuunnitelmaa laadittaessa velallisen kokonaistilanteeseen paneudutaan riittävän huolellisesti ja suunnitelmasta tehdään realistinen suhteessa hänen maksukykyynsä. Näin voidaan välttää perintäkulujen tarpeeton kasvattaminen toistuvilla maksusuunnitelmillä.

Vertailutietona voi todeta, että Ruotsissa maksusuunnitelmasta saa pääsääntöisesti periä kuluja enintään 150 kruunua (noin 17 euroa).

VELALLISEN KOKONAISKULUVASTUU

Perintälain 10 c §:n mukaan saman kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa pääsääntöisesti vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 190 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 250 euroa, ja enintään 220 euroa, jos saatavan pääoma on yli 250 euroa.

Pykälän säätämiseen johtaneesta hallituksen esityksestä ilmenee, että porrastus ja enimmäismäärät ovat vastanneet tuolloin voimassa olleita summaaristen velkomusasioiden oikeudenkäyntikulujen perustaksojen porrastusta ja enimmäismääriä.

Tämän esityksen keskeisenä tavoitteena on estää sitä, että perintäkulut muodostuvat kohtuuttoman suuriksi ja niiden maksuvelvollisuus entisestään pahentaa velallisen maksuvaikeuksia. Tältä kannalta on perusteltua, että velallisen kokonaiskuluvastuuta säänneltäessä lähtökohdaksi jatkossa otetaan oikeudenkäyntikuluja koskevan taksan sijasta se, mikä on asianmukaiseen perintäprosessiin sisältyvistä perintätoimenpiteistä veloitettavien kohtuullisten kulujen määrä. Näistä syistä velallisen kokonaiskuluvastuuta kuluttajasaatavan perinnässä ehdotetaan alennettavaksi. Se olisi pääomaltaan enintään 100 euron suuruudessa saatavissa enintään 60 euroa, pääomaltaan enintään 1 000 euron suuruudessa saatavissa enintään 90 euroa ja tätä suuremmissa saatavissa enintään 160 euroa.

Ehdotetut enimmäismäärät vastaavat kahdesta maksumuistutuksesta, kahdesta maksuvaatimuksesta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää korotettuna 15 prosentilla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon. Ehdotettu 15 prosentin joustonvara on tarkoitettu kattamaan kohtuulliset kustannukset mahdollisista muista tarpeellisista perintätoimista. Tällainen muu perintätoimi voi olla esimerkiksi velallisen pyynnöstä tapahtuva maksuajan pidennys. Edellä tässä kappaleessa todettu koskee vain sitä, millä tavoin kokonaiskuluvastuun enimmäismääriin on ehdotusta valmisteltaessa päädytty. Käytännössä voi luonnollisesti esiintyä vaihtelua sen suhteen,

minkä tyyppisten perintätoimien kustannuksista perintäkulojen kokonaismäärä kussakin tapauksessa muodostuu.

Ehdotetut enimmäismäärät saataisiin poikkeustapauksissa ylittää vastaavasti kuin nykyisenkin lain mukaan.

Suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien perinnässä noudatettava kokonaiskuluvastuun enimmäismäärä ehdotetaan alennettavaksi nykyisestä 59 eurosta 51 euroon. Tämä vastaa kahdesta maksumuistutuksesta, kahdesta maksuvaatimuksesta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää.

3.3.4 Suoritusten kohdentaminen saatavan osille

Ulosottokaaren (705/2007) 6 luvun 4 §:n mukaan ulosottomiehen on pääsääntöisesti kohdennettava kertyneet varat ensin kunkin saatavan korolle, sen jälkeen pääomalle ja viimeksi kuluille. Koron ja pääoman osalta samaa kohdentamisjärjestystä on vanhastaan noudatettu myös muussa kuin ulosotto-perinnässä kauppakaaren 9 luvun 5 §:n nojalla. Muun kuin ulosotto-perinnän osalta laissa ei nykyisin ole säädetty siitä, missä järjestyksessä velallisen suoritus on kohdennettava yhtäältä varsinaiselle saatavalle ja toisaalta perintäkuluille. Käytännössä suoritukset kohdennetaan yleensä ensisijaisesti kuluille ja vasta sen jälkeen varsinaiselle saatavalle.

Perintälakiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös perinnässä kertyneiden varojen kohdentamisesta saatavan osille. Ehdotettu säännös vastaa asiallisesti ulosottokaaren edellä selostettua säännöstä. Velallisen tekemät suoritukset olisi siten ensisijaisesti kohdennettava varsinaiselle saatavalle ja vasta sen tultua suoritetuksi kuluille.

Ulosottokaaren 6 luvun 4 §:n mukaisesta kohdentamisjärjestyksestä voidaan palkan ja elinkeinotulon ulosmittauksessa poiketa asianosaisten tekemällä ulosottokaaren 4 luvun 60 §:n mukaisella maksusopimuksella. Perintälakiin ehdotettu kohdentamissäännös ei estäisi velkojaa kohdentamasta velallisen maksamia suorituksia velallisen kannalta edullisemmalla tavalla eli ensisijaisesti pääomalle ja toissijaisesti korolle. Varsinaisen saatavan ja perintäkulojen keskinäisestä etusijasta kohdentamisjärjestyksessä ei ehdotuksen mukaan voitaisi sopimuksella poiketa.

Ehdotuksella yhdenmukaistetaan suoritusten kohdentamisjärjestys vapaaehtoisessa perinnässä ja ulosotossa. Näin vältetään ongelmat, joita erilaisesta kohdentamisjärjestyksestä aiheutuu esimerkiksi tilanteessa, jossa saatavaa peritään välillä ulosotossa ja välillä vapaaehtoisen perinnän keinoin.

Toisaalta ehdotuksen tavoitteena on lisätä perintäkulojen läpinäkyvyyttä ja siten osaltaan turvata sitä, velalliselta ei peritä kohtuuttomia perintäkuluja. Nykyisin noudatettu kohdentamisjärjestys johtaa siihen, että jos velallinen tekee saatavasta osasuorituksia, ne kohdennetaan ensisijaisesti perintäkuluille, joiden määrän velkoja yksipuolisesti määrittelee. Velallisella ei ole realistista mahdollisuutta perinnän eri vaiheissa valvoa sitä, että hänen tekemiään osasuorituksia kohdennetaan vain perusteeltaan ja määrältään asian-

mukaisille perintäkuluille, tai riitauttaa kutakin yksittäistä perusteettomana tai kohtuuttomana pitämäänsä kuluveloitusta.

Myöskään velkomusasiaa käsittelevän tuomioistuimen ei noudatetun kohdentamisjärjestyksen vuoksi usein ole mahdollista saada kokonaiskuvaa siitä, mikä määrä perintäkuluja velalliselta on jo aikaisemmin veloitettu sen lisäksi, mitä häneltä ehkä vielä kanteessa vaaditaan. Tämän vuoksi on käytännössä mahdotonta arvioida esimerkiksi sitä, onko perintäkulujen vaatimisessa noudatettu kuluttajavelallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärää koskevia säännöksiä.

3.3.5 Perintätoimeksiantoja koskevat rajoitukset

TAUSTAA

Perintälain 9 §:n mukaan toimeksisaajan perittäväksi ei saa antaa sellaisia valtion saatavia tai lainvastaisen menettelyn vuoksi määrättyjä julkisoikeudellisia maksuseuraamuksia, jotka voidaan periä ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä.

Eduskunta on vuonna 2004 edellyttänyt, että hallitus selvittää perintälain 9 §:ään sisältyvien, perintätoimeksiantoja koskevien rajoitusten tarkoituksenmukaisuuden. (EV 247/2004 vp)

Perintälain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen johdosta annetussa lakivaliokunnan mietinnössä (LaVM 30/1998 vp) on selostettu, että perintälain 9 §:n sisältöön ovat vaikuttaneet seuraavat näkökohdat:

- Rajanvedon peruslähtökohta on ollut saatavan luonne ja nimenomaan se, perustuuko saatava julkisen vallan käyttämiseen vai ei. Suoraan ulosottokelpoisista kuntien saatavista valtaosa on palvelumaksuja, joiden peruste on luonteeltaan yksityisoikeudellinen. Suoraan ulosottokelpoiset valtion saatavat ovat sen sijaan lähes aina julkisoikeudellisia. Pykälään on otettu pääsäännön mukainen rajanveto, vaikka se joidenkin yksittäisten maksujen osalta johtaa epäyhtenäisyyteen valtion ja kunnan saatavien kesken. Tähän ratkaisuun on päädytty, koska säännös näin kirjoitettuna on yksinkertainen ja selkeä. Hienosyisempi jako johtaisi – saatavalajien huomattavan suuren lukumäärän takia – monimutkaiseen ja tulkinnanvaraisempaan sääntelyyn.
- Rajoituksella on käytännön merkitystä erityisesti pysäköintivirhemaksujen, joukkoliikenteen tarkastusmaksujen ja televisiomaksujen osalta. Näiden saatavien markkamäärät ovat pieniä, mutta asamäärät ovat huomattavia.
- Rajoituksen perusteena ovat ennen kaikkea oikeuspoliittiset syyt. Yleisenä periaatteena on pidetty, että kaiken, mikä liittyy julkisoikeudellisiin saataviin, tulee tapahtua julkisyhteisön piirissä (maksun määrääminen, perintä, ulosotto). Lakiehdotuksessa tämä periaate on ehdoton valtion saatavien osalta, koska ei ole pidetty asianmukaisena, että valtio keskeisenä julkisoi-

keudellisena oikeushenkilönä käyttäisi perinnässä yksityisiä perintätoimistoja.

- Muiden julkisyhteisöjen osalta vastaavaa yleistä kieltoa ei esityksessä ole. Tällöin on ajateltu erityisesti kuntien asemaa. Etenkään pienissä kunnissa ei välttämättä ole saatavilla perintään perehtynyttä henkilöstöä, ja on tarkoituksenmukaista, että kunnat voivat käyttää apunaan perintäyrityksiä. Kuntien saatavat perustuvat sitä paitsi yleensä palvelutyyppeihin suoritteisiin, jolloin saatavilla ei ole voimakkaan julkisoikeudellista leimaa.
- Sanktiotyypiset saatavat (esim. pysäköintivirhemaksu) perustuvat sitä vastoin selvästi julkisen vallan käyttämiseen ja niissä on yhtymäkohtia varsinaisiin rikosoikeudellisiin maksuseuraamuksiin (esim. rikesakko). Siksi on näidenkin osalta pidetty asianmukaisena, että julkisyhteisöt kaikissa tapauksissa huolehtisivat myös perintätoimista. Tässä on ajateltu myös maksuvelvollisia, jotka saattavat kokea yksityisen perinnän kielteisenä.

TYÖRYHMÄN ARVIO SANKTIOLUONTEISIA HALLINNOLLISIA MAKSUJA KOSKEVASTA TOIMEKSIANTORAJOITUKSESTA

Sanktioluonteisia hallinnollisia maksuja ovat esimerkiksi pysäköintivirhemaksut ja joukkoliikenteen tarkastusmaksut. Perimistoimistojen käyttöön sanktioluonteisten hallinnollisten maksujen perinnässä liittyy merkittäviä periaatteellisia ongelmia. Perustuslain 124 §:ssä kielletään merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien antaminen muulle kuin viranomaiselle. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on katsottu, että hallinnollisen seuraamuksen määräämiseen sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä (esim. PeVL 32/2005 vp, s. 2/II, PeVL 55/2005 vp, s. 2/I ja PeVL 57/2010 vp, s. 5/I). Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 45/2006 vp (s. 2/II) myös hallinnollisen seuraamuksen perintää on pidetty merkittävänä julkisen vallan käyttämisenä.

Sanktioluonteisten hallinnollisten maksujen perintä voidaan toisaalta läheisesti rinnastaa rikosoikeudellisten maksuseuraamusten, esimerkiksi rikesakkojen perintään. Tätä kuvastaa myös se, että merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu ja tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu pannaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentin mukaan täytäntöön samassa järjestyksessä kuin sakko. Tämäkin puoltaa vahvasti sitä, että julkisyhteisöt jatkossakin kaikissa tapauksissa huolehtivat sanktioluonteisten hallinnollisten maksujen perinnästä.

Edellä esitetyn perusteella työryhmä katsoo, ettei sanktioluonteisia hallinnollisia maksuja koskevan toimeksiantorajoituksen poistaminen ole mahdollista.

Lisäksi voi todeta, että perimistoimistojen käytön salliminen sanktioluonteisten hallinnollisten maksujen perinnässä lisäisi velallisten maksettavaksi tulevia perintäkuluja. Esimerkiksi pysäköinninvalvonnasta annetun lain (727/2011) 17 §:n 2 momentin mu-

kaan viivästynyt pysäköintivirhemaksu on suoritettava perintälain 10 a §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyllä määrällä (nykyisin 12 euroa, lakiehdotuksen mukaan 14 euroa) korotettuna. Jos pysäköintivirhemaksua saisi periä perimistöimisto, perintäkulut voisivat perintälain nykyisen 10 c §:n 2 momentin mukaan nousta enimmillään 59 euroon ja lakiehdotuksen 10 d §:n 2 momentin mukaan enimmillään 51 euroon eli moninkertaisesti nykyiseen verrattuna.

TYÖRYHMÄN ARVIO VALTION SAATAVIA KOSKEVASTA TOIMEKSIANTORAJOITUKSESTA

Valtion saatavat voidaan perintälain näkökulmasta jakaa kolmeen pääryhmään:

1. sellaiset valtion saatavat, joiden perinnästä säädetään erikseen ja joiden perintään ei näin ollen perintälain 1 §:n 2 momentin perusteella sovelleta perintälakia. Tällaisia saatavia ovat esimerkiksi sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa säädettyssä järjestyksessä täytäntöön pantavat seuraamukset sekä sellaiset verot ja maksut, joiden kantoon sovelletaan veronkantolakia (609/2005)
2. sellaiset perintälain soveltamisalaan kuuluvat valtion saatavat, jotka ovat suoraan ulosottokelpoisia ja joita perintälain 9 §:n mukainen toimeksiantorajoitus näin ollen koskee. Tällaisia saatavia ovat esimerkiksi tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) tarkoitetut käsittelymaksut ja toimituskirjamaksut sekä valtion maksuperustelakiin (150/1992) perustuvat maksut julkisoikeudellisista suoritteista, esimerkiksi ajokortista, passista ja lainhuudosta
3. valtion yksityisoikeudelliset saatavat, joita perintälain 9 §:n mukainen toimeksiantorajoitus ei koske. Tällaisia saatavia ovat esimerkiksi valtion vahingonkorvaussaataavat ja kauppahintasaataavat.

Pääryhmään 2 kuuluvat saatavat perustuvat pääsääntöisesti sellaisiin valtion viranomaisen suoritteisiin, joiden tuottaminen kuuluu viranomaisen lakisääteisiin tehtäviin ja joiden tuottamiseen viranomaisella on yksinoikeus. Tällaisten maksujen perimisellä on siten selvempi yhteys julkisen vallan käyttöön kuin esimerkiksi kuntien tarjoamista sosiaali- ja terveyspalveluista perittävillä asiakasmaksuilla, jotka voidaan läheisesti rinnastaa vastaavista yksityisistä palveluista sopimuksen perusteella perittäviin palvelumaksuihin.

Perimistöimistojen käytön salliminen valtion saatavien perinnässä lisäisi velallisten maksettavaksi tulevia perintäkuluja. Esimerkkinä voidaan mainita televisiomaksujen perintä. Valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain (745/1998) 13 §:n mukaan televisiomaksun viivästyessä Viestintävirasto perii televisiomaksun lisäksi viiden euron suuruisen viivästysmaksun. Jollei viivästynyttä maksua ole maksukehotuksesta huolimatta suoritettu, Viestintävirasto perii maksun lisäksi perintäkulut perintälain 10 §:n mukaisesti. Perintäkulut voidaan kuitenkin periä vain perittäessä maksua ensimmäisen

kerran. Pykälän perustelujen mukaan rajoituksella on tarkoitus varmistaa, ettei samaa maksua kasvateta useilla perintäkuluilla, vaikka sitä jouduttaisiin perimään enemmän kuin kerran (HE 112/2002 vp). Jos televisiomaksua saisi periä perimistoimisto, perintäkulut voisivat nousta moninkertaisiksi nykyiseen verrattuna.

Edellä mainitussa Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tekemässä tutkimuksessa ei ole tullut esiin, että valtion viranomaiset pitäisivät toimeksiantorajoitusta käytännössä ongelmallisena tai epätarkoituksenmukaisena. Tutkimuksen mukaan (s. 54) esimerkiksi Viestintävirasto on kertonut hoitavansa kaikki televisiomaksujen perinnät itse eikä perimistoimistojen käytölle nähty ainakaan mitään tehokkuushyötyyn perustuvaa syytä.

Jos katsottaisiin tarpeelliseksi kehittää valtion saatavien perintää nykyistä tarkoituksenmukaisemmaksi, yksityisten toimeksisaajien suorittaman perinnän salliminen ei ole ainoa kehittämisvaihtoehto. Valtiolla on keskeisenä julkisyhteisönä suuri määrä erityyppisiä saatavia. Niiden perintää on tarvittaessa mahdollista kehittää entistä tehokkaammaksi ja tarkoituksenmukaisemmaksi esimerkiksi valtion perintätoimintaa keskittämällä. Vertailukohtana voidaan mainita valtiovarainministeriössä vireillä oleva hanke, jossa on ehdotettu valtion vahingonkorvaustoiminnan keskittämistä Valtiokonttoriin (ks. Valtion vahingonkorvaustoiminnan kehittämistyöryhmän muistio). Valtiovarainministeriön julkaisuja 46/2010). Tällöin valtion perintätoiminnan kehittämisestä mahdollisesti saatavat kustannushyödyt tulisivat valtion ja velallisten hyväksi sen sijaan, että yksityiset perimistoimistot tekisivät voittoa valtion saatavien perinnällä.

Edellä esitetyn perusteella työryhmä katsoo, että valtion saatavia koskevan toimeksiantorajoituksen poistamiseen ei ole perusteita.

3.3.6 Asiamieskielto julkisen saatavan ulosotossa

TAUSTAA

Verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 5 §:n 2 momentin mukaan rahoitus- tai luottolaitos, perintätoiminnan harjoittaja tai muu toimitsija ei saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana tai asiamiehenä julkisen saatavan ulosotossa.

Julkisella saatavalla tarkoitetaan kyseisessä laissa lain 1 §:n mukaan:

1. veroa ja julkista maksua sekä niille säädettyä viivästyskorkoa ja korotusta; ja
2. muuta julkisoikeudellista tai siihen rinnastettavaa saatavaa, joka lain 3 §:n mukaan saadaan periä ulosotossa ilman ulosottokaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettua ulosottoperustetta.

Mainitun lain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen yleisperusteluissa on todettu, että asiamieskielto perustuu keskeisesti siihen oikeusturvanäkökohtaan, että kun saatavan oikeellisuutta ei ole vahvistettu tuomioistuimessa, hakijan tulee lähtökohtaisesti olla virkavastuulla toimiva taho, joka toimii asiassa ilman välikäsiä. (HE 83/2006 vp, s. 15/II)

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on puolestaan todettu, että oikeusturvasyistä jatkossakin edellytettäisiin, että velkoja, jonka saatavalle on säädetty suora ulosottokelpoisuus, itse kantaa vastuun muun muassa siitä, että saatavaa peritään oikeamääräisenä ulosotossa, ja huolehtii siitä, ettei vanhentunutta saatavaa peritä. Sitä, että velkojana esiintyy alkuperäinen maksuunpanija eikä asiamies, on perustelujen mukaan pidetty tärkeänä myös asian palauttamista ja saatavan tarkistusta koskevien säännösten kannalta. (HE s. 87/I).

Eduskunta on vuonna 2007 edellyttänyt hallituksen selvittävän, olisiko tarkoituksenmukaista ja myös velallisten oikeusturva ja heidän maksettavakseen tulevat perintäkustannukset huomioon ottaen perusteltua sallia asiamiehen käyttäminen julkisten saatavien ulosotossa. (EV 275/2006 vp)

TYÖRYHMÄN ARVIO

Itsestään selvä lähtökohta on, että ulosoton asiamieskiellon poistamiselle ei ole perusteita sellaisten julkisten saatavien osalta, joiden vapaaehtoisessakaan perinnässä ei lain mukaan voida käyttää asiamiestä.

Ulosoton asiamieskielto on kuitenkin soveltamisalaltaan laajempi kuin perintälain 9 §:n toimeksiantorajoitus. Tämän seurauksena asiamiehen käyttäminen ulosottohakemuksen tekemisessä on kiellettyä esimerkiksi silloin, kun perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen vakuutusmaksu tai kunnan asiakasmaksusaatava, vaikka perintälain mukaan ei olekaan estettä antaa tällaista saatavaa toimeksisaajan perittäväksi. Työryhmä onkin keskittynyt arvioimaan sitä, olisiko asiamieskieltoa perusteltua rajoittaa siten, että asiamiehen käyttäminen julkisten saatavien ulosotossa tulisi sallituksi samassa laajuudessa kuin toimeksisaajan käyttäminen julkisten saatavien vapaaehtoisessa perinnässä on perintälain 9 §:n mukaan sallittua. Asiamieskiellon rajoittamista harkittaessa on aiheellista kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin näkökohtiin.

Nykyistä lainsäädäntöä on kritisoitu sillä perusteella, että se on epäjohdonmukainen ja käytännön perintätoiminnan kannalta epätarkoituksenmukainen. Sääntely on myös johdannut epäselvyyksiin sen suhteen, millä tavoin perimistöimistö voi käytännössä osallistua ulosottohakemuksen toimittamiseen ulosottoviranomaiselle ilman että kysymys on asiamieskiellon rikkomisesta.

Asiamiehen käyttäminen ulosottohakemuksen tekemisessä ei ainakaan välittömästi lisää velallisen maksettavaksi tulevien perintäkulujen määrää. Ulosottohakemuksen tekeminen ei näet ole sellainen perintätoimi, josta aiheutuvista kustannuksista voitaisiin vaatia korvausta velalliselta. Asiamieskiellon rajoittamisella saattaisi kuitenkin olla vaikutusta siihen, että perintää nykyistä laajemmin siirrettäisiin perimistöimistöjen tehtäväksi. Kun perimistöimistön toimesta tapahtuva perintä yleensä lisää velallisen maksettavaksi tulevien perintäkulujen määrää, asiamieskiellon rajoittaminen voisi välillisesti kasvattaa perintäkuluja.

Säännökset ja käytännöt sen suhteen, miten suoraan ulosottokelpoisia saatavia määrätään tai maksuunpannaan, eroavat merkittävästi toisistaan. Joissakin tapauksissa suoraan ulosottokelpoisen saatavan maksuunpanosta tehdään viranomaisen nimenomainen hallintopäätös, johon voidaan yleensä hakea oikaisua tai muutosta. Tällainen saatava, jonka peruste ja määrä on vahvistettu nimenomaisella maksuunpanopäätöksellä, voidaan ulosoton hakemisen kannalta pitkälti rinnastaa sellaiseen yksityisoikeudelliseen saatavaan, josta on olemassa ulosottokaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu ulosottoperuste. Tällaisissa tapauksissa velallisen oikeusturvan kannalta ei voida pitää olennaisena sitä, tekeekö ulosottohakemuksen velkoja itse vai asiamies. Myös esimerkiksi se, että tietynlaisten vakuutusmaksujen suoran ulosottokelpoisuuden edellytykseksi on vakuutuslainsäädännön 40 ja 79 §:ssä säädetty saatavan riidattomuus, vähentää asiamieskiellon merkitystä velallisen oikeusturvan takeena.

Toisaalta on kuitenkin suuri joukko suoraan ulosottokelpoisia saatavia, joista ei tehdä nimenomaista maksuunpanopäätöstä (esimerkiksi terveyskeskusmaksut) ja joiden suoran ulosottokelpoisuuden edellytykseksi ei myöskään ole säädetty saatavan riidattomuutta (esimerkiksi työeläkevakuutusmaksut). Velallisen oikeusturva edellyttää, että ainakin tämänkaltaisissa tilanteissa velkoja tekemällä ilman välikäsiä ulosottohakemuksen itse huolehtii siitä, että vain perusteeltaan ja määrältään oikeita saatavia lähetetään ulosottoon.

Ulosoton asiamieskieltoa voitaisiin edellä esitetyn perusteella siis rajoittaa vain joidenkin tarkkaan rajattujen saatavatyyppeiden osalta. Koska ulosottoon asti edenneelle saatavalle on lähes poikkeuksetta kertynyt myös perintäkuluja, uudistuksen käytännön merkitys jäisi olemattomaksi, jos asiamies ei voisi tehdä samalla ulosottohakemusta myös perintäkuluista.

Perintälain 10 §:n 3 momentissa tarkoitetuista suoraan ulosottokelpoisista perintäkuluista ei voimassa olevan lain mukaan ole tarpeen tehdä erillistä maksuunpanopäätöstä. Jotta asiamieskieltoa voitaisiin rajoittaa vaarantamatta kuitenkaan velallisen oikeusturvaa, työryhmä on harkinnut sääntelyvaihtoehtoa, jonka mukaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan velkojan tulisi ennen ulosoton hakemista tehdä suoraan ulosottokelpoisista perintäkuluista erillinen maksuunpanopäätös tai vakuutusmaksujen osalta varmistua kulusaatavan riidattomuudesta samalla tavoin kuin pääsaatavan osalta menetellään. Tällaisen säännöksen ottamista lakiin on kuitenkin vastustettu, koska sen on katsottu aiheuttavan velkojille lisätyötä ja kustannuksia.

Julkisten saatavien ulosotto on erittäin laajamittaista toimintaa, jossa on huomattava määrä erityyppisiä saatavia ja perittävien saatavien lukumäärät ovat suuria. Toiminnan massamuotoisuuden kannalta on perusteltua, että säännökset ja menettelytavat säilyvät mahdollisimman selkeinä ja yhdenmukaisina.

Yhteenvetona työryhmä toteaa, että velallisen oikeusturvan kannalta ei ole mahdollista rajoittaa asiamieskieltoa sellaisten saatavien osalta, joista ei tehdä nimenomaista maksuunpanopäätöstä tai joiden riidattomuutta ei ole erikseen selvitetty. Ottaen huomioon julkisten saatavien velkojille eri ratkaisuvaihtoehdoista aiheutuva hallinnollinen taakka sekä tarve säilyttää ulosottoa koskeva sääntely mahdollisimman selkeänä ja helposti hallittavana työryhmä kokonaisarviointinaan päätyy siihen, että on perustellumpaa säi-

lyttää nykytila kuin muuttaa sääntelyä siten, että perintäkulojen suoran ulosottokelpoisuuden edellytykseksi säädettäisiin erillinen maksuunpanopäätös.

Edellä esitetyn perusteella työryhmä katsoo, että ulosoton asiamieskieltoon ei ole perusteltua tehdä muutoksia.

3.3.7 Suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulut

Perintälain 10 §:n 3 momentin mukaan suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Säännöksen mukaan tämä koskee kuluja siitä riippumatta, johtuvatko ne velkojan perintätoimista vai perintätoimeksiannon hoitamisesta.

Säännöstä on käytännössä tulkittu siten, että suoraan ulosottokelpoisia saatavia perittäessä perimistoimistolle tai muulle toimeksisaajalle syntyy oikeus vaatia omissa nimissään korvausta perintäkuluista velalliselta ja että toimeksisaaja voi hakijana vaatia niitä velalliselta myös ulosottoteitse. Säännös on näin ymmärrettynä johtanut siihen, että perimistoimisto saattaa jatkaa perimiskulujen perimistä ulosottoteitse vielä sen jälkeen, kun varsinainen saatava – esimerkiksi kunnan asiakasmaksusaatava – on palautettu tuloksettomana perintäyrityksen jälkeen takaisin velkojalle ja sen perimistoimista on luovuttu. Lisäksi se, että varsinainen saatava ja perintäkulut ovat ulosotossa eri saatavina, toimii ulosottokaaren 6 luvun 4 §:n mukaista kohdentamissääntöä vastaan.

Perintälain 10 §:n 3 momentin vallitsevalla tulkinnalla perimistoimiston ja velallisen välille on siis luotu eräänlainen suora velkasuhde, vaikka tosiasiallisesti perimistoimiston ja velallisen välillä ei vallitse sopimussuhdetta tai muuta siihen rinnastettavaa suhdetta, jonka perusteella velallinen olisi maksuvelvollinen suhteessa perimistoimistoon. Perimistoimistolla on perintätoimeksiannon hoitamista koskeva sopimussuhde velkojan kanssa, ja sillä voi olla perintätoimeksiannon hoitamisen perusteella saatavaa vain sopimuskumppaniltaan eli velkojalta.

Oikeudellisesti perustellumpaa on omaksua jatkossa sääntelyn lähtökohdaksi se, että perimistoimistolla voi olla velkojan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella saatavaa vain velkojalta. Velallinen puolestaan on vastuussa velkojalle paitsi varsinaisesta saatavasta myös sen perinnästä velkojalle aiheutuneista kuluista. Toisin sanoen perimistoimisto ei voi periä perintäkuluja velalliselta omana saatavanaan ja velallinen on velkojalle vastuussa sekä sellaisista perintäkuluista, jotka ovat johtuneet velkojan omista perintätoimista, että sellaisista kustannuksista, jotka perustuvat siihen, että velkojan on suoritettava perimistoimistolle korvausta perintätoimeksiannon hoitamisesta.

Perintälain 10 §:n 3 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi edellä esitetyn mukaisesti. Ehdotetulla muutoksella korostetaan sitä, että suoraan ulosottokelpoisia saatavia perittäessä velkoja on vastuussa myös velalliselta perittävien perintäkulojen oikeellisuudesta. Lisäksi näin estetään varsinaisen saatavan ja perintäkulojen erkaantuminen ulosotossa ja siten turvataan ulosoton kohdentamissäännön noudattaminen myös näissä asioissa.

Perintälain 10 §:n 3 momentin säännös perintäkulujen suorasta ulosottokelpoisuudesta koskee nykyisin vain suoraan ulosottokelpoisia kuluttajasaatavia. Nyt ehdotetaan säädettäväksi perintäkulujen suorasta ulosottokelpoisuudesta myös sellaisten suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta, jotka eivät ole kuluttajasaatavia. Suora ulosottokelpoisuus koskisi kuitenkin perintäkuluja vain siltä osin kuin kulujen määrä direktiivin soveltamisalaan kuuluvia maksuja (esimerkiksi vakuutusmaksuja) perittäessä ei ylitä direktiivin pohjautuvan perintäkulujen vakiokorvauksen määrää. Jos kyse on muusta kuin direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta saatavasta (kuten julkisyhteisön saatavasta), kulut olisivat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille säädettyjä enimmäismääriä.

Euromääräiset rajoitukset koskisivat siis suoraan ulosottokelpoisia yrityssaatavia perittäessä vain sitä, miltä osin kulusaatava on suoraan ulosottokelpoinen. Ne eivät estäisi vaatimasta yritysvelalliselta laissa mainitut euromäärät ylittäviä perintäkuluja, mutta tältä osin kulusaatavaa ei voitaisi periä ulosotossa ilman tuomioistuimen ratkaisua.

3.3.8 Tratan käyttö

Perintälain 7 §:ssä kielletään nykyisin tratan käyttö kuluttajasaatavan perintäkeinona. Yrityisperinnän osalta tratan käytöstä perintäkeinona ei ole säädetty laissa. Tätä voidaan pitää epäkohtana ottaen huomioon erityisesti se, että epäasianmukaisella trattaperinnällä voidaan aiheuttaa yritykselle huomattavaa vahinkoa.

Perintälakiin ehdotetaan otettavaksi uudet säännökset tratan käytöstä perintäkeinona. Säännöksillä on tarkoitus selkeyttää ja parantaa yritysvelallisten asemaa kirjaamalla lakiin ne edellytykset ja toimintatavat, joita asianmukaisessa trattaperinnässä jo nykyisin on noudatettava.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

4.1.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Ehdotetut kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevat säännökset turvaavat nykyistä tehokkaammin sen, että perintäkuluja ei voi kerryttää itsetarkoituksellisesti ja että kulujen määrä ei muodostu kohtuuttoman suureksi suhteessa saatavan määrään. Tällä on yleisesti ottaen myönteinen vaikutus maksuvaikeuksista kärsivien kotitalouksien asemaan.

Toisaalta on mahdollista, että velkojat (yritykset ja julkisyhteisöt) reagoivat perintäkulu-
jen määrää rajoittaviin säännöksiin siten, että kuluttajasaatavia aletaan siirtää oikeudelli-
seen perintään nykyistä nopeammin. Jos näin tapahtuisi, nykyistä useammalle velalliselle
syntyisi kustannuksia oikeudellisesta perinnästä ja maksuhäiriömerkintä. Merkittävää
muutosta velkojien menettelytavoissa kuluttajaperinnän suhteen ei kuitenkaan ole pe-
rusteltua pitää todennäköisenä. Velkojalle on todennäköisesti olennaisempaa se, kuinka
tuloksellista perintä on, kuin se, minkä suuruisen korvauksen perintäkuluista se on oi-
keutettu velalliselta vaatimaan. Siksi ei ole oletettavaa, että velkojat perintäkuluja kos-
kevien säännösten muuttamisen seurauksena jättäisivät suorittamatta tuloksellisia perin-
tätöimiä.

Osa maksamatta jääneistä saatavista joka tapauksessa päättyy lopulta oikeudelliseen pe-
rintään ja johtaa maksuhäiriömerkintään. Näissä tilanteissa voi olla velallisen kannalta
jopa eduksi, että perintää ei tarpeettomasti pitkitetä, jolloin velkaantumiskehitys saadaan
katkaistua.

Kaikkein heikoimmassa taloudellisessa tilanteessa olevien kotitalouksien kannalta on
merkitystä erityisesti ehdotetulla säännöksellä, jonka mukaan velallinen voi pyytää pe-
rinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään. Tällöin esimerkiksi
sellainen velallinen, jolla on jo ennestään saatavia ulosotossa perittävinä, voi välttää va-
paaehtoiseen perintään liittyvän kuluvastuun kokonaan.

4.1.2 Vaikutukset velallisen asemassa oleviin yrityksiin ja hankintayksiköihin

Direktiiviin pohjautuva säännös velkojan oikeudesta 40 euron suuruiseen vakiokorva-
ukseen maksun vähänkin viivästyessä luo kannustimen sille, että yritykset ja hankin-
tayksiköt kehittävät taloushallintoaan siten, että laskut ja muut suoritukset maksetaan
viimeistään eräpäivänä ja tahattomat maksuviivästykset nykyistä tehokkaammin välte-
tään. Jos yritykset ja hankintayksiköt onnistuvat tässä, säännös ei aiheuta niille lisäkus-
tannuksia.

Velvollisuus suorittaa vakiokorvaus viivästyneille maksuille voi kuitenkin olla omiaan
pahentamaan esimerkiksi tilapäisistä rahoitusongelmista kärsivän pienyrityksen talou-
dellisia vaikeuksia.

4.1.3 Vaikutukset velkojan asemassa oleviin yrityksiin ja julkisyhteisöihin sekä perintäalan yrityksiin

Direktiiviin pohjautuva 40 euron vakiokorvausta koskeva säännös edellä todetuin tavoin
todennäköisesti vähentää tahattomia maksuviivästyksiä. Tällä on myönteinen vaikutus
velkojan asemassa olevien yritysten kannalta, kun ne voivat entistä useammin saada
suorituksen saatavalleen eräpäivänä. Jos yritys haluaa jatkossa käyttää oikeuttaan periä

vakiokorvausta perintäkuluista, tästä voi toisaalta aiheutua alkuvaiheessa jonkin verran hallinnollisia kustannuksia esimerkiksi tietojärjestelmämuutosten vuoksi.

Perintäkuluja koskeviin säännöksiin ehdotettujen muutosten vaikutuksia velkojan asemassa oleviin yrityksiin ja julkisyhteisöihin sekä perintäalan yrityksiin on vaikea arvioida, koska vaikutukset riippuvat olennaisesti niiden omista liiketoiminnallisista päätöksistä ja esimerkiksi siitä, miten perintäalan yritykset jatkossa hinnoittelevat palvelunsa.

Ehdotettu säännös, jonka mukaan perinnässä kertyneitä varoja saisi kohdentaa perintäkuluille vasta varsinaisen saatavan tultua suoritetuksi, vaatii muutosten tekemistä velkojan asemassa olevien yritysten ja viranomaisten tietojärjestelmiin. Tietojärjestelmämuutoksista aiheutuu todennäköisesti merkittäviä kustannuksia. Ehdotuksen mukaan uutta kohentamissäännöstä alettaisiin soveltaa vasta vuoden kuluttua lain vahvistamisesta. Näin turvataan se, että tietojärjestelmämuutoksia ei tarvitse toteuttaa kiireellisesti, ja siten hillitään niistä aiheutuvia kustannuksia.

Jonkin verran hallinnollisia lisäkustannuksia velkojille ja perintäalan yrityksille aiheuttaa myös esimerkiksi ehdotettu velvollisuus ilmoittaa maksuvaatimuksessa velkojan alkuperäinen nimi.

4.1.4 Vaikutukset yritysten väliseen kilpailuun ja markkinoiden toimivuuteen

Hyvää perintätapaa ja kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevien säännösten täsmentäminen parantaa markkinoiden toimivuutta. Täsmällisemmän sääntelyn ja tehokkaamman viranomaisvalvonnan avulla ehkäistään sitä, että epäasianmukaisesti toimivat yritykset saavat kilpailuetua suhteessa hyvää perintätapaa noudattaviin yrityksiin.

4.1.5 Vaikutukset kansantalouteen

Direktiiviin pohjautuva säännös 40 euron vakiokorvauksesta voi edellä selostetuin tavoin edistää sitä, että yritykset ja hankintayksiköt entistä tehokkaammin pyrkivät välttämään tahattomat maksuviivästykset. Tämä parantaa velkojan asemassa olevien yritysten mahdollisuutta ennakoita tulojen kertymistä ja vahvistaa niiden maksuvalmiutta. Tällä on myönteinen vaikutus kansantalouteen.

Myös perintälain uudistuksella on myönteisiä vaikutuksia kansantalouden kannalta. Kuluttajasaatavien perintäkulojen aleneminen on omiaan estämään velkaantumisongelmien pahenemista ja helpottamaan niiden hoitamista. Näin velalliset voivat pysyä entistä useammin aktiivisina yhteiskunnan jäseninä ja käyttää perintäkuluista säästyvät rahat varsinaisten velkojensa hoitamiseen ja muuhun kulutukseen.

Perintäkuluihin ehdotetut muutokset lisäävät todennäköisesti velkojan asemassa olevien yritysten ja julkisyhteisöjen kiinnostusta siihen, millaiset perintätoimet ovat tuloksellisia suhteessa perinnästä aiheutuviin kustannuksiin. Tämä edistää sitä, että sekä velkojat itse että perimistoimistot kehittävät perintätoimintaansa entistä kustannustehokkaammaksi.

Vaikka kuluttajasaatavien perintäkulojen enimmäismääriä ehdotetaankin alennettavaksi, perintäkulut olisivat tarkistusten jälkeenkin kuluttajavelallisen kannalta tuntuvia. Näin ollen voidaan arvioida, että ehdotuksilla ei ole kielteistä vaikutusta kuluttajavelallisten maksumoraaliin.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

4.2.1 Käräjäoikeudet

Perintälakiin kohdistuvien muutosehdotusten vaikutuksia velkomusasioiden käsittelyyn käräjäoikeudessa on vaikea arvioida. Vaikutukset voivat olla myös osaksi erisuuntaisia.

Yhtäältä on mahdollista, että velkomusasiat jossain määrin lisääntyvät, jos velkojat kulusäännösten muutosten vuoksi siirtävät saatavansa entistä nopeammin oikeudelliseen perintään. Niin kuin edellä on todettu, merkittävää muutosta nykytilaan tässä suhteessa ei kuitenkaan voida pitää todennäköisenä.

Toisaalta ehdotetut tarkistukset voivat vähentää sellaista luotonantoa, jossa osa toiminnan kannattavuudesta on perustunut kohtuuttoman suurten perintäkulojen perimiseen velallisilta. Tämä voi pitkällä tähtäimellä vähentää velkomusasioiden määrää merkittävästi varsinkin, jos myös summaaristen velkomusasioiden oikeudenkäyntikuluja rajoitetaan.

Kaiken kaikkiaan voidaan arvioida, että ehdotusten toteuttaminen ei edellytä käräjäoikeuksien voimavarojen lisäämistä.

4.2.2 Ulosottoviranomaiset

Perintälakiehdotuksen vaikutukset ulosottoviranomaisten tehtäviin ovat samansuuntaisia kuin edellä on käräjäoikeuksien osalta todettu. Ehdotusten toteuttaminen ei edellytä ulosottoviranomaisten voimavarojen lisäämistä.

4.2.3 Kuluttajavirasto ja Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Perintälain uudistus vaikuttaa valvontaviranomaisina toimivien Kuluttajaviraston ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston tehtäviin lähinnä välittömästi lain voimaantulon jälkeen. Uudistuksen johdosta Kuluttajaviraston on esimerkiksi uudistettava hyvää perintätapaa kuluttajaperinnässä koskevat ohjeet. Pitkällä tähtäimellä aikaisempaa täsmällisempi sääntely saattaa jossain määrin vähentää valvontaviranomaisille tehtävien toimenpidepyyntöjen määrää. Kaiken kaikkiaan ehdotuksilla ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta valvontaviranomaisten toimintaan tai voimavarojen tarpeeseen.

4.2.4 Markkinaoikeus

Perintälain ja elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetun lain soveltamista koskevia asioita tulee markkinaoikeuden käsiteltäväksi vain satunnaisesti. Uudistuksella ei arvioida olevan vaikutusta markkinaoikeuden käsiteltäväksi tulevien asioiden määrään.

4.2.5 Talous- ja velkaneuvonta

Ehdotuksilla ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta talous- ja velkaneuvontapalveluiden kysyntään.

4.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

4.3.1 Vaikutukset kansalaisten asemaan yhteiskunnassa

Ehdotettu säännös, jonka mukaan perinnässä kertyneitä varoja saisi kohdentaa perintäkuluille vasta varsinaisen saatavan tultua suoritetuksi, vahvistaisi merkittävästi velallisten asemaa. Ehdotetun kohdentamissäännöksen ansiosta velallisella olisi jatkossa selvästi aikaisempaa paremmat mahdollisuudet valvoa sitä, kuinka suurta määrää perintäkuluja häneltä yhteensä vaaditaan, ja tarvittaessa riitauttaa perintäkulojen määrä.

Kuluttajavelallisten asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia vahvistaisi myös ehdotettu säännös, jonka mukaan velallisella olisi oikeus pyytää perintälain mukaisen perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään.

Ehdotetut säännökset, joilla kielletään perimästä vanhentunutta tai muusta syystä lakanutta saatavaa ja selkeytetään menettelyä riitautetun saatavan perinnässä, turvaavat erityisesti kuluttajien ja pienyrittäjien asemaa. Pienyrittäjien oikeusturvaa parantavat myös ehdotetut säännökset, joilla selkeytetään trattaperinnän edellytyksiä ja siinä noudatettavia toimintatapoja.

4.3.2 Sosiaaliset ja terveysvaikutukset

Ehdotetut tarkistukset kuluttajasaatavien perintäkuluja koskeviin enimmäismääriin alentavat perintäkulujen määrää tavanomaisissa kuluttajasaatavissa. Näin voidaan jossain määrin estää sitä, että perintäkulujen maksuvelvollisuus pahentaa maksuvaikeuksista kärsivien yksityishenkilöiden velkaongelmia. Alhaisempi perintäkulujen määrä myös helpottaa jo syntyneiden velkaongelmien hoitamista. Samansuuntaisesti vaikuttaa tietyissä tilanteissa myös kuluttajavelallisen oikeus pyytää perintälain mukaisen perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään.

Ehdotettujen säännösten myötä voidaan vähentää myös niitä vakavia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja, joita ylivelkaantumiseen usein liittyy.

4.3.3 Tietoyhteiskuntavaikutukset

Perintälakiehdotuksen mukaan esimerkiksi maksuvaatimukset ja maksusuunnitelmat voitaisiin jatkossa tehdä tietyissä tilanteissa paitsi kirjallisina myös muuta pysyvää tapaa käyttämällä. Tämä edistää sähköistä kommunikaatiota.

5 Asian valmistelu

Ehdotus hallituksen esitykseksi on valmisteltu oikeusministeriön asettamassa työryhmässä. Työryhmän mietintö on valmistunut joulukuussa 2011.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

6 Lakiehdotusten perustelut

6.1 Laki hankintasopimusten maksuehdoista

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädetään siitä, millaisiin maksuihin ehdotettua lakia sovelletaan. Pykälä vastaa asiallisesti direktiivin 1 artiklan 2 kohtaa ja 2 artiklan 1 kohtaa.

Laki koskee vain maksuja, jotka suoritetaan vastikkeena tavarasta tai palvelusta. Ehdotettu sääntely ei näin ollen koske esimerkiksi sellaista rahasuoritusta, joka myyjän on suoritettava ostajalle hinnanalennuksena tavarassa olevan virheen vuoksi.

Lakia sovelletaan vain tilanteissa, joissa tavarantoimittajan tai palvelun toimittajan on elinkeinonharjoittaja ja tavarantoimittajan tai palvelun hankkija on joko elinkeinonharjoittaja tai 2 §:ssä määritelty hankintayksikkö. Elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan laissa samaa kuin direktiivissä käytetyllä käsitteellä yritys. Elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan siten direktiivin 2 artiklan 3 kohtaa vastaavalla tavalla muuta toiminnanharjoittajaa kuin hankintayksikköä sen harjoittaessa itsenäistä taloudellista tai ammattitoimintaansa, vaikka tätä toimintaa harjoittaisi vain yksi henkilö.

Kuten direktiivin johdanto-osan 8 kappaleessa on todettu, kaikki kuluttajasopimukset jäävät direktiivin ja vastaavasti myös lain soveltamisalan ulkopuolelle. Laki ei koske myöskään esimerkiksi shekkilain (244/1932) tai vekselilain (242/1932) nojalla suoritettavia maksuja eikä vahingonkorvauksena tai vakuutuskorvauksena suoritettavia maksuja.

Pykälässä tarkoitettuja palveluita ovat esimerkiksi laki- ja veroneuvontapalvelut, arkkitehti-, insinööri-, kirjanpito- ja tutkimuspalvelut, kiinteistöjen huolto, liikkeenjohdon konsultointi, kiinteistön- ja vuokrahuoneiston välitys, tapahtumien ja näyttelyjen järjestäminen, perintätoiminta, mainonta- ja rekrytointipalvelut, matkailualan palvelut matkatoimistot mukaan lukien, rakennusalan palvelut, laitteistojen asennus- ja huoltopalvelut, uutistoimistopalvelut, kustannustoiminta, tietokoneohjelmointi, majoitus- ja ravitsemisalalan palvelut, koulutuspalvelut, vuokraus- ja leasingpalvelut, ajoneuvon katsastus, sertifiointi- ja testauspalvelut sekä siivouspalvelut. Pykälässä tarkoitettuja palveluita ovat myös esimerkiksi finanssialan palvelut, kuten pankki-, sijoitus- ja vakuutuspalvelut. Edellä olevaa luetteloa ei ole tarkoitettu tyhjenteväksi.

Kuten direktiivin johdanto-osan 11 kappaleesta ilmenee, ehdotetun sääntelyn piiriin kuuluvat muun ohella maksut, jotka suoritetaan vastikkeena julkisten rakennusurakoitten sekä talonrakennus- ja maa- ja vesirakennustöiden suunnittelusta ja toteuttamisesta.

2 §. Hankintayksikkö. Pykälä vastaa direktiivin 2 artiklan 2 kohtaa. Pykälässä määritellään hankintayksikkö samalla tavalla kuin julkisista hankinnoista annetun lain 6 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa.

Ehdotetun lain hankintayksikköä koskevia säännöksiä sovelletaan riippumatta siitä, millaisen tavaran tai palvelun hankkimista sopimus koskee ja mikä hankinnan arvo on.

Pykälässä tarkoitettuja julkisoikeudellisia laitoksia ovat esimerkiksi Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus ja kuntien vuokrataloyhtiöt.

3 §. Pakottavuus. Pykälästä ilmenee, että lain säännökset ovat velkojan hyväksi pakottavia. Esimerkiksi elinkeinonharjoittajan ja hankintayksikön väliseen sopimukseen otettu ehto, jolla on 4 §:n 2 momentin vastaisesti sovittu yli 60 päivän maksuajasta, on näin ollen tehoton, jollei kyse ole 6 §:ssä tarkoitettusta maksusuunnitelmasta.

Lain säännökset ovat pakottavia vain velkojan hyväksi. Siten ei ole estettä sopia esimerkiksi lyhyemmästä maksuajasta taikka hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn enimmäiskestosta kuin tässä laissa säädetään.

4 §. Maksuajan enimmäiskesto. Pykälän 1 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 4 artiklan 3 kohta. Momentissa säädetään siitä, kuinka pitkistä maksuajasta elinkeinonharjoittajan ja hankintayksikön välisessä sopimuksessa voidaan enintään sopia.

Momentissa tarkoitetaan laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen vastaanottamispäivällä sitä päivää, jona velallinen tosiasiallisesti vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen. Vastaanottamispäivästä ei siten voida sopia osapuolten välillä. Tässä todettu vastaa direktiivin 4 artiklan 3 kohdan b alakohtaa.

Pykälän 2 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 4 artiklan 6 kohta. Momentista seuraa, että 1 momentissa säädettyä maksuajan enimmäiskestoa voidaan nimenomaisesti sopimuksella pidentää 30 päivästä enintään 60 päivään, jos se on objektiivisesti perusteltua sopimuksen erityisluonteen tai -piirteiden vuoksi.

Pykälän 3 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 3 artiklan 5 kohta. Momentti koskee maksuajan enimmäiskestoa elinkeinonharjoittajien välisessä sopimuksessa. Siitä seuraa, että yli 60 päivän pituisesta maksuajasta tulee sopia nimenomaisesti. Velallinen ei siten voi tehokkaasti vedota esimerkiksi siihen, että kyseisessä sopimussuhteessa maksuaika on velkojan hiljaisesti hyväksymän käytännön mukaan ollut kolme kuukautta.

Maksuaikaa koskevan kohtuuttoman sopimusehdon tai -käytännön sovitteluun sovelletaan 8 §:n mukaisesti oikeustoimilain 36 §:ää.

5 §. Hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn enimmäiskesto. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 3 artiklan 4 kohta ja 4 artiklan 5 kohta.

Hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn kestoja koskevan kohtuuttoman sopimusehdon tai -käytännön sovitteluun sovelletaan 8 §:n mukaisesti oikeustoimilain 36 §:ää.

6 §. Maksuerissä maksaminen. Pykälä vastaa direktiivin 5 artiklaa. Ilman nimenomaista säännöstäkin on selvää, että viivästyskorke ja muut maksuviivästyksen seuraamukset, esimerkiksi perintälain 10 e §:ssä tarkoitettu vakiokorvaus perintäkuluista, määräytyvät kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen.

7 §. Viivästyskorke ja perintäkuluja koskevat tehottomat sopimusehdot ja -käytännöt. Pykälän 1 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 7 artiklan 2 kohta. Säännös koskee vain sopimusehtoa tai -käytäntöä, jonka mukaan viivästyskorke ei voida lainkaan periä. Jos elinkeinonharjoittajien välillä on sovittu lakisääteistä viivästyskorke alemmasta viivästyskorosta tai noudatettu tällaista käytäntöä, sopimusehdon tai -käytännön kohtuullisuutta arvioidaan 8 §:n mukaisesti oikeustoimilain 36 §:n nojalla. Jos velallinen on hankintayksikkö, sovelletaan käsillä olevan pykälän 2 momenttia.

Pykälän 2 momentti pohjautuu direktiivin 4 artiklan 1 kohtaan ja 2 artiklan 6 kohtaan.

Pykälän 3 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 7 artiklan 3 kohta. Säännöksen nojalla sellaista sopimusehtoa tai -käytäntöä, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuluista, lähtökohtaisesti pidetään tehottomana. Tämä oletama voidaan kuitenkin kumota osoittamalla, että tällaisen sopimusehdon käyttämiselle tai sopimuskäytännön soveltamiselle kyseisessä sopimussuhteessa on perusteltu syy. Tällainen perusteltu syy saattaa yksittäistapauksessa olla esimerkiksi se, että sopimuksessa on sovittu jostakin toisentyyppisestä seuraamuksesta maksuviivästyksen varalta. Todistustaakka perustellun syyn olemassaolosta on sillä, joka vetoaa säännöksessä tarkoitettuun sopimusehtoon tai -käytäntöön.

8 §. Pykälällä yhdessä siinä viitatussa oikeustoimilain 36 §:n kanssa pannaan täytäntöön direktiivin 7 artiklan 1 kohta. Jos sopimusehto tai -käytäntö jätetään oikeustoimilain 36 §:n nojalla huomioon ottamatta, sen sijasta tulee sovellettavaksi asiaa koskeva tämän lain tai muun lain, lähinnä korkolain tai perintälain, säännös.

Direktiivin 7 artiklassa säännellään paitsi kohtuuttomia sopimusehtoja myös sopimattomia menettelyjä (englanniksi ”unfair contractual terms and practices”). Ilmaisui ”unfair practices” on asiayhteys huomioon ottaen perusteltua ymmärtää siten, että sillä tarkoitetaan artiklassa sellaista sopijapuolten omaksumaa käytäntöä taikka kauppatapaa tai muuta tapaa, joka voi tulla sopimuksen osaksi ja siten täydentää sopimukseen nimenomaisesti otettuja sopimusehtoja. Ehdotetusta pykälästä ilmenee, että oikeustoimilain 36 §:ää sovelletaan myös tällaiseen sopimuskäytäntöön.

9 §. Kielto. Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 7 artiklan 4 ja 5 kohta.

10 §. Voimaantulo. Pykälän 2 momentin mukaan ehdotettua lakia sovelletaan vain sopimuksiin, jotka on tehty lain voimaantulon jälkeen. Direktiivin 12 artiklan 4 kohta mahdollistaa sääntelyn, jonka mukaan direktiivin noudattamiseksi annettavia säännöksiä ei sovelleta takautuvasti.

6.2 Laki saatavien perinnästä

3 §. Kuluttajasaatava. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 4 c, 5 a ja 10 d §:n lisäämisestä johtuvat seurannaismuutokset.

3 a §. Muut määritelmät. Pykälä on uusi.

Pykälän 1 kohdassa määritellään, mitä tässä laissa tarkoitetaan suoraan ulosottokelpoisella saatavalla. Määritelmä vastaa verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain säännöksiä.

Pykälän 2 kohdassa määritellään, mitä tässä laissa tarkoitetaan pysyvällä tavalla. Asiallisesti vastaavaa määritelmää on käytetty esimerkiksi maksupalvelulaissa (8 §:n 20 kohta).

Pysyvän tavan käyttämisen tarkoituksena on turvata se, että vastaanottaja saa hänelle toimitettavan tiedonannon sellaisessa muodossa, että hän voi säilyttää sen ja tarvittaessa vedota siihen.

Jos tiedonanto toimitetaan sähköisesti, olennaista on, että vastaanottaja saa sen henkilökohtaisesti ja että hänellä on tosiasiallinen mahdollisuus tallentaa ja toisintaa se. Tiedonanto voidaan lähettää vastaanottajalle esimerkiksi sähköpostitse. Tiedonannon toimittamistapaa valittaessa on otettava kuitenkin huomioon, että velalliselle lähetettävät viestit voivat sisältää salassapitovelvollisuuden alaisia tietoja. Tietoturvallisuusvaatimukset saattavatkin asettaa lisärajoituksia sille, miten tiedonanto voidaan toimittaa.

4 §. Hyvä perintätapa. Pykälän 1 momentti sisältää perintämenettelyä koskevan yleislausekkeen, jonka mukaan perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Yleislausekkeen merkitystä on laajasti selostettu perintälain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen 199/1996 vp perusteluissa.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan perinnässä on suhtauduttava vastuullisesti maksujärjestelyihin. Vastaavanlainen velvoite säädetään nykyisin kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:n 2 momentin 4 kohdassa, jota kuitenkin sovelletaan vain kuluttajaluottoihin. Perintälakiin on perusteltua ottaa samansisältöinen, mutta soveltamisalaltaan yleinen säännös.

Säännöksessä tarkoitettuja maksujärjestelyitä ovat muun muassa velallisen pyynnöstä tehtävä maksuajan pidennys ja maksusuunnitelma.

Niin kuin kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:n perusteluissa (HE 24/2010 vp) on todettu, velkojilla ei ole velvollisuutta suostua ehdotettuihin maksujärjestelyihin. Toisaalta myöskään järjestelmällistä kieltäytymistä erilaisista vapaaehtoisista järjestelyistä ei voida pitää velallisen kannalta asianmukaisena. Velkojan tulee aina tapauskohtaisesti arvioida, voidaanko maksujärjestelyä pitää olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisena, sekä pyrkiä mahdollisuuksien mukaan sovinnolliseen ratkaisuun. Velkojan suojeleminen erilaisiin maksujärjestelyihin on erityisen tärkeää silloin, kun kyse on velasta, jonka vakuutena on velallisen asunto.

Vastuullisen suhtautumisen vaatimukseen kuuluu myös se, että velallisen kanssa tehtävät maksusuunnitelmat ovat realistisia suhteessa hänen ennakoitavissa olevaan maksukykyynsä. Maksusuunnitelman realismin arviointiin riittävien tietojen perusteella on kiinnitettävä huomiota erityisesti silloin, kun velallinen on kuluttaja. Tällöin voidaan suunta-antavasti ottaa huomioon, mitä kuluttajansuojalain 7 luvun 14 §:ssä säädetään luotonantajan velvollisuudesta arvioida kuluttajan luottokelpoisuus.

Velvollisuus suhtautua vastuullisesti maksujärjestelyihin koskee sekä velkojia että toimeksisaajia.

Momenttia ehdotetaan lisäksi täydennettäväksi informatiivisella viittauksella kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ään, jossa säädetään muun ohella luotonantajan velvollisuuksista kuluttajaa kohtaan maksuviivästystilanteissa. Viitatus pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan luotonantajan tulee antaa kuluttajalle maksuviivästystilanteissa tietoa ja neuvoja maksuvaikeuksien syntymisen tai syvenemisen estämiseksi ja maksukyvyttömyystilanteiden hoitamiseksi sekä suhtautua vastuullisesti maksujärjestelyihin.

Ehdotetulla viittauksella kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ään ei asiallisesti muuteta hyvää perintätapaa koskevaa sääntelyä. Viittauksella selvennetään informaatioluonteisesti, että kuluttajansuojalain kyseistä pykälää ja perintälain 4 §:n säännöksiä sovelletaan rinnakkain silloin, kun kysymys on kuluttajiin kohdistuvasta menettelystä. Viittaussäännöksellä ei muuteta perintälain soveltamisalaa eikä kuluttaja-asiamiehen toimivaltuuksia.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi siten, että kieltä antaa perinnässä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja koskee paitsi maksun laiminlyönnin seuraamuksia myös muita velallisen kannalta merkityksellisiä seikkoja. Yhtenä esimerkkinä kielletyistä harhaanjohtavista tiedoista voidaan mainita se, että velkoja saattavan eräännyttyä ryhtyy käyttämään yhteydenotoissaan velalliseen sellaista aputoimintaa, jonka käytön perusteella velallinen voi ymmärtää saatavan siirtyneen toimeksisaajan perittäväksi.

Säännöksen vastaista on myös esimerkiksi uhata velallista maksuhäiriömerkinnällä, jos merkinnän tekemiseen ei ole perusteita.

Ehdotetun muutoksen seurauksena 17 §:ssä rangaistavaksi säädetyn menettelyn ala laajenee vastaavasti.

Momentin 2 kohdassa tarkoitettuja velalliselle aiheutettuja tarpeettomia kuluja ovat esimerkiksi kulut, jotka syntyvät siitä, että velalliselle on lähetetty maksumuistutuksia jatkuvasti, lyhyin väliajoin. Kuluttajasaatavan perinnässä noudatettavista perintätoimien aikarajoista säädetään 10 b §:ssä. Yrityisperinnässä maksumuistutusten lähettäminen voi sinänsä tapahtua kuluttajaperintää nopeammassa tahdissa. Myös yritysverinnässä velallisella on kuitenkin oltava tosiasiallinen mahdollisuus suorittaa saatava ennen seuraavan muistutuksen lähettämistä.

Tarpeettomien kulujen aiheuttamisena voidaan pitää myös esimerkiksi sitä, että kuluttajavelalliselta peritään kuluja maksusuunnitelman tekemisestä, jos maksusuunnitelma tehdään varmistumatta riittävien tietojen perusteella siitä, että velallinen todennäköisesti kykenee maksamaan saatavan maksusuunnitelman mukaisesti.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jonka mukaan vanhentunutta tai muusta syystä lakannutta saatavaa ei saa periä. Kielto perustuu siihen, että velallisen velvollisuus suorittaa velka lakkaa, kun velka vanhentuu.

Hallituksen esityksessä velan vanhentumista ja julkista haastetta koskevan lainsäädännön uudistamisesta (HE 187/2002 vp) on todettu, että vanhentuneen velan perintää ei voida pitää hyvän perintätavan mukaisena. Myös eduskunnan lakivaliokunnan mietinnössä LaVM 26/2006 vp on todettu, että vanhentunutta velkaa ei voida periä ulosotossa eikä yksityisesti. Säännöksellä ei siis muuteta vallitsevaa oikeustilaa, vaan kirjataan se nimenomaisesti lakiin.

Saatavan vanhentuminen voi perustua velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003, jäljempänä *vanhentumislaki*) yleisiin säännöksiin, ulosottokaaren 2 luvun 27 §:ään, verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 20 §:ään tai muualla laissa oleviin erityisiin vanhentumissäännöksiin.

Ehdotettu kielto periä vanhentunutta velkaa ei vaikuta vanhentumislain mukaisiin oikeusvaikutuksiin. Vanhentumislain 14 §:n 2 momentin mukaan velallisella ei pääsääntöisesti ole oikeutta saada velkojalta takaisin suoritusta, jonka hän on tehnyt vanhentuneesta velasta. Kuluttajalla on kuitenkin oikeus saada elinkeinonharjoittajalta takaisin vanhentuneesta velasta tekemänsä suoritus, jos kuluttaja on tehnyt suorituksensa tietämättä velan olevan vanhentunut. Sama koskee yksityistakaajan ja yksityisen pantinantajan erehdyksessä tekemää suoritusta.

Velkoja saa ehdotetusta kiellosta huolimatta edelleen tietyn edellytyksin käyttää vanhentunutta saatavaa kuittaukseen ja ottaa suorituksen saatavalleen esinevakuuden arvosta siten kuin vanhentumislain 15 ja 16 §:ssä säädetään. Myös perintälain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 199/1996 vp) on todettu, että esinevakuusoikeuksien käyttäminen ja saatavan kuittaminen eivät ole laissa tarkoitettua perintää, koska kysymyksessä ei tällöin ole vapaaehtoisen maksun vaatiminen.

Muusta syystä kuin vanhentumisen johdosta tapahtuvasta saatavan lakkaamisesta on kysymys esimerkiksi silloin, kun velkajärjestelyssä vahvistetun maksuohjelman seurauksena velkajärjestelyn piiriin kuuluvan velan maksuvelvollisuus osaksi tai kokonaan lakkaa kyseisen velallisen osalta. Yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 40

§:n 3 momentin mukaan velallinen voi maksuohjelman päätyttyä vapaaehtoisesti suorittaa velkajärjestelyn piiriin kuuluvia velkoja. Ehdotetusta säännöksestä huolimatta velallinen voi edelleen tehdä tällaisia suorituksia. Sen sijaan ehdotettu säännös estää velkojaa ryhtymästä mihinkään sellaisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on saada velallinen suorittamaan velkajärjestelyssä lakannutta velkaa.

Jos toimeksisaajan perittäväksi annetaan niin vanha saatava, että se sovellettavan vanhentumissäännöksen perusteella olisi vanhentunut, ellei vanhentumista ole katkaistu, toimeksisaajan on ennen perintätoimiin ryhtymistä varmistuttava siitä, että vanhentuminen on katkaistu.

Jos velkoja katsoo, että saatava ei ole vanhentunut, mutta velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa vanhentumisen perusteella, sovelletaan 4 b §:ää.

4 b §. Maksuvelvollisuuden kiistäminen. Pykälä on uusi. Sitä sovelletaan sekä kuluttajasaatavien että muiden saatavien perinnässä. Pykälää sovelletaan riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja vai toimeksisaaja.

Ehdotettua pykälää ei sovelleta trattaperintään, sillä lakiehdotuksen 7 §:n 1 momentissa olevan erityissäännöksen mukaan trattaa saa käyttää vain selvien ja riidattomien saatavien perimiseksi.

Pykälän 1 momentissa kielletään riitautetun saatavan perintä. Perintää ei säännöksen mukaan saa jatkaa, jos velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa.

Momentissa tarkoitettu kielto koskee luonnollisesti vain perintälaissa tarkoitettua perintää, jonka tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan saatava. Jos velkoja tahtoo jatkaa riitautetun saatavan vaatimista velalliselta, sen on saatettava asia tuomioistuimen käsiteltäväksi tai siirrettävä suoraan ulosottokelpoinen saatava ulosotto-perintään.

Pykälän 2 momentin mukaan kiistäminen ei kuitenkaan estä perinnän jatkamista, jos velallinen ei ole esittänyt kiistämislle perustetta tai on vedonnut ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen.

Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 13 §:n 1 momentissa säädetään vastaavasti, että tuomioistuimen on ratkaistava riita-asia, jossa sovinto on sallittu, valmistelua jatkamatta muun muassa silloin, kun vastaaja ei ole esittänyt vastauksessaan kanteen vastustamiselle perustetta tai vetoa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta asian ratkaisemiseen.

Velallisen esittämille kiistämisen perusteille ei voida asettaa kovin korkeita vaatimuksia. Tämä koskee erityisesti sellaisia seikkoja, joiden osalta velkoja on näyttövelvollinen. Näin on esimerkiksi silloin, kun velallinen väittää, että sopimus tai muu sitoumus, johon perittävän saatavan väitetään perustuvan, ei ole syntynyt. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita tilanne, joissa väitetyille velalliselle lähetetään sopimukseen perustumaton tai muu valelasku. Lisäksi velallinen voi riitauttaa saatavan, jos saatavan määrä, tuote tai palvelu ei vastaa sitä, mitä velkojan kanssa asiasta on sovittu. Tämän kaltaisia ti-

lanteita saattaa esiintyä esimerkiksi puhelinmyyntiin perustuvien sopimusten osalta silloin, kun suullisesti sovitut seikat poikkeavat myöhemmin kirjallisesti lähetetystä tilausvahvistuksesta tai muista sopimusehdoista.

Jos velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa esittämättä kiistämislle perustetta, hyvään perintätapaan kuuluu, että kiistämisen perustetta tiedustellaan velalliselta.

Jos velallinen esittää kiistämisensä perusteen niin epäselvästi tai ylimalkaisesti, että kiistämisen aiheellisuutta on sen perusteella mahdotonta arvioida, hyvään perintätapaan kuuluu, että velallista pyydetään täsmentämään kiistämisen perustetta. Jos velallinen esimerkiksi kiistää kauppahintasaatavan ilmoittaen pelkästään, että kaupan kohde oli virheellinen, velkoja voi tilanteen selvittämiseksi ja asianmukaisten jatkotoimien valitsemiseksi kehottaa velallista yksilöimään, millaisesta virheestä on kysymys.

Jos velallinen vetoaa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen, hyvään perintätapaan kuuluu, että velalliselle perintää jatkettaessa ilmoitetaan, miksi hänen esittämänsä peruste on asiaan vaikuttamaton.

Vallitsevan käytännön mukaisesti perintä on aina keskeytettävä, jos asia on riitautuksen johdosta tullut vireille tuomioistuimessa tai muussa riitojen ratkaisuelimessä. Säännöksen estämättä velkoja tai tämän asiamies voi kuitenkin kehottaa velallista maksamaan velan vielä siinä vaiheessa, kun riidatonta saatavaa koskeva velkomusasia on jo pantu vireille tuomioistuimessa ulosottoperusteen hankkimiseksi. Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan kuluja, jotka aiheutuvat velallisen vapaaehtoiseen suoritukseen tähtäävistä perintätoimista, joihin ryhdytään asian ollessa jo vireillä tuomioistuimessa.

Toisinaan velallinen saattaa kiistää maksuvelvollisuutensa vain osaksi. Tällainen tilanne on käsillä esimerkiksi silloin, kun velallinen myöntää saatavan perusteeltaan, mutta kiistää saatavan määrän. Tällöin perintää voidaan jatkaa siltä osin, kuin saatava ei ole riitainen. Esimerkkinä voidaan lisäksi mainita tilanne, jossa velallinen ei esitä huomautuksia saatavan pääomasta, mutta kiistää vaaditun viivästyskoron alkamisajankohdan ja esittää merkityksellisiä perusteita kiistämisensä tueksi. Tällöin säännös ei estä jatkamasta perintää, jos velkoja myöhemmissä perintätoimissa ei vaadi velalliselta viivästyskorkoa siltä osin kuin se on käynyt velallisen kiistämisen vuoksi riitaiseksi.

Jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen, velkoja ei voi velallisen riitautettua saatavan saattaa saatavan oikeellisuutta tuomioistuimen tutkittavaksi. Tämän vuoksi ehdotetaan *3 momentissa* säädettäväksi, että suoraan ulosottokelpoisen saatavan perintää saa kiistämisestä huolimatta jatkaa, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikaisukeinoa.

Hyvään perintätapaan kuuluu, että velalliselle, joka kiistää maksuvelvollisuutensa suoraan ulosottokelpoisen saatavan osalta, annetaan ohjaus tehdä perustevalitus tai käyttää muuta vastaavaa oikaisukeinoa, jos sellainen on kyseisen saatavan osalta käytettävissä.

Jos velallinen tekee perustevalituksen tai käyttää muuta siihen rinnastettavaa oikaisukeinoa, perintä on aina keskeytettävä. Velkoja tai toimeksisaaja ei siis voi jatkaa tämän lain mukaista perintää, vaikka se pitäisi perustevalitusta ilmeisen aiheettomana. Velalli-

sen oikeusturvan kannalta on perusteltua, että suoraan ulosottokelpoinen saatava siirretään ulosottoperintään, jos velkoja haluaa jatkaa sen perintää perustevalituksen ollessa vireillä.

4 c §. *Velallisen oikeus saada kuluttajasaatavan perintä keskeytettyä.* Pykälä on uusi. Sitä sovelletaan vain kuluttajasaatavien perinnässä. Pykälää sovelletaan riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja vai toimeksisaaja.

Pykälän *1 momentin* mukaan velallisella olisi oikeus pyytää, että tämän lain mukainen perintä keskeytetään ja asia siirretään oikeudelliseen perintään. Velkojan tai toimeksisaajan olisi välittömästi keskeytettävä tämän lain mukaiset perintätoimet velallisen pyynnön saavuttua sille.

Velallisen pyyntö voi käytännössä usein johtaa siihen, että velkoja siirtää asian oikeudelliseen perintään. Säännöksestä ei kuitenkaan seuraa, että velkojalle syntyisi velvollisuus panna velkomusasia vireille tuomioistuimessa tai tehdä ulosottohakemus.

Epäselvyyksien välttämiseksi ehdotetaan, että velallisen tulisi esittää pykälässä tarkoitettu pyyntö kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Pysyvä tapa määritellään 3 a §:n 2 kohdassa.

Jos velallinen ilmoittaa pyytävänsä perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään, velkoja voi yleensä lähteä siitä, että asia ei ole riitainen. Tällöin velkomusasia voidaan panna käräjäoikeudessa vireille oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla haastehakemuksella.

Keskeytyspyyntö on kuitenkin vain perintämenettelyä koskeva tahdonilmaisu. Se ei vielä sinänsä merkitse sitä, että velallinen olisi tunnustanut saatavan oikeellisuuden. Keskeytyspyyntö ei siis estä velallista myöhemmin kiistämästä maksuvelvollisuuttaan.

Pykälä koskee myös niin sanottua jälkiperintää eli esimerkiksi tilannetta, jossa suoraan ulosottokelpoista saatavaa on jo tuloksetta yritetty periä ulosottoin ja velkoja tämän jälkeen haluaa jatkaa perintälaissa tarkoitettua perintää. Jos velallinen on pyytänyt perinnän keskeyttämistä, perintälaissa tarkoitettua perintää ei saa jatkaa sen jälkeenkään, kun saatava on ollut ulosotossa perittävänä.

Jos velallisen ja velkojan välillä on jatkuva sopimussuhde, velallisen esittämällä keskeytyspyynnöllä on vaikutusta vain niiden maksuerien perintään, jotka olivat erääntyneet ennen keskeytyspyyntöä.

Pykälä koskee vain perintämenettelyä. Se ei vaikuta esimerkiksi siihen, milloin velkojalla on oikeus velallisen maksuviivästyksen perusteella vaatia maksuerää, joka muuten ei ole erääntynyt, ottaa myyty tavara takaisin tai saattaa voimaan muu erityinen seuraamus.

Keskeytyspyynnön esittämisellä ei myöskään ole vaikutusta siihen, missä järjestyksessä velkoja saa kohdentaa velallisen tekemiä suorituksia eri aikaan erääntyneille maksuerille tai muuten saatavan eri osille. Kohdentamisjärjestyksestä säädetään 11 a §:ssä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että velalliselle saa keskeytyspyynnön estämättä tehdä sellaisia kehotuksia ja ilmoituksia, joita velkojalta lain mukaan edellytetään maksuhäiriötiedon ilmoittamiseksi, vanhentumisen katkaisemiseksi tai muuten velkojan oikeuksien säilyttämiseksi.

Vaikka velallinen on esittänyt pykälässä tarkoitettua pyynnön, velalliselle saisi siis tarvittaessa vielä lähettää luottotietolain (527/2007) 14 §:ssä tarkoitettua maksukehotuksen. Kyseisessä pykälässä on säädetty siinä tarkoitettujen maksuhäiriötietojen rekisterinpitäjälle ilmoittamisen ja luottotietorekisteriin tallettamisen edellytykseksi muun muassa se, että velkoja on lähettänyt velalliselle vähintään 21 päivää ennen tietojen luovuttamista kirjallisen maksukehotuksen, jossa on muistutettu maksuhäiriötietojen ilmoittamisesta ja merkitsemisestä luottotietorekisteriin sekä maksuhäiriötietojen tallentamista koskevista edellytyksistä.

Velallisen keskeytyspyyntö ei myöskään estä velkojaa muistuttamasta velallista velasta, joka uhkaa vanhentua, jollei vanhentumista katkaista.

Takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetun lain (361/1999) 4 §:n 2 momentin mukaan velkojan on ilmoitettava takaajalle velallisen maksuviivästyksestä kuukauden kuluessa viivästyksen alkamisesta. Lain 41 §:n perusteella vastaava ilmoitus on tehtävä vierasvelkapantintantajalle. Jos tällainen ilmoitus ei sisällä takaajalle tai vierasvelkapantintantajalle esitettyä kehotusta maksaa velka, ilmoituksessa ei ole kyse perintälaisista tarkoitettua perinnästä. Jo tällä perusteella on selvää, että ehdotetussa pykälässä tarkoitettu keskeytyspyyntö ei estä velkojaa ilmoittamasta takaajalle tai vierasvelkapantintantajalle velallisen maksuviivästyksestä.

5 §. Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä. Pykälän 1 momentti vastaa pääosin voimassa olevan pykälän 1 momentin johdantokappaletta. Sanamuotoa ehdotetaan kuitenkin täsmennettäväksi. Muutoksen tarkoituksena on selventää, että pykälää on noudatettava vain silloin, kun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai toisen elinkeinonharjoittajan sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirtämää kuluttajasaatavaa.

Perintätarkoituksessa siirrettyjen saatavien osalta ehdotuksella kirjattaisiin lakiin korkeimman oikeuden ratkaisusta KKO 2009:12 ilmenevä oikeusohje. Ratkaisussa oli kyse tapauksesta, jossa perintäyhtiö peri kuluttajalta toiselta elinkeinonharjoittajalta ostamiinsa saatavia. Korkein oikeus katsoi, että näiden saatavien perintään sovellettiin perintälain 5 §:n säännöstä maksuvaatimuksen esittämisestä ja 10 a §:n 1 momentin 2 kohdan säännöstä perintäkulojen enimmäismäärästä.

Pykälää sovelletaan ainoastaan perittäessä kuluttajasaatavia.

Pykälä koskee vain ammattimaista perintätoimeksiantojen hoitamista. Perintätoimintaa voidaan pitää ammattimaisena, jos toiminta ei ole luonteeltaan satunnaista ja siihen liittyy tarkoitus hankkia tuloa tai muuta taloudellista hyötyä.

Ehdotettua säännöstä ei sovelleta silloin, kun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava perii velkojana omaa saatavaansa velalliselta. Pykälässä tarkoitettua maksuvaati-

musta ei siis ole tarpeen käyttää esimerkiksi silloin, kun luottolaitos perii myöntämäänsä luottoa takaisin velalliselta tai kun asianajaja perii asianajotoimeksiannon suorittamiseen perustuvaa palkkiosaatavaansa asiakkaaltaan.

Yksinomaan perintätarkoituksessa siirretyllä saatavalla tarkoitetaan tässä yhteydessä samaa kuin perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetussa laissa. Mainitun lain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 178/1998 vp) on lakiehdotuksen 1 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todettu, että yksinomaan perintätarkoituksessa vastaanotetuista saatavista on yleensä kyse silloin, kun saatavat on siirretty niiden erääntymisen jälkeen. Uudelle velkojalle siirretyn erääntymättömän saatavan osalta ratkaisevaa on se, onko saatavan siirtämiselle ollut muu perusteltu syy kuin se, että saatavan voi periä uusi velkoja. Esimerkiksi irtaimen kaupassa maksuna hyväksytty erääntymättömän saatavan siirto ostajalta myyjälle tai factoring-toiminnassa tapahtuva laskusaatavien siirto velkojalta rahoittajalle ei ole yksinomaan perintätarkoituksessa tapahtuvaa saatavien siirtämistä. Kaupassa siirron tarkoituksena on kauppahinnan maksaminen ja factoring-toiminnassa yleensä vakuuden järjestäminen.

Voimassa olevan pykälän mukaan maksuvaatimuksen tulee aina olla kirjallinen. Nyt ehdotetaan säädettäväksi, että maksuvaatimus voidaan lähettää velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on velallisen ja perintää suorittavan tahon kesken nimenomaisesti sovittu. Pelkästään velallisen ja velkojan välinen sopimus pysyvän tavan käyttämisestä sopimussuhteeseen liittyvien tiedonantojen toimittamisessa ei siis oikeuta toimeksisaajaa lähettämään maksuvaatimusta sähköisesti, vaan tiedonantojen toimittamisesta tällä tavoin on tullut sopia velallisen ja toimeksisaajan kesken. Pysyvä tapa määritellään 3 a §:n 2 kohdassa.

Velallisen on tullut nimenomaisella tahdonilmaisulla suostua muun pysyvän tavan käyttämiseen. Pelkästään velallisen ns. hiljainen hyväksyminen ei siis riitä.

Pykälän 2 *momentiksi* ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan maksuvaatimusta ei saa antaa tai lähettää velalliselle ennen kuin tätä on saatavan erääntymisen jälkeen muistutettu saatavasta. Lisäksi maksumuistutuksen esittämisestä tai lähettämisestä on tullut kuluja vähintään 14 päivää.

Säännös ilmentää periaatetta, jonka mukaan saatava on pyrittävä perimään lievemmillä ja kustannuksiltaan alhaisemmilla toimenpiteillä ennen kuin siirrytään voimakkaampiin ja suurempia kustannuksia aiheuttaviin perintätoimiin.

Muistuttamiselle ei ehdoteta säädettäväksi muotovaatimusta. Se voi siis tapahtua paitsi kirjallisesti myös suullisesti. Se voi tapahtua myös esimerkiksi tekstiviestitse tai sähköpostitse velallisen velkojalle ilmoittamaan puhelinnumeroon tai sähköpostiosoitteeseen, jos velallisen ja velkojan välillä on sovittu kyseiseen sopimussuhteeseen liittyvien tiedonantojen toimittamisesta tällä tavalla.

Yleisten periaatteiden mukaan vastuu siitä, että esimerkiksi postitse lähetetty maksumuistutus saapuu perille, on lähettäjällä.

Jos postitse lähetetty maksumuistutus palautuu lähettäjälle osoitetietojen virheellisyyden vuoksi, velkojan on selvitettävä velallisen oikea osoite ja lähetettävä maksumuistutus siihen tai käytettävä jotakin muuta keinoa sen varmistamiseen, että maksumuistutus tosiasiaa tulee velallisen tietoon.

5 a §. Maksuvaatimuksen sisältö. Pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 5 §:ää. Pykälää sovelletaan vain 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

Pykälän *1 momentin 2 kohdan* mukaan maksuvaatimuksen tulee sisältää tieto saatavan perusteesta. Tieto tulee esittää sellaisessa muodossa, että velallinen kykenee sen perusteella yksilöimään saatavan. Esimerkiksi terveyskeskusmaksua perittäessä maksuvaatimuksesta tulee ilmetä ajankohta, jolloin maksun perusteena olevaa hoitoa on annettu.

Momentin *8 kohta* on uusi. Sen mukaan maksuvaatimuksessa olisi ilmoitettava velalliselle 4 c §:n mukaisesta mahdollisuudesta pyytää, että perintä keskeytetään ja asia siirretään oikeudelliseen perintään. Maksuvaatimuksesta tulisi ilmetä myös, että tällainen pyyntö on tehtävä kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

Lisäksi maksuvaatimuksessa tulisi informoida velallista pyynnön oikeusvaikutuksista. Maksuvaatimuksesta tulisi siten ilmetä, että keskeytyspyyntö ei estä velkomasta saatavaa tuomioistuimessa eikä perimästä saatavaa ulosotossa. Maksuvaatimuksessa tulisi lisäksi selostaa 4 c §:n 2 momentin sisältö.

Jos maksuvaatimuksessa ei ole asianmukaisesti informoitu velallista oikeudesta saada perintä keskeytettyä, velallisella ei 10 §:n 2 momentin nojalla pääsääntöisesti ole velvollisuutta korvata perintäkuluja.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan otettavaksi uudet säännökset, joilla täydennetään 1 momentin 1 kohdassa säädettyä velvollisuutta ilmoittaa maksuvaatimuksessa velkojan nimi.

Ensiksikin ehdotetaan säädettäväksi, että jos velkojasta perintävaiheessa käytetään eri nimeä kuin saatavan perusteena olevassa sopimuksessa tai muussa toimessa, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös velkojasta alun perin käytetty nimi. Säännös kattaa esimerkiksi tilanteet, joissa velkojana olevan yhtiön toiminimi on sopimuksen tekemisen jälkeen muuttunut tai kunnan palvelumaksusaatavaa perittäessä velkojana olevan kunnan nimi on kuntaliitoksen seurauksena muuttunut. Säännös koskee myös esimerkiksi tilannetta, jossa velkojana oleva yhtiö on sopimusta tehtäessä käyttänyt aputoiminimeään, mutta perintävaiheessa velkojasta käytetään päätoiminimeä. Tällaisissa tilanteissa maksuvaatimuksesta tulee siis ilmetä sekä velkojan nyt käyttämä nimi että se nimi, jota velkojasta alun perin on käytetty.

Lisäksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan siirrettyä saatavaa perittäessä maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös alkuperäisen velkojan nimi.

Momentissa edellytetyt tiedot ovat usein velalliselle välttämättömiä, jotta hän kykenee vaikeuksista yksilöimään maksuvaatimuksessa tarkoitettua saatavaa. Säännöksen avulla voidaan vähentää tilanteita, joissa velalliselle syntyy tarve ottaa yhteyttä toimeksisaa-

jaan saatavan oikeellisuuden selvittämiseksi tai joissa velallinen kiistää saatavan aiheutumasti.

Pykälän 3 momentti vastaa nykyisen 5 §:n 2 momenttia.

6 §. *Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa.* Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi vastaavalla tavalla kuin ehdotettua 5 §:ää. Muutoksen tarkoituksena on selventää myös tuomioistuimessa velottavien kuluttajasaatavien osalta, että pykälää on noudatettava vain silloin, kun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai toisen elinkeinonharjoittajan sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirtämää kuluttajasaatavaa.

Uusien 4 b ja 4 c §:n vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että maksuvaatimusta ei edellytetä, jos velallinen on 4 b §:ssä tarkoitettulla tavalla kiistänyt maksuvelvollisuutensa tai 4 c §:n mukaisesti pyytänyt perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään.

7 §. *Tratan käyttö.* Pykälän 1 momentissa säädetään tratan käyttämisen edellytyksistä. Säännös vastaa asiallisesti pääpiirteissään luottotietolain 24 §:n 1 momentin 7 kohtaa. Tratan käyttöä koskevien edellytysten kirjaaminen myös perintälakiin on kuitenkin tarpeellista, sillä luottotietolakia sovelletaan vain luottotietojen käsittelyyn. Ehdotetun säännöksen johdosta olisi selvää, että laissa säädetty tratan käytön edellytykset koskevat myös velkojaa ja toimeksisaajaa. Tällöin myös vahinko, joka aiheutuu tratan käyttämisestä lain vastaisesti, tulee korvattavaksi tämän lain 15 §:n nojalla.

Ehdotuksen mukaan trattaa saataisiin käyttää vain eräänntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Trattaa ei siis saa edes lähettää velalliselle, jos velkoja tai toimeksisaaja tietää, että saatavan oikeellisuudesta on epäselvyyttä tai erimielisyyttä.

Saatavaa ei voida pitää riidattomana, jos velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa. Toisaalta esimerkiksi velallisen ilmoitus, että hän ei kykene maksamaan saatavaa, tai pyyntö saada lisää maksuaikaa ei merkitse sitä, että saatava olisi käynyt riitaiseksi.

Jos velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa esittämättä kiistämiseksi perustetta, velkoja voi kehottaa velallista yksilöimään, millä perusteella maksuvelvollisuus kiistetään. Velkoja tarvitsee tiedon kiistämisen perusteesta muun muassa voidakseen laatia oikeanlaisen haastehakemuksen käräjäoikeudelle.

Edellä 4 b §:n 3 momentin perusteluissa mainitusta syystä ehdotetaan säädettäväksi, että 7 §:ää sovellettaessa suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikaisukeinoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan pykälän 2 momenttia vastaavalla tavalla, että kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa koskaan käyttää trattaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tratan käytön edellytykseksi se, että velalliselle on aikaisemmin annettu tai lähetetty maksumuistutus. Siinä tulee asettaa vähintään seitsemän päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten tekemiselle. Tratan saisi lähettää vasta, kun asetettu määräaika on päättynyt.

Maksumuistutus voidaan toimittaa velalliselle kirjallisesti. Se voidaan lähettää velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on velallisen ja perintää suorittavan tahon kesken nimenomaisesti sovittu.

Velallisen on tullut nimenomaisella tahdonilmaisulla suostua muun pysyvän tavan käyttämiseen. Pelkästään velallisen ns. hiljainen hyväksyminen ei siis riitä.

Pykälän 4 momentti koskee tratan julkaisemisen tai luottotietorekisterin pitäjälle ilmoittamisen edellytyksiä. Luottotietolaissa olevaa säännöstä vastaavasti ehdotetaan, että tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä.

Ehdotetussa 1 momentissa säädetyistä tratan käytön edellytyksistä seuraa, että trattaa ei saa julkaista eikä ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallinen vasta tässä vaiheessa kiistää maksuvelvollisuutensa.

Pykälän 5 momentti vastaa voimassa olevan pykälän 1 momenttia.

10 §. *Perintäkulujen korvaaminen ja ulosottokelpoisuus.* Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevaa lakia.

Velalliselta saa vaatia toimeksisaajan suorittamasta perinnästä aiheutuneina kuluina enintään sitä rahamäärää, jonka velkoja on sen ja toimeksisaajan välisen sopimuksen perusteella suorittanut tai velvollinen suorittamaan toimeksisaajalle. Lain mukaista ei siten ole menettely, jossa velalliselta vaaditaan perimistöimiston suorittamien toimenpiteiden perusteella korvausta perintäkuluista esimerkiksi 50 euroa, vaikka velkoja ei sen ja perimistöimiston välisen sopimuksen mukaan ole velvollinen suorittamaan perimistöimistolle tätä määrää.

Jos velallinen riitauttaa toimeksisaajan suorittamaan perintään perustuvien perintäkulujen oikeellisuuden, velkojalla on näyttövelvollisuus siitä, että se tosiasiasa on suorittanut tai on velvollinen suorittamaan toimeksisaajalle sen rahamäärän, jota velalliselta vaaditaan perintäkuluina.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaukset uusiin 4 b, 4 c ja 5 a §:ään sekä uudistettuun 7 §:ään.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi yleisperusteluissa (jakso 3.3.7) mainituista syistä. Säännöksen uudella sanamuodolla selvennetään sitä, että myös suoraan ulosottokelpoisia saatavia perittäessä velallinen on vastuussa perintäkulujen korvaamisesta vain pääsaatavan velkojalle. Perimistöimistolla tai muulla toimeksisaajalla ei siis ole oikeutta vaatia velalliselta korvausta perintäkuluista omissa nimissään. Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus koskee jatkossakin perinnästä velkojalle aiheutuneita kulu-

ja siitä riippumatta, johtuvatko ne velkojan omista perintätoimista vai siitä, että velkojan on suoritettava toimeksisaajalle korvausta perintätoimeksiannon hoitamisesta.

Suoraan ulosottokelpoisen saatavan velkoja on vastuussa paitsi pääsaatavan myös velalliselta vaadittavien perintäkulujen oikeellisuudesta.

Jos velallinen katsoo, että momentissa tarkoitetut suoraan ulosottokelpoiset perintäkulut on määrätty virheellisesti, hän voi tehdä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 9 §:ssä tarkoitetun perustevalituksen. Ehdotetun 5 a §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan velalliselle on maksuvaatimuksessa ilmoitettava tästä mahdollisuudesta.

Ehdotettu 3 momentti koskisi kaikkia suoraan ulosottokelpoisia saatavia, ei pelkästään suoraan ulosottokelpoisia kuluttajasatavia, kuten nykyisin. Pykälään ehdotetaan kuitenkin lisättäväksi uusi *4 momentti*, jossa määrällisesti rajoitettaisiin muiden kuin kuluttajasaatavien osalta suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulujen suoraa ulosottokelpoisuutta.

Jos suoraan ulosottokelpoisen saatavan velallinen ei ole kuluttaja, saatavan perintäkulut olisivat 4 momentissa tarkoitettuihin enimmäismääriin saakka suoraan ulosottokelpoisia. Jos perintäkuluja on 10 §:n 1 momentin mukaisesti aiheutunut suurempi määrä, ne ovat 4 momentissa tarkoitettujen euromäärien ylittävältä osalta ulosottokelpoisia vain, jos niistä on ulosottoaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu ulosottoeruste.

Momentin *1 kohta* koskee tilannetta, jossa suoraan ulosottokelpoinen saatava koostuu 1. lakiehdotuksessa tarkoitetuista maksuista. Tällaisia ovat esimerkiksi eräät vakuutusmaksut. Tällöin kulusaatava on suoraan ulosottokelpoinen 10 e §:ssä säädettyyn euromäärään saakka eli enintään 40 euroon saakka kutakin erääntynyttä maksuerää kohti. Säännöksen soveltamiseen ei vaikuta se, onko velkoja yksilöinyt kuluvaatimuksensa viittaamalla 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tosiasiallisiin kuluihin vai 10 e §:ssä tarkoitettuun vakiokorvaukseen.

Momentin *2 kohtaa* sovelletaan, kun kyseessä on muu kuin 1 kohdassa tarkoitettu suoraan ulosottokelpoinen saatava, esimerkiksi kunnan jätemaksusaatava. Tällöin kulusaatava on suoraan ulosottokelpoinen siltä osin kuin se ei ylitä suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille säädettyjä enimmäismääriä.

10 a §. *Kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät.* Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan tehtäväksi kuluttajasaatavaa koskevien perintäkulujen enimmäismääriin ja niiden porrastukseen liittyviä tarkistuksia.

Momentin mukaiset euromäärät ovat enimmäismääriä. Perittävien kulujen tulee yksittäistapauksessa aina täyttää myös 10 §:n 1 momentissa säädetty yleinen kohtuullisuusvaatimus.

Ehdotetuissa säännöksissä tarkoitettuun saatavan pääomaan ei lueta luoton käsittelykuluja tai muita luottokustannuksia.

Momentin 1 kohta vastaa voimassa olevaa lakia.

Momentin 2–5 kohta koskevat 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta perittävien kulujen enimmäismäärää eri tilanteissa. Maksuvaatimuksella tarkoitetaan tässä laissa 5 §:n 1 momentin mukaisesti vain sellaista 5 a §:n mukaiset sisältövaatimukset täyttävää maksukehotusta, jonka perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava antaa tai lähettää velalliselle periessään kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa. Jos velkoja itse perii omaa saatavaansa velalliselta, velkojan lähettämistä kirjallisista maksukehotuksista ei siis saada periä kuluja 2–4 kohdan mukaisesti, vaan 1 kohdan mukaisesti. Näin on riippumatta siitä, mitä nimitystä velkoja maksukehotuksesta käyttää ja mitä tietoja maksukehotus sisältää.

Momentin 3 kohdassa ehdotettu maksuvaatimuksesta perittävän enimmäiskulun korotus 12 eurosta 14 euroon korottaa vastaavasti pysäköintivirhemaksuun liittyvää viivästysseuraamusta. Tämä johtuu siitä, että pysäköinninvalvonnasta annetun lain 17 §:n 2 momentissa on viivästysseuraamuksen suuruuden osalta viitattu käsillä olevassa kohdassa säädettyyn euromäärään.

Momentin 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi alhaisempi perintäkulujen enimmäismäärä samaa saatavaa koskevalle uudelle maksuvaatimukselle.

Momentin 5 kohta sisältää erityissäännöksen maksuvaatimuksesta veloittavien kulujen enimmäismäärästä tilanteessa, jossa saatavaa perii säännöksessä tarkemmin yksilöity, velkojan kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluva perintätoiminnan harjoittaja. Tällainen perintätoiminnan harjoittaja saisi vaatia maksuvaatimuksesta kuluja 2–4 kohdassa säädettyjen enimmäismäärien asemesta enintään 5 euroa eli saman määrän kuin velkoja itse momentin 1 kohdan mukaan saa periä kirjallisesta maksumuistutuksesta.

Säännöksessä viitattu perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain 1 §:n 3 momentin 1 kohta koskee perintätoimintaa, jota valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan määräysvallassa kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla oleva yhteisö tai säätiö harjoittaa toisen samassa asemassa olevan yhteisön tai säätiön taikka valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan lukuun. Saman momentin 2 kohta puolestaan koskee yhteisön tai säätiön saatavien perintää, jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja kuuluvat samaan kirjanpitolaissa tarkoitettuun konserniin tai jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja ovat saman luonnollisen henkilön määräysvallassa.

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin, että kuluttajasaatavaa perittäessä saa velallisen pyynnöstä tapahtuvasta maksuajan pidennyksestä velalliselta vaatia kuluja enintään 5 euroa.

Säännös koskee sekä velkojan omaa että toimeksisaajan suorittamaa perintää.

Maksuajan pidennyksellä tarkoitetaan säännöksessä sellaista velallisen pyynnöstä tapahtuvaa toimenpidettä, jolla velalliselle annetaan maksulykkäystä erääntyneen saatavan suorittamiseen. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että velalliselle lähetetyssä maksuvaati-

muksessa on asetettu määräpäivä, johon mennessä saatava tulee suorittaa uhalla että asia siirretään oikeudelliseen perintään, ja tuota määräpäivää velallisen pyynnöstä siirretään myöhemmäksi.

Säännös ei koske ennen saatavan erääntymistä tehtäviä sopimuksia luottoajan pidentämisestä tai eräpäivän siirrosta. Tällöin ei ole kyse perintälain soveltamisalaan kuuluvas- ta erääntyneen saatavan perinnästä.

Ehdotettu 5 euron enimmäismäärä kattaa kaikki kulut, joita maksuajan pidennyksestä velkojalle aiheutuu, mukaan luettuna velalliselle mahdollisesti lähetettävä vahvistus maksuajan pidennyksestä ja laskelma siitä määrästä, joka velallisen tulee pidennetyn maksuajan jälkeen suorittaa. Maksuajan pidennyksen yhteydessä ei siis voida vaatia vel- lalliselta erillistä korvausta uuden maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämi- sestä.

Selvää on, että velkoja ei voi ilman velallisen pyyntöä veloittaa kuluja maksuajan pi- dennyksestä pelkästään sillä perusteella, että velallinen tosiasiallisesti suorittaa saatavan myöhemmin kuin määräpäivänä.

Ehdotettu säännös ei koske sitä, onko velallisella velvollisuus maksaa viivästyskorkoa siirtoajalta. Tämä ratkaistaan sopimusehtojen ja korkolain säännösten perusteella.

Momentin 7 kohdassa säädettävä maksusuunnitelman enimmäiskulu, tilanteesta riippu- en joko 20, 30 tai 50 euroa, on tarkoitettu kattamaan muun muassa seuraavat maksu- suunnitelman laatimiseen ja valvontaan liittyvät työvaiheet:

- luottotietojen ja muiden maksusuunnitelman realistisuuden arvioimiseen tarvittavien tietojen tarkistaminen
- maksusuunnitelman ehtojen selvittäminen velalliselle
- maksusuunnitelman vahvistaminen velalliselle kirjallisesti tai muulla pysy- vällä tavalla
- lyhennyskirjeiden tai vastaavien lähettäminen velalliselle maksusuunnitel- man mukaisten maksuerien suorittamista varten
- maksusuunnitelman noudattamisen valvonta sekä
- suoritusten tilittäminen ja raportointi velkojalle.

Maksusuunnitelman enimmäiskulu on tarkoitettu kattamaan myös suunnitelman tavan- omaiset ja vähäiset muutokset, kuten yksittäisiä maksueriä koskevat maksuajan piden- nykset tai kokonaisuuden maksuajan pidentämisen. Jos maksusuunnitelmaa muutetaan olen- naisesti, toimenpide voidaan rinnastaa uuden suunnitelman tekemiseen, josta voidaan 10 c §:n 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä veloittaa erikseen.

Kyseinen kohta koskee sekä velkojan omaa että toimeksisaajan suorittamaa perintää.

10 b §. *Perintätoimien aikarajat kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momenttiin on tehty 10 a §:n 1 momentin muuttamisesta johtuva seurannais- muutos.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös, jolla estetään kulujen periminen alle 14 päivän pituisista maksuajan pidennyksistä.

10 c §. *Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät.* Pykälän 1 momentin mukaan saman kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta ei saa vaatia perintäkuluja useammasta kuin kahdesta 5 §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta eikä useammasta kuin yhdestä 10 a §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettusta maksusuunnitelmasta.

Pykälä ei estä lähettämästä velalliselle useampia maksuvaatimuksia tai tekemästä velallisen kanssa useampia maksusuunnitelmia kuin momentissa säädetään. Kyse on vain siitä, kuinka usean maksuvaatimuksen tai maksusuunnitelman kuluista velalliselta voidaan enintään vaatia korvausta.

Pykälä koskee vain kulukorvaukseen oikeuttavien maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismäärää. Se ei siis vaikuta oikeuteen vaatia korvausta kuluista, jotka ovat aiheutuneet muunlaisista perintätoimista, esimerkiksi 10 a §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettusta maksuajan pidennyksestä.

Ilmaisulla ”sama saatava” tarkoitetaan ehdotetussa pykälässä samaan sopimukseen perustuvia tai muuten samasta perusteesta johtuvia saatavia. Näin on yleensä silloinkin, kun saatava on eräännytynyt useassa erässä. Jos esimerkiksi vuokrasopimukseen perustuvia vuokria on maksamatta usealta kuukaudelta, kyse on yhdestä saatavasta. Se, että kyse on useassa erässä eräänntyneestä saatavasta, saattaa tapauskohtaisesti oikeuttaa poikkeamaan 1 momentissa säädettyistä perintätoimien enimmäismääristä 2 momentin nojalla.

Asiaa on kuitenkin arvioitava toisin, jos kyseiseen sopimussuhteeseen perustuvat saatavat on välillä maksettu kokonaan pois ja perintä myöhemmin käynnistyy kokonaan uudelleen. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa vuokralainen jättää vuonna 2013 vuokria maksamatta, niitä peritään ja saatavat maksetaan kahden maksuvaatimuksen jälkeen. Jos vuokralainen vuonna 2014 jättää uudelleen vuokraa maksamatta, kyse ei enää ole saman saatavan perinnästä eikä vuonna 2013 esitettyjä maksuvaatimuksia oteta huomioon määriteltäessä, kuinka monen uuden maksuviivästyksen johdosta suoritettujen perintätoimien kuluista velalliselta saadaan vaatia korvausta.

Takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan velkojan on ilmoitettava takaajalle velallisen maksuviivästyksestä kuukauden kuluessa viivästyksen alkamisesta. Lain 41 §:n perusteella vastaava ilmoitus on tehtävä vierasvelkapantant antajalle. Jos tällainen ilmoitus ei sisällä takaajalle tai vierasvelkapantant antajalle esitettyä kehotusta maksaa velka, ilmoituksessa ei ole kyse perintälaissa tarkoitettua perinnästä eikä ilmoituksen tekemisestä aiheutuviin kuluihin näin ollen sovelleta perintäkulujen korvaamista koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, millä edellytyksillä 1 momentissa säädetty enimmäismäärät saadaan ylittää.

Erityinen aihe ylittää enimmäismäärät voi olla esimerkiksi se, että saatava on eräänynyt useassa erässä. Tällöin on kuitenkin huomattava, että 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetystä kiellosta aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja seuraa, että eri aikaan erään-tyneitä maksueriä koskevat maksukehotukset on niin pitkälle kuin mahdollista koottava samaan maksuvaatimukseen.

Erityinen aihe ylittää enimmäismäärät voi liittyä myös esimerkiksi siihen, että velallinen on tahallaan vaikeuttanut perintää antamalla totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tieto-ja.

Erityinen aihe ylittää maksuvaatimusten enimmäismäärä voi olla esimerkiksi se, että samassa velassa on useampia osallisia, jolle kullekin on lähetettävä omat maksuvaati-muksensa.

Erityinen aihe ylittää maksuvaatimusten enimmäismäärä voi liittyä myös esimerkiksi siihen, että velallinen on laiminlyönyt noudattaa tekemäänsä maksusuunnitelmaa. Täl-löin velalliselle saadaan 1 momentissa säädetyn enimmäismäärän estämättä lähettää vie-lä maksuvaatimus, jossa ilmoitetaan, ettei maksusuunnitelmaa ole noudatettu ja että asia siirtyy oikeudelliseen perintään, sekä tarvittaessa muistuttaa velallista maksuhäiriötieto-jen ilmoittamisesta ja merkitsemisestä luottotietorekisteriin. Asiaa voi kuitenkin olla syytä arvioida toisin, jos maksusuunnitelma on jo alun perin ollut epärealistinen suh-teessa velallisen ennakoitavissa olleeseen maksukykyyn.

Erityisenä aiheena ylittää maksuvaatimusten enimmäismäärä voidaan pitää myös esi-merkiksi sitä, että velkojan on muistutettava velallista velasta, joka uhkaa vanhentua, jollei vanhentumista katkaista.

Erityinen aihe periä kuluja useammasta kuin yhdestä maksusuunnitelmasta voi olla esi-merkiksi se, että velallinen ei ole kyennyt noudattamaan ensimmäistä maksusuunnitel-maa sen vuoksi, että hänen olosuhteensa ovat maksusuunnitelman tekemisen jälkeen muuttuneet sellaisen syyn vuoksi, jota velkoja tai toimeksisaaja ei ole voinut käytettä-vissään olleiden riittävien tietojen perusteella ottaa huomioon maksusuunnitelman sisäl-löstä neuvoteltaessa. Toisaalta erityistä aihetta periä kuluja useammasta kuin yhdestä maksusuunnitelmasta ei ole esimerkiksi tilanteessa, jossa velallinen ei ole kyennyt nou-dattamaan ensimmäistä maksusuunnitelmaa eikä velkoja tai toimeksisaaja ollut sitä teh-täessä varmistunut riittävien tietojen perusteella siitä, että se on realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn.

10 d §. *Velallisen kokonaiskuluvastuu kuluttajasaatavan perinnässä.* Pykälän 1 mo-mentti vastaa tarkoitukseltaan voimassa olevan 10 c §:n 1 momenttia. Velallisen koko-naiskuluvastuun enimmäismääriä ja niiden porrastusta ehdotetaan kuitenkin yleisperus-teluissa (jakso 3.3.3) mainituista syistä tarkistettavaksi.

Pykälän 2 momentti vastaa pääosin voimassa olevan 10 c §:n 2 momenttia ja on tarkoi-tettu sovellettavaksi samalla tavalla kuin nykyinen säännös.

Suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnässä velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärä ehdotetaan alennettavaksi 59 eurosta 51 euroon.

10 e §. *Vakiokorvaus perintäkuluista.* Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 6 artiklan 1 ja 2 kohdan säännökset. Pykälä koskisi 1. lakiehdotuksessa tarkoitettuja maksuja eli sellaisia maksuja, jotka elinkeinonharjoittajan tai hankintayksikön on suoritettava elinkeinonharjoittajalle vastikkeena hankkimastaan tavarasta tai palvelusta.

Pykälän nojalla velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista, jos edellä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon. Se, milloin velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, määräytyy lähinnä korkolain säännösten perusteella.

Oikeus vakiokorvaukseen syntyy suoraan maksuviivästyksen perusteella. Se ei siis edellytä, että velkoja olisi lähettänyt velalliselle maksumuistutuksen tai ryhtynyt muihin toimenpiteisiin saatavan perimiseksi. Jos velkoja on ryhtynyt perimään saatavaansa ja tästä on aiheutunut hänelle 10 §:n nojalla korvattavia tosiasiallisia perintäkuluja, velkojalla on oikeus saada niistä korvaus vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän.

Jos maksu on sovittu suoritettavaksi useammassa erässä ja useamman maksuerän suorittaminen viivästyy, velkojalla on oikeus 40 euron vakiokorvaukseen perintäkuluista kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen.

Kuten 2 §:stä ilmenee, pykälä on velallisen hyväksi pakottava. Velallista sitovasti ei siten ole mahdollista sopia esimerkiksi, että vakiokorvauksen määrä on suurempi kuin 40 euroa tai että vakiokorvausta ei vähennetä 10 §:n nojalla korvattavista tosiasiallisista perintäkuluista. Selvyyden vuoksi voidaan kuitenkin todeta, että perintälain pakottavuussäännös ei estä ottamasta esimerkiksi kahden elinkeinonharjoittajan väliseen sopimukseen ehtoa viivästyssakosta tai muusta sellaisesta maksuviivästyksen seuraamuksesta, jolla ei ole yhteyttä perintäkulujen korvausvelvollisuuteen.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 7–9 §:n säännökset estävät sellaisten perintäkulujen korvausvelvollisuutta koskevien sopimusehtojen käyttämisen tai sopimuskäytäntöjen soveltamisen, jotka ovat kohtuuttomia velkojaa kohtaan. Erityisesti on huomattava, että 1. lakiehdotuksen 7 §:n 3 momentin mukaan sopimusehto tai -käytäntö, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuluista perintälain mukaisesti, on tehoton, jollei ehdon käyttämiseen tai käytännön soveltamiseen ole perusteltua syytä.

11 a §. *Varojen kohdentaminen saatavan osille.* Pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin siitä, missä järjestyksessä saatavan eri osille kohdennetaan suorituksia. Ehdotettua pykälää sovelletaan riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja vai toimeksisaaja.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan perinnässä kertyneet varat saa kohdentaa ensin korolle ja vasta sen jälkeen pääomalle. Säännös koskee sekä varsinaisen saatavan ja sille kertyvän koron keskinäistä etusijajärjestystä että perintäkulujen ja niille kertyvän koron keskinäistä etusijajärjestystä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että varoja saa kohdentaa perintäkuluille ja niiden korolle vasta saatavan ja sen koron tultua suoritetuiksi.

Säännöksen soveltamiseen ei vaikuta se, että saatava erääntyy useassa erässä. Jos esimerkiksi vakuutuksenottajalta on jäänyt maksamatta jonkin aikaisemman vakuutusmaksuerän perinnästä aiheutuneet kulut ja hän myöhemmin uuden vakuutusmaksuerän erääntyessä suorittaa sen pääoman, hänen suorituksensa on luettava uuden vakuutusmaksuerän eikä perintäkulujen suoritukseksi.

Niin kuin 4 §:n perusteluissa on todettu, esinevakuusoikeuksien käyttäminen ei ole perintälaissa tarkoitettua perintää. Ehdotettu pykälä ei näin ollen vaikuta vakiintuneeseen käytäntöön, jonka mukaan esimerkiksi pantin myymisestä saatu kauppahinta käytetään ensisijaisesti myyntikustannusten kattamiseen ja vasta sen jälkeen saatavan suoritukseksi.

Pykälässä säädetystä kohdentamisjärjestyksestä saadaan poiketa velallisen eduksi. Pykälä ei siten estä velkojaa kohdentamasta velallisen suoritusta ensiksi saatavan pääomalle ja vasta sen jälkeen korolle. Sopimus tai muu järjestely, jolla kohdentamisjärjestyksestä poiketaan velallisen vahingoksi, on 2 §:n nojalla tehoton.

Pykälä koskee vain velallisen ja velkojan välistä velkasuhdetta. Pykälä ei vaikuta siihen, milloin toimeksisaajalla on sen ja velkojan välisen sopimuksen perusteella oikeus saada velkojalta palkkiota perintätoimeksiannon hoitamisesta.

13 §. Pakkokeinot. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi viittauksella uusiin 4 b, 4 c ja 5 a §:ään.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus uusiin 4 b ja 4 c §:ään sekä uudistettuun 7 §:ään.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevaa lakia.

14 §. Kiellon määrääminen. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentin mukaan kuluttaja-asiamies voisi määrätä 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon ja asettaa sen tehosteeksi uhkasakon asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta tai muuten merkitykseltään huomattava. Kuluttaja-asiamiehen kielto-oikeuden asiallinen ulottuvuus olisi siten sama kuin Kuluttajavirastosta annetun lain 6 §:n 2 momentin mukaan. Jos asia on merkitykseltään huomattava, kuluttaja-asiamiehen olisi haettava markkinaoikeudelta kiellon määräämistä.

Kuluttaja-asiamiehen kieltopäätökseen tyytymätön elinkeinonharjoittaja voisi saattaa päätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Pykälän 3 momentin mukaan kuluttaja-asiamies voisi antaa väliaikaisen kiellon ja asettaa sen tehosteeksi uhkasakon siten kuin Kuluttajavirastosta annetun lain 6 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

Pykälän 4 momentti vastaa voimassa olevan pykälän 2 momenttia.

15 §. Korvausvastuu. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädetty korvausvastuu koskisi kaikkia perintää suorittavia – sekä velkojia että toimeksisaajia – eikä pelkästään perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavia, kuten nykyisin.

Pykälän nojalla velkoja ja toimeksisaaja eivät ole vastuussa toistensa velalliselle aiheuttamasta vahingosta. Näin ollen esimerkiksi perimistöimiston velalliselle aiheuttama vahinko ei tule velkojan korvattavaksi. Pykälä ilmentää siis poikkeusta siitä yleisestä sopimusvastuusta koskevasta periaatteesta, jonka mukaan toimeksiantaja vastaa toimeksisaajan aiheuttamasta vahingosta.

Pykälän nojalla tulee tyypillisesti korvattavaksi perinnän kohteena olleelle henkilölle aiheutuneita selvittelykuluja, esimerkiksi puhelimen käytöstä ja tositteiden hankkimisesta aiheutuneita kuluja. Pykälän nojalla on kuitenkin korvattava myös esimerkiksi taloudellinen vahinko, joka elinkeinonharjoittajalle on aiheutunut siitä, että siihen kohdistetussa perinnässä on käytetty trattaa lain vastaisesti.

Voimaantulosäännökset. Lähtökohtana olisi, että ehdotettua lakia sovelletaan perintään välittömästi lain voimaantulon jälkeen. Velallinen voisi esimerkiksi tehdä 4 c §:ssä tarkoitettua keskeytyspyynnön välittömästi uuden lain tultua voimaan. Samoin esimerkiksi 5 ja 5 a §:n säännöksiä maksuvaatimuksen muodosta ja sisällöstä olisi sovellettava, kun maksuvaatimus annetaan tai lähetetään velalliselle uuden lain voimaantulon jälkeen. Lain 10 a §:n 1 momentin enimmäiskulumääriä sovelletaan perintätoimiin, jotka suoritetaan tämän lain tultua voimaan.

Voimaantulosäännöksen 2 *momentti* sisältää siirtymäsäännöksen, joka rajoittaa uusien 10 c ja 10 d §:n soveltamista. Jos saatavan perintä on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, tämän lain 10 c ja 10 d §:ää sovelletaan vain sellaisiin perintätoimiin, jotka suoritetaan tämän lain voimaantulon jälkeen. Velallisen kuluvastuu ennen tämän lain voimaantuloa suoritetuista ja tämän lain voimaantulon jälkeen suoritettavista perintätoimista ei kuitenkaan saa yhteenlaskettuna nousta suuremmaksi kuin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 10 c §:ssä säädettiin.

Uutta 10 e §:ää sovelletaan 3 *momentin* mukaan vain sopimukseen, jotka on tehty lain voimaantulon jälkeen. Direktiivin 12 artiklan 4 kohta mahdollistaa sääntelyn, jonka mukaan direktiivin noudattamiseksi annettavia säännöksiä ei sovelleta takautuvasti.

Voimaantulosäännöksen 4 *momentin* mukaan lain 11 a §:ää sovelletaan sellaisten varojen kohdentamiseen, jotka perinnässä kertyvät sen jälkeen, kun on kulunut yhdeksän kuukautta tämän lain voimaantulosta.

Voimaantulosäännöksen 5 *momentti* sisältää siirtymäsäännöksen, jonka perusteella uutta 15 §:ää ei sovelleta vahinkoihin, jotka ovat aiheutuneet ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneista virheistä ja laiminlyönneistä.

6.3 Korkolaki

4 §. Viivästyskoron määrä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 2 artiklan 6 kohta. Säännöksen mukaan viivästyskoron määrä on kahdeksan prosenttiyksikköä korkeampi kuin kulloinkin voimassa oleva 12 §:ssä tarkoitettu viivästyskorko, jos viivästys koskee 1. lakiehdotuksessa tarkoitettua maksua eli sellaista maksua, joka elinkeinonharjoittajan tai hankintayksikön on suoritettava elinkeinonharjoittajalle vastikkeena hankkimastaan tavarasta tai palvelusta.

Korkolain 2 §:n mukaan viivästyskorkoa koskeva sääntely on lähtökohtaisesti tahdonvaltaista. Eesityksen 1. lakiehdotuksen 7–9 §:n säännökset estävät kuitenkin sellaisten viivästyskoron maksuvelvollisuutta koskevien sopimusehtojen käyttämisen tai sopimuskäytäntöjen soveltamisen, jotka ovat kohtuuttomia velkojaa kohtaan. Erityisesti on huomattava, että 1. lakiehdotuksen 7 §:n 1 momentti estää sellaisen sopimusehdon käyttämisen tai sopimuskäytännön soveltamisen, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta viivästyskorkoon. Jos velallinen on hankintayksikkö, saman pykälän 2 momentti estää lisäksi sellaisen sopimusehdon käyttämisen tai sopimuskäytännön soveltamisen, jonka mukaan viivästyneelle määrälle on maksettava alempaa kuin 4 §:n 1 momentin mukaan määräytyvää viivästyskorkoa.

12 a §. Ilmoitus viitekoron vahvistamisesta. Pykälään ehdotetaan 4 §:n muutoksesta johtuvaa seurannaismuutosta. Suomen Pankin julkaisemassa ilmoituksessa viitekoron vahvistamisesta olisi jatkossa mainittava kummankin korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen viivästyskoron suuruus. Näin varmistetaan, että Suomi noudattaa asianmukaisesti direktiivin 8 artiklan 1 kohdan avoimuusvaatimusta.

6.4 Vakuutuslakilaki

44 §. Maksun suorittaminen pankkiin. Niin kuin yleisperusteluissa on selostettu, voimassa oleva pykälä on ristiriidassa maksuviivästysdirektiivin kanssa tilanteissa, joissa vakuutusnottaja on elinkeinonharjoittaja tai hankintayksikkö. Tästä syystä pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sitä sovelletaan vain, jos vakuutusnottaja on kuluttaja.

Samassa yhteydessä pykälän sisältöä ehdotetaan muutenkin ajantasaistettavaksi ottaen huomioon uusi maksupalveluiden tarjoamista koskeva lainsäädäntö sekä se, että posti-siirto- ja postiosoituspalveluita ei ole Suomessa tarjottu enää vuosiin.

Käytännössä vakuutusmaksut suoritetaan tavallisimmin tilisiirtona tai suoraveloituksena. Kuluttajan tällä tavoin suorittama vakuutusmaksu katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona tilisiirron tai suoraveloituksen määrä on veloitettu hänen tililtään. Pykälässä käytetyllä ilmaisulla ”maksettu käteisenä maksupalveluntarjoajan toimipaikkaan” tarkoitetaan esimerkiksi tilannetta, jossa vakuutusnottaja suorittaa vakuutusmaksun pankin konttorissa käteispanona vakuutusnottajan tilille.

Jos vakuutuksenottaja on elinkeinonharjoittaja tai julkisyhteisö, sovelletaan tilisiirtona tai suoraveloituksena tehdyn maksun oikea-aikaisuuteen jatkossa maksupalvelulain 82 §:ää. Maksun oikea-aikaisuutta koskevien maksupalvelulain säännösten sisältö on selostettu yleisperusteluissa (jakso 1). Käytännössä niistä seuraa, että maksu yleensä katsotaan ajoissa suoritetuksi, jos maksun rahamäärä on maksettu viimeistään eräpäivänä maksunsaajan pankin tilille.

6.5 Maanvuokralaki

8 §. Pykälän *1 momentti* vastaa asiallisesti voimassa olevaa lakia.

Pykälän *2 momentti* vastaa asiallisesti voimassa olevan 2 momentin ensimmäistä ja viimeistä virkettä.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi siitä, milloin maksupalveluntarjoajan välityksellä suoritettu vuokranmaksu katsotaan maksetuksi. Tarkoitukseltaan vastaava säännös sisältyy nykyisin 2 momentin toiseen virkkeeseen. Syyt säännöksen muuttamiselle on selostettu 4. lakiehdotuksen perusteluissa.

Ehdotettua vuokranmaksun suoritusajankohtaa koskevaa säännöstä ei sovelleta silloin, kun vuokranantaja on elinkeinonharjoittaja ja vuokralainen on elinkeinonharjoittaja tai hankintayksikkö.

Jos vuokranantaja on elinkeinonharjoittaja ja vuokralainen on elinkeinonharjoittaja tai hankintayksikkö, sovelletaan tilisiirtona tai suoraveloituksena tehdyn maksun oikea-aikaisuuteen jatkossa maksupalvelulain 82 §:ää.

6.6 Laki asuinhuoneiston vuokrauksesta

35 §. *Vuokran maksutapa*. Pykälän *1 momentti* vastaa asiallisesti voimassa olevan 1 momentin ensimmäistä virkettä ja 4 momenttia.

Pykälän *2 momentin* osalta viitataan 5. lakiehdotuksen 8 §:n 3 momentin perusteluissa esitettyyn.

Pykälän *3 ja 4 momentti* vastaavat asiallisesti voimassa olevan pykälän 2 ja 3 momenttia.

6.7 Laki liikehuoneiston vuokrauksesta

28 §. *Vuokran maksutapa.* Pykälän 1 momentti vastaa asiallisesti voimassa olevan 1 momentin ensimmäistä virkettä.

Pykälän 2 momentin osalta viitataan 5. lakiehdotuksen 8 §:n 3 momentin perusteluissa esitettyyn.

Pykälän 3 ja 4 momentti vastaavat asiallisesti voimassa olevan pykälän 2 ja 3 momenttia.

6.8 Laki elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä

1 §. *Sopimusehtojen sääntely.* Pykälän 1 ja 2 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että sopimusehdon käyttämiseen rinnastetaan sopimuskäytännön soveltaminen. Ehdotettu muutos on tarpeen, koska direktiivin 7 artiklan säännökset koskevat paitsi kohtuuttomia sopimusehtoja myös kohtuuttomia sopimuskäytäntöjä. Asiaa on käsitelty tarkemmin 1. lakiehdotuksen 8 §:n perusteluissa.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että ilmaisun ”julkisyhteisö” asemesta käytetään ilmaisua ”hankintayksikkö”. Näin varmistetaan, että lakia direktiivin edellyttämällä tavalla voidaan soveltaa myös julkisoikeudellisiin laitoksiin niiden hankiessa tavaroita tai palveluja kaupallisiin toimiin.

6.9 Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta

20 a §. *Liitännäiskustannusten vanhentuminen.* Oikeustilan selkeyttämiseksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädetään liitännäiskustannusten vanhentumisesta. Ehdotettu säännös vastaa asiallisesti vanhentumislain 12 §:n 1 momentin jälkimmäistä virkettä.

Pykälässä tarkoitettuja liitännäiskustannuksia ovat esimerkiksi julkisten saatavien viivästyskorot ja korotukset sekä julkisten saatavien perinnästä aiheutuneet perintäkulut.

6.10 Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä

3 §. *Asian vireillepano.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi perintälain ja elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetun lain muuttamisesta johtuvat seurannaismuutokset.

6.11 Laki kiinteistötoimitusmaksusta

12 §. Pykälän 2 momentissa oleviin pykäläviittauksiin ehdotetaan tehtäväksi perintälain 4 c, 5 a ja 10 d §:n lisäämisestä johtuvat seurannaismuutokset.

7 Voimaantulo

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kolmen kuukauden kuluttua niiden vahvistamisesta. Ehdotettu kolmen kuukauden aika vahvistamisen ja voimaantulon välillä on tarpeen, jotta yritykset ja hankintayksiköt ehtivät sopeuttaa toimintansa uuden lainsäädännön vaatimuksiin. Lakien olisi joka tapauksessa tultava voimaan viimeistään 16.3.2013, jolloin direktiivin täytäntöönpanon määräaika päättyy.

Perintälakiehdotukseen sisältyvän siirtymäsäännöksen mukaan perintälain 11 a §:ää, joka koskee perinnässä kertyneiden varojen kohdentamista saatavan osille, alettaisiin soveltaa vasta yhdeksän kuukauden kuluttua lain voimaantulosta. Näin varataan velkojataloille riittävästi aikaa sopeuttaa tietojärjestelmänsä vastaamaan uutta sääntelyä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

**Laki
hankintasopimusten maksuehdoista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maksuihin, jotka suoritetaan vastikkeena tavarasta tai palvelusta, kun:

- 1) tavaran tai palvelun toimittaja (*velkoja*) on elinkeinonharjoittaja; ja
- 2) tavaran tai palvelun hankkija (*velallinen*) on elinkeinonharjoittaja tai hankintayksikkö.

2 §

Hankintayksikkö

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

- 1) valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset;
- 2) evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä niiden seurakunnat ja muut viranomaiset;
- 3) valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) mukaiset liikelaitokset; sekä
- 4) julkisoikeudelliset laitokset.

Julkisoikeudellisella laitoksella tarkoitetaan 1 momentissa oikeushenkilöä, joka on nimellisesti perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta, ja:

- 1) jota rahoittaa pääasiallisesti 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö;
- 2) jonka johto on 1 momentissa tarkoitetun hankintayksikön valvonnan alainen; taikka
- 3) jonka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö nimeää yli puolet.

3 §

Pakottavuus

Sopimusehto tai -käytäntö, joka poikkeaa tämän lain säännöksistä velkojan vahingoksi, on tehoton.

4 §

Maksuajan enimmäiskesto

Jos velallinen on hankintayksikkö, maksuaika saa olla enintään 30 päivää:

- 1) siitä päivästä, jona velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen;
- 2) tavaran tai palvelun vastaanottamispäivästä, jos velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen aiemmin kuin tavaran tai palvelun tai jos laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen vastaanottamispäivästä ei ole varmuutta;
- 3) tavaran tai palvelun hyväksymis- tai tarkistuspäivästä, jos laissa tai sopimuksessa määrätään hyväksymis- tai tarkistusmenettelystä, jolla tavaran tai palvelun sopimuksenmukaisuus on varmistettava, ja velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen ennen hyväksymistä tai tarkistusta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maksuaika saa olla enintään 60 päivää, jos siitä on nimenomaisesti sovittu ja se on objektiivisesti perusteltua sopimuksen erityisluonteen tai -piirteiden vuoksi.

Jos velallinen on elinkeinonharjoittaja, maksuaika saa olla enintään 60 päivää, jollei toisin ole nimenomaisesti sovittu.

5 §

Hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn enimmäiskesto

Jos maksuvelvollisuus riippuu 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun hyväksymisen tai tarkistuksen suorittamisesta, hyväksymis- tai tarkistusmenettely saa kestää enintään 30 päivää tavaran tai palvelun vastaanottamispäivästä lukien, jollei toisin ole nimenomaisesti sovittu.

6 §

Maksuerissä maksaminen

Mitä 4 ja 5 §:ssä säädetään, ei estä sopimasta, että maksu suoritetaan useammassa erässä.

7 §

Viivästyskorkoa ja perintäkuluja koskevat tehottomat sopimusehdot ja -käytännöt

Sopimusehto tai -käytäntö, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta viivästyskorkoon, on tehoton.

Jos velallinen on hankintayksikkö, tehoton on myös sopimusehto tai

-käytäntö, jonka mukaan viivästyneelle määrälle on maksettava alempaa kuin korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin mukaan määräytyvää viivästyskorkoa.

Sopimusehto tai -käytäntö, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuluista saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) mukaisesti, on tehoton, jollei ehdon käyttämiseen tai käytännön soveltamiseen ole perusteltua syytä.

8 §

Kohtuuttomat sopimusehdot ja -käytännöt

Maksuaikaa, hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn kestoja, viivästyskorkoa tai perintäkuluja korvaamista koskevan kohtuuttoman sopimusehdon tai -käytännön sovittelemiseen sovelletaan, mitä varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929) 36 §:ssä säädetään.

9 §

Kielto

Edellä 7 tai 8 §:ssä tarkoitetun tehottoman tai kohtuuttoman sopimusehdon käyttäminen sopimuksissa tai sopimuskäytännön soveltaminen sopimussuhteissa on kielletty. Sellaisen ehdon käyttäminen tai käytännön soveltaminen voidaan kieltää tuomioistuimen päätöksellä siten kuin elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetussa laissa (1062/1993) säädetään.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn sopimukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 3 §:n 2 momentti, 4 §, 5–7 §, 10 §, 10 a §:n 1 momentti, 10 b §, 10 c § ja 13–15 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentti laissa 28/2005, 4 § laissa 568/2008, 10 §, 10 a §:n 1 momentti, 10 b § ja 10 c § laissa 28/2005 ja 14 § laissa 1538/2001, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a, 4 b, 4 c, 5 a, 10 d, 10 e ja 11 a § seuraavasti:

3 §

Kuluttajasaatava

- -

Tämän lain 4 c, 5, 5 a, 6, 7, 10, 10 a–10 d ja 12–14 §:n säännöksiä kuluttajasaatavasta on soveltuvin osin noudatettava perittäessä julkisoikeudellisen oikeushenkilön saatavaa tai julkisen tehtävän hoitamiseen liittyvää saatavaa yksityishenkilöltä.

3 a §

Muut määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *suoraan ulosottokelpoisella saatavalla* sellaista saatavaa, joka saadaan periä ulosotossa ilman ulosottokaaren (705/2007) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettua ulosotoperustetta siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään;
- 2) *pysyvällä tavalla* tiedonannon toimittamista vastaanottajalle henkilökohtaisesti kirjallisesti tai sähköisesti siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja toisintaa sen muuttumattomana.

4 §

Hyvä perintätapa

Perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Perinnässä on suhtauduttava vastuullisesti maksujärjestelyihin. Kuluttajan kannalta sopimattomasta tai hyvän tavan vastaisesta menettelystä säädetään lisäksi kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvussa ja luotonantajan velvollisuuksista kuluttajaa kohtaan maksuviivästystilanteissa kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ssä.

Perinnässä ei saa:

- 1) antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista;
- 2) aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa; eikä
- 3) vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa.

Vanhentunutta tai muusta syystä lakannutta saatavaa ei saa periä.

4 b §

Maksuvelvollisuuden kiistäminen

Tämän lain mukaista perintää ei saa jatkaa, jos velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa.

Perintää saa kiistämisestä huolimatta jatkaa, jos velallinen ei esitä kiistämiselle perustetta tai vetoaa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen.

Suoraan ulosottokelpoisen saatavan perintää saa kiistämisestä huolimatta jatkaa, jollei velallinen ole tehnyt verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikaisukeinoa.

4 c §

Velallisen oikeus saada kuluttajasaatavan perintä keskeytettyä

Jos kuluttajasaatavaa perittäessä velallinen kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla pyytää, että perintä keskeytetään ja asia siirretään oikeudelliseen perintään, tämän lain mukaista perintää ei saa jatkaa.

Keskeytyspyynnön estämättä velalliselle saa tehdä sellaisia kehotuksia ja ilmoituksia, joita velkojalta lain mukaan edellytetään maksuhäiriötiedon ilmoittamiseksi, vanhentumisen katkaisemiseksi tai muuten velkojan oikeuksien säilyttämiseksi.

5 §

Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle kirjallinen maksuvaatimus. Maksuvaatimuksen saa lähettää velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on velallisen ja perintää suorittavan kesken nimenomaisesti sovittu.

Maksuvaatimusta ei saa antaa tai lähettää ennen kuin velallista on saatavan erääntymisen jälkeen muistutettu saatavasta ja maksumuistutuksen esittämisestä tai lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää.

5 a §

Maksuvaatimuksen sisältö

Edellä 5 §:ssä tarkoitettussa maksuvaatimuksessa on mainittava ainakin:

- 1) velkojan nimi ja osoite;
- 2) saatavan peruste;
- 3) eriteltyinä saatavan pääoma, korko, viivästyskorko ja perintäkulut;
- 4) vaadittu kokonaissumma;
- 5) kenelle, miten ja milloin saatava on maksettava;
- 6) velallisen mahdollisuus esittää huomautuksia saatavan määrästä ja perusteesta sekä missä ajassa huomautukset on esitettävä; jos perittävänä on suoraan ulosotokelpoinen saatava, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava velalliselle sellaisen saatavan perinnässä käytettävissä olevat oikaisukeinot sekä mahdollisuus hakea maksulykkäystä;
- 7) kenelle huomautukset on esitettävä; jos perittävänä on julkisyhteisön saatava, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös sen julkisyhteisön perintää hoitavan yksikön tai henkilön yhteystiedot, jolle velallinen voi tehdä saatavaa ja perintää koskevat huomautuksensa;
- 8) velallisen oikeus pyytää, että perintä keskeytetään ja asia siirretään oikeudelliseen perintään, sekä miten pyyntö on tehtävä ja mitkä ovat pyynnön oikeusvaihto-
kutukset.

Jos velkojasta käytetään eri nimeä kuin saatavan perusteena olevassa sopimuksessa tai muussa toimessa, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös velkojasta alun perin käytetty nimi. Siirrettyä saatavaa perittäessä maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös alkuperäisen velkojan nimi.

Jos maksuvaatimuksessa ei ole mainittu korkojen laskentaperusteita, velalliselle on ilmoitettava, että hänellä on oikeus pyynnöstä saada selvitys korkojen määräytymisestä.

6 §

Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava, joka perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa, ei saa vaatia saatavasta maksua tuomioistuimessa ennen kuin 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimus on annettu tai lähetetty ja siinä mainitut saatavan maksamiselle ja huomautusten esittämiselle asetetut määräajat ovat päättyneet.

Maksua saa 1 momentin estämättä vaatia, jos:

- 1) tuomioistuinkäsittelyn siirtyminen saattaa aiheuttaa velkojalle oikeudenmennyksen tai käsittelyn aloittamiseen viivytyksettä on muu painava syy; taikka
- 2) velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa tai 4 c §:n mukaisesti pyytänyt perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään.

7 §

Tratan käyttö

Maksukehotusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin, (*tratta*) saa käyttää vain erääntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään tätä pykälää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikaisukeinoa.

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa.

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty kirjallinen maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään seitsemän päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt. Maksumuistutuksen saa lähettää velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on velallisen ja perintää suorittavan kesken nimenomaisesti sovittu.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä.

Tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa selvittää julkisella toimituksella (tratan maksamatta jättämisen vuoksi otetulla protestilla).

10 §

Perintäkulujen korvaaminen ja ulosottokelpoisuus

Velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja itse vai toimeksisaaja velkojan lukuun. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat.

Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt 4, 4 b, 4 c tai 7 §:n vastaisesti taikka jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 ja 5 a §:n mukaisia velvoitteita, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

Jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava, myös saatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Tämä koskee kuluja siitä riippumatta, johtuvatko ne velkojan perintätoimista vai siitä, että velkojan on suoritettava toimeksisaajalle korvausta perintätoimeksiannon hoitamisesta.

Jos 3 momentissa tarkoitettu saatava ei ole kuluttajasaatava, sen perinnästä aiheutuvat kulut ovat kuitenkin suoraan ulosottokelpoisia vain siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä:

- 1) 40 euroa kutakin viivästynyttä maksuerää kohti, jos saatava koostuu hankintasopimusten maksuehdoista annetussa laissa (/) tarkoitetuista maksuista; tai
- 2) suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille 10 a §:n 1 momentissa ja 10 d §:n 2 momentissa säädettyjä enimmäismääriä, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitetusta saatavasta.

10 a §

Kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät

Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa tässä momentissa mainituista perintätöistä vaatia seuraavat määrät:

- 1) kirjallisesta maksuistutuksesta enintään 5 euroa;
- 2) 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimuksesta enintään:
 - a) 14 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa;
 - b) 24 euroa, saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1 000 euroa;
 - c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1 000 euroa;
- 3) suoraan ulosottokelpoista saatavaa koskevasta 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta enintään 14 euroa;
- 4) puolet 2 tai 3 kohdassa mainitusta määrästä, jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta;
- 5) 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimuksesta enintään 5 euroa, jos saatavaa perii perintätöiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 1 §:n 3 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu perintätöiminnan harjoittaja;
- 6) velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä enintään 5 euroa;
- 7) yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, enintään:
 - a) 20 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää;
 - b) 30 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;
 - c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;
 - d) 20 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen.

--

10 b §

Perintätoimien aikarajat kuluttajasaatavien perinnässä

Edellä 10 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua maksumuistutuksesta velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain, jos saatavasta on vähintään 14 päivää ennen sen erääntymistä lähetetty velalliselle lasku tai muu erääntymisilmoitus ja erääntymisestä on ennen maksumuistutuksen lähettämistä kulunut vähintään 14 päivää. Jos saatava on sopimuksen mukaan maksettava tietyssä eräpäivänä ilman erillistä ilmoitusta, velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain, jos eräpäivästä on ennen maksumuistutuksen lähettämistä kulunut vähintään 14 päivää.

Uudesta maksumuistutuksesta tai uudesta 10 a §:n 1 momentin 2–5 kohdassa tarkoitettua maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettamisestä on kulunut vähintään 14 päivää.

Edellä 10 a §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä.

10 c §

Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät kuluttajasaatavan perinnässä

Samana kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta ei saa vaatia perintäkuluja useammasta kuin kahdesta 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta eikä useammasta kuin yhdestä 10 a §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua maksusuunnitelmasta.

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista ja maksusuunnitelmista kuin 1 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aiheutta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutetut perintätoimet ylittävät muutoin sovellettavan perintätoimien enimmäismäärän.

10 d §

Velallisen kokonaiskuluvastuu kuluttajasaatavan perinnässä

Samana kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään seuraavat määrät:

- 1) 60 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa;
- 2) 90 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1 000 euroa; ja
- 3) 160 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1 000 euroa.

Velalliselta saa vaatia 1 momentissa säädetyt määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kuluja vaaditaan yli muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän. Suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta ei kuitenkaan saa vaatia perintäkuluina yhteensä enempää kuin 51 euroa.

10 e §

Vakiokorvaus perintäkuluista

Jos hankintasopimusten maksuehdoista annetussa laissa tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista. Velkoja saa tällöin korvausta 10 §:ssä tarkoitetuista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän.

11 a §

Varojen kohdentaminen saatavan osille

Perinnässä kertyneet varat saa kohdentaa ensin korolle ja vasta sen jälkeen pääomalle.

Varoja saa kohdentaa perintäkuluille ja niiden korolle vasta saatavan ja sen koron tultua suoritetuiksi.

13 §

Pakkokeinot

Elinkeinonharjoittajaa, joka periessään kuluttajasaatavaa rikkoo 4, 4 b, 4 c, 5, 5 a tai 6 §:n säännöksiä, voidaan kieltää jatkamasta tällaista menettelyä tai uudistamasta sitä tai siihen rinnastettavaa menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisesti syystä ole tarpeetonta.

Elinkeinonharjoittajaa, joka periessään elinkeinotoiminnassa syntynyttä saatavaa toiselta elinkeinonharjoittajalta rikkoo 4, 4 b, 4 c tai 7 §:n säännöksiä, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tällaista menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta.

Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

14 §

Kiellon määrääminen

Markkinaoikeus määrää 13 §:ssä tarkoitetun kiellon. Markkinaoikeus voi antaa kiellon myös väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Kuluttaja-asiamies voi määrätä 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon ja asettaa sen tehosteeksi uhkasakon asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta tai muuten merkitykseltään huomattava. Kuluttaja-asiamiehen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, johon kielto kohdistuu, voi saattaa päätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa siitä tiedon saatuaan. Muutoin päätös jää pysyväksi. Kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsee maksettavaksi markkinaoikeus.

Kuluttaja-asiamies voi antaa 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon väliaikaisena ja asettaa sen tehosteeksi uhkasakon siten kuin Kuluttajavirastosta annetun lain (1056/1998) 6 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

Markkinaoikeudesta ja asian käsittelystä siinä on lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

15 §

Korvausvastuu

Velkoja on velvollinen korvaamaan vahingon, joka hänen tämän lain vastaisesta tai muutoin virheellisestä menettelystään on aiheutunut sille, johon perintä on kohdistettu. Sama koskee toimeksisaajan velvollisuutta korvata aiheuttamansa vahinko.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 10 c ja 10 d §:ää sovelletaan vain tämän lain voimaantulon jälkeen suoritettaviin perintätoimiin. Jos perintä on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, velallisen kokonaiskuluvastuuseen sovelletaan lisäksi tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 10 c §:ää.

Tämän lain 10 e §:ää ei sovelleta maksuun, joka perustuu ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn sopimukseen.

Tämän lain 11 a §:ää sovelletaan varoihin, jotka perinnässä kertyvät sen jälkeen, kun on kulunut yhdeksän kuukautta tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain 15 §:ää ei sovelleta vahinkoihin, jotka aiheutuvat menettelystä ennen tämän lain voimaantuloa.

3.

Laki korkolain 4 ja 12 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentti ja 12 a §, sellaisina kuin niistä on 4 §:n 1 momentti laissa 846/2009 ja 12 a § laissa 340/2002, seuraavasti:

4 §

Viivästyskoron määrä

Velan maksun viivästyessä velallisen on maksettava viivästyneelle määrälle vuotuista viivästyskorkoa, joka on seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin kulloinkin voimassa oleva 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko. Viivästyskorko on kuitenkin kahdeksan prosenttiyksikköä korkeampi kuin viitekorko, jos viivästys koskee hankintasopimusten maksuehdoista annetussa laissa (/) tarkoitettua maksua.

--

12 a §

Ilmoitus viitekoron vahvistamisesta

Suomen Pankin on viipymättä julkaistava Suomen säädöskokoelmassa ilmoitus 12 §:ssä tarkoitettusta viitekorosta ja sen voimassaoloajasta. Ilmoituksessa on myös mainittava 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen viivästyskorkojen suuruus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn sopimukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

**Laki
vakuutusopimuslain 44 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusopimuslain (543/1994) 44 § seuraavasti:

44 §

Maksun suorittaminen pankkiin

Jos vakuutuksenottaja on kuluttaja, pankin tai muun maksupalveluntarjoajan välityksellä vakuutuksenantajalle suoritettu vakuutusmaksu katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona se on veloitettu maksajan tililtä tai maksettu käteisenä maksupalveluntarjoajan toimipaikkaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki maanvuokralain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maanvuokralain (258/1966) 8 § seuraavasti:

8 §

Jollei vuokranmaksun suoritusajasta ole sovittu, maksu on suoritettava vuosittain viimeistään kolme kuukautta ennen vuokravuoden päättymistä tai, jos vuokra-aika on vuotta lyhyempi, viimeistään vuokrakauden päättyessä.

Rahana maksettava vuokra saadaan suorittaa pankin tai muun maksupalveluntarjoajan välityksellä. Muu sopimusehto on mitätön.

Maksupalveluntarjoajan välityksellä vuokranantajalle suoritettu vuokranmaksu katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona se on veloitettu maksajan tililtä tai maksettu käteisenä maksupalveluntarjoajan toimipaikkaan. Muu sopimusehto on mitätön. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei sovelleta, jos vuokranantaja on elinkeinonharjoittaja ja vuokralainen on elinkeinonharjoittaja tai hankintasopimusten maksuehdoista annetussa laissa (/) tarkoitettu hankintayksikkö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) 35 § seuraavasti:

35 §

Vuokran maksutapa

Rahana maksettava vuokra saadaan suorittaa pankin tai muun maksupalveluntarjoajan välityksellä. Muu sopimusehto on mitätön.

Maksupalveluntarjoajan välityksellä vuokranantajalle suoritettu vuokranmaksu katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona se on veloitettu maksajan tililtä tai maksettu käteisenä maksupalveluntarjoajan toimipaikkaan. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei sovelleta, jos vuokranantaja on elinkeinonharjoittaja ja vuokralainen on elinkeinonharjoittaja tai hankintasopimusten maksuehdoista annetussa laissa (/) tarkoitettu hankintayksikkö.

Jos vuokra suoritetaan muulla tavalla kuin maksupalveluntarjoajan välityksellä, vuokranantajan on annettava siitä vuokralaiselle kuitti.

Huoneiston sijaintipaikkakunnalla vuokra saadaan suorittaa vuokranantajan asunnossa, liikehuoneistossa tai muussa vuokranantajan määräämässä paikassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain (482/1995) 28 § seuraavasti:

28 §

Vuokran maksutapa

Rahana maksettava vuokra saadaan suorittaa pankin tai muun maksupalveluntarjoajan välityksellä.

Maksupalveluntarjoajan välityksellä vuokranantajalle suoritettu vuokranmaksu katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona se on veloitettu maksajan tililtä tai maksettu käteisenä maksupalveluntarjoajan toimipaikkaan. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei sovelleta, jos vuokranantaja on elinkeinonharjoittaja ja vuokralainen on elinkeinonharjoittaja tai hankintasopimusten maksuehdoista annetussa laissa (/) tarkoitettu hankintayksikkö.

Jos vuokra suoritetaan muulla tavalla kuin maksupalveluntarjoajan välityksellä, vuokranantajan on annettava siitä vuokralaiselle kuitti.

Huoneiston sijaintipaikkakunnalla vuokra saadaan suorittaa vuokranantajan asunnossa, liikehuoneistossa tai muussa vuokranantajan määräämässä paikassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetun lain (1062/1993) 1 § seuraavasti:

1 §

Sopimusehtojen sääntely

Elinkeinonharjoittajien välisissä sopimuksissa ei saa käyttää ehtoa tai soveltaa käytäntöä, joka on sopimuksissa toisena osapuolena olevien elinkeinonharjoittajien kannalta kohtuuton ottaen huomioon toisena osapuolena olevien elinkeinonharjoittajien heikommasta asemasta johtuva suojan tarve ja muut asiaan vaikuttavat seikat.

Elinkeinonharjoittajaa voidaan kieltää jatkamasta 1 momentin vastaisen ehdon käyttämistä tai käytännön soveltamista taikka uudistamasta sellaisen tai siihen rinnastettavan ehdon käyttämistä tai käytännön soveltamista. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jolle ei se erityisestä syystä ole tarpeetonta.

Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös 2 momentissa tarkoitetun elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

Tätä lakia sovellettaessa elinkeinonharjoittajana pidetään myös hankintasopimusten maksuehdoista annetussa laissa (/) tarkoitettua hankintayksikköä, kun se hankkii tavaroita tai palveluja kaupallisin toimin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

**Laki
verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettuun lakiin (706/2007) uusi 20 a §
seuraavasti:

20 a §

Liitännäiskustannusten vanhentuminen

Jos julkisen saatavan pääoma vanhentuu, myös saatavaan liittyvät viivästyskorot ja korotukset sekä muut liitännäiskustannukset vanhentuvat.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain (1528/2001) 3 §:n 1 momentin 1, 4 ja 8 kohta sekä 2 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 1 momentin 8 kohta ja 2 momentti laissa 295/2010, sekä *lisätään* 3 §:n 1 momenttiin uusi 7 a kohta seuraavasti:

3 §

Asian vireillepano

1) kuluttajansuojalain, Kuluttajavirastosta annetun lain tai televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain nojalla käsiteltävä asia kuluttaja-asiamiehen hakemuksella;

--

4) elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetun lain nojalla käsiteltävä asia elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimivan rekisteröidyn yhdistyksen hakemuksella taikka sen elinkeinonharjoittajan tai hankintayksikön hakemuksella, johon sopimusehdon käyttö tai sopimuskäytännön soveltaminen kohdistuu;

--

7 a) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin nojalla käsiteltävä asia kuluttaja-asiamiehen hakemuksella tai sen elinkeinonharjoittajan hakemuksella, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kiello kohdistuu;

8) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 2 momentin nojalla käsiteltävä asia sen elinkeinonharjoittajan hakemuksella, johon mainitun lain 4, 4 b, 4 c tai 7 §:n vastainen menettely kohdistuu, tai elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimivan rekisteröidyn yhdistyksen hakemuksella;

--

Kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi koskeva asia tulee kuitenkin 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa vireille kuluttaja-asiamiehen ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa Finanssivalvonnan hakemuksella. Myös 1 momentin 7 a kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kuluttaja-asiamiehen asettaman uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi koskeva asia tulee vireille kuluttaja-asiamiehen hakemuksella. Samoin 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa Finanssivalvonnan asettaman uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi koskeva asia tulee vireille Finanssivalvonnan hakemuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 960/2009, seuraavasti:

12 §

Jos kiinteistötoimitusmaksua ei suoriteta määräaikana, erääntyneelle määrälle on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Lisäksi on korvattava erääntyneen maksun perimisestä aiheutuvat kulut. Perintäkulujen korvaamisessa ja perimisessä noudatetaan, mitä saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999) säädetään. Mainitun lain 4 c, 5, 5 a, 6, 7, 10, 10 a–10 d ja 12–14 §:n säännöksiä kuluttajasaatavasta noudatetaan silloinkin, kun maksuvelvollinen ei ole yksityishenkilö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

1.

**Lag
om betalningsvillkor i upphandlingskontrakt**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på betalningar som görs som vederlag för varor eller tjänster när

- 1) den som levererar varan eller tillhandahåller tjänsten (*borgenären*) är näringsidkare, och
- 2) den som upphandlar varan eller tjänsten (*gäldenären*) är näringsidkare eller en upphandlande enhet.

2 §

Upphandlande enhet

Upphandlande enheter som avses i denna lag är

- 1) statens, kommunernas och samkommunernas myndigheter,
- 2) evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan samt deras församlingar och övriga myndigheter,
- 3) affärsverk enligt lagen om statliga affärsverk (1062/2010), samt
- 4) offentligrättsliga organ.

Med offentligrättsligt organ avses i 1 mom. en juridisk person som särskilt har inrättats för att tillgodose sådana behov i det allmännas intresse som inte har industriell eller kommersiell karaktär, och

- 1) som till största delen finansieras av en upphandlande enhet som avses i 1 mom.,
- 2) vars ledning står under kontroll av en upphandlande enhet som avses i 1 mom., eller
- 3) i vars förvaltnings-, styrelse- eller kontrollorgan mer än hälften av ledamöterna utses av en upphandlande enhet som avses i 1 mom.

3 §

Bestämmelsernas tvingande natur

Avtalsvillkor eller praxis som avviker från bestämmelserna i denna lag till nackdel för borgenären är utan verkan.

4 §

Hur lång betalningsperioden får vara

Om gäldenären är en upphandlande enhet, får betalningsperioden vara högst 30 dagar

- 1) från den dag då gäldenären tar emot fakturan eller ett motsvarande betalningskrav,
- 2) från dagen för mottagande av varorna eller tjänsterna, om gäldenären tar emot fakturan eller ett motsvarande betalningskrav tidigare än varorna eller tjänsterna eller om det råder osäkerhet om dagen för mottagande av fakturan eller ett motsvarande betalningskrav,
- 3) från dagen för godkännande eller kontroll av varorna eller tjänsterna, om ett förfarande för godkännande eller kontroll, genom vilket varornas eller tjänsternas överensstämmelse med kontraktet ska konstateras, föreskrivs i lag eller i kontraktet och om gäldenären tar emot fakturan eller ett motsvarande betalningskrav före godkännandet eller kontrollen.

Oberoende av vad som föreskrivs i 1 mom. får betalningsperioden vara högst 60 dagar, om det uttryckligen avtalats om detta och det objektivt sett är motiverat på grund av kontraktets särskilda karaktär eller särdrag.

Om gäldenären är näringsidkare, får betalningsperioden vara högst 60 dagar, om inte något annat uttryckligen avtalats.

5 §

Hur länge förfarandet för godkännande eller kontroll får pågå

Om betalningsskyldigheten är beroende av godkännande eller kontroll som avses i 4 § 1 mom. 3 punkten, får förfarandet för godkännande eller kontroll pågå högst 30 dagar från dagen för mottagande av varorna eller tjänsterna, om inte något annat uttryckligen avtalats.

6 §

Betalning i poster

Vad som föreskrivs i 4 och 5 § är inget hinder för att avtala om betalning i poster.

7 §

När avtalsvillkor och praxis som gäller dröjsmålsränta och indrivningskostnader är utan verkan

Avtalsvillkor eller praxis enligt vilka borgenären inte har rätt till dröjsmålsränta är utan verkan.

Om gäldenären är en upphandlande enhet, är också avtalsvillkor eller praxis enligt vilka det på det försenade beloppet ska betalas en lägre dröjsmålsränta än vad som bestäms enligt 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982) utan verkan.

Avtalsvillkor eller praxis enligt vilka borgenären inte har rätt till ersättning för indrivningskostnader i enlighet med lagen om indrivning av fordringar (513/1999) är utan verkan, om det inte finns grundad anledning att använda villkoret eller tillämpas praxis.

8 §

Oskäliga avtalsvillkor och oskälig praxis

I fråga om jämkning av oskäliga avtalsvillkor eller oskälig praxis som gäller betalningsperiod, längd på förfarandet för godkännande eller kontroll, dröjsmålsränta eller ersättning för indrivningskostnader tillämpas vad som föreskrivs i 36 § i lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (228/1929).

9 §

Förbud

Det är förbjudet att i kontrakt använda sådana avtalsvillkor utan verkan eller sådana oskäliga avtalsvillkor eller att i avtalsförhållanden tillämpa sådan praxis utan verkan eller sådan oskälig praxis som avses i 7 eller 8 §. Användning av sådana villkor eller tillämpning av sådan praxis kan förbjudas genom domstolsbeslut på det sätt som föreskrivs i lagen om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare (1062/1993).

10 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om indrivning av fordringar (513/1999) 3 § 2 mom., 4 §, 5–7 §, 10 §, 10 a § 1 mom., 10 b §, 10 c § och 13–15 §, av dem 3 § 2 mom. sådant det lyder i lag 28/2005, 4 § sådan den lyder i lag 568/2008, 10 §, 10 a § 1 mom., 10 b § och 10 c § sådana de lyder i lag 28/2005 och 14 § sådan den lyder i lag 1538/2001, samt *fogas* till lagen nya 3 a, 4 b, 4 c, 5 a, 10 d, 10 e och 11 a § som följer:

3 §

Konsumentfordran

- -

Bestämmelserna om en konsumentfordran i 4 c, 5, 5 a, 6, 7, 10, 10 a–10 d och 12–14 § ska i tillämpliga delar iakttas när en offentligrättslig juridisk persons fordran eller en fordran som anknyter till ett offentligt uppdrag drivs in hos en privatperson.

3 a §

Övriga definitioner

I denna lag avses med

- 1) *direkt utsökningsbar fordran* en fordran som får drivas in genom utsökning utan en sådan utsökningsgrund som avses i 2 kap. 2 § i utsökningsbalken (705/2007) på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007),
- 2) *på ett varaktigt sätt* lämnande av ett meddelande till mottagaren personligen, antingen skriftligt eller elektroniskt, så att mottagaren kan bevara och återge det i oförändrad form.

4 §

God indrivningssed

Vid indrivning får det inte användas ett förfarande som strider mot god indrivningssed eller som annars är otillbörligt mot gäldenären. Vid indrivning ska förhållningssättet till betalningsarrangemang vara ansvarsfullt. Bestämmelser om förfaranden som från konsumentens synpunkt är otillbörliga eller strider mot god sed finns även i 2 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978) och bestämmelser om kreditgivarens skyldigheter gentemot konsumenten i händelse av försenad betalning i 7 kap. 13 § i konsumentskyddslagen.

Vid indrivningen får inte

- 1) osann eller vilseledande information ges om påföljderna av en underlåten betalning eller om andra omständigheter av betydelse för gäldenären,
- 2) oskäligen eller onödiga kostnader eller onödigt men orsakas gäldenären, eller
- 3) gäldenärens integritetsskydd äventyras.

En preskriberad fordran eller en fordran som har upphört av andra skäl får inte drivas in.

4 b §

Bestridande av betalningsskyldighet

Indrivning enligt denna lag får inte fortsättas, om gäldenären bestrider sin betalningsskyldighet.

Indrivning får fortsättas trots bestridande, om gäldenären inte anger någon grund för bestridandet eller åberopar endast en sådan grund som uppenbart inte har någon inverkan på dennes betalningsskyldighet.

Indrivning av en direkt utsökningsbar fordran får fortsättas trots bestridande, om inte gäldenären har anfört sådana grundbesvär som avses i 9 § i lagen om verkställighet av skatter och avgifter eller utnyttjat någon annan därmed jämförbar möjlighet att begära omprövning.

4 c §

Gäldenärens rätt att få indrivningen av en konsumentfordran avbruten

Om gäldenären när en konsumentfordran drivs in skriftligt eller på något annat varaktigt sätt begär att indrivningen avbryts och att ärendet överlämnas till domstol för indrivning, får indrivning enligt denna lag inte fortsättas.

Trots begäran om avbrytande får sådana uppmaningar och meddelanden riktas till gäldenären som enligt lag krävs av borgenären för att informera om en betalningsanmärkning, för att avbryta preskriptionen eller annars för att bevara borgenärens rättigheter,

5 §

Betalningskrav när en konsumentfordran drivs in

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet ska, vid indrivning av en konsumentfordran för någon annans räkning eller av en konsumentfordran som överförs enbart i indrivningssyfte, ge eller sända gäldenären ett skriftligt betalningskrav. Ett betalningskrav får sändas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären och den som sköter indrivningen uttryckligen har kommit överens om detta.

Ett betalningskrav får inte ges eller sändas förrän gäldenären efter det att fordran förfallit till betalning har påmints om fordran och det har gått minst 14 dagar från det att betalningspåminnelsen lades fram eller sändes.

5 a §

Innehållet i ett betalningskrav

I ett betalningskrav som avses i 5 § ska åtminstone följande nämnas:

- 1) borgenärens namn och adress,
- 2) grunden för fordran,
- 3) fordrans kapital, ränta, dröjsmålsränta och indrivningskostnader specificerade,
- 4) det totala belopp som krävs,
- 5) till vem, hur och när fordran ska betalas,
- 6) gäldenärens möjlighet att framställa anmärkningar mot fordrans belopp och grund samt inom vilken tid anmärkningarna ska framställas; om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar fordran, ska gäldenären i betalningskravet underrättas om de möjligheter att begära omprövning som står till förfogande vid indrivningen av en sådan fordran och om möjligheten att ansöka om betalningsuppskov,
- 7) till vem anmärkningarna ska framställas; om indrivningen gäller ett offentligt samfunds fordran ska det i betalningskravet också uppges kontaktinformation för den enhet eller person som har hand om det offentliga samfundets indrivning och till vilken gäldenären kan rikta sina anmärkningar som gäller fordran och indrivningen,
- 8) gäldenärens rätt att begära att indrivningen avbryts och att ärendet överlämnas till domstol för indrivning samt hur begäran ska göras och vilka rättsverkningar begäran har.

Om det namn som används för borgenären är ett annat än namnet i det avtal eller någon annan åtgärd som ligger till grund för fordran, ska också det namn som ursprungligen användes för borgenären uppges i betalningskravet. Vid indrivning av en överförd fordran ska också den ursprungliga borgenärens namn anges i betalningskravet.

Om grunderna för hur räntorna ska beräknas inte har nämnts i betalningskravet, ska gäldenären underrättas om sin rätt att på begäran få en utredning över hur räntorna bestäms.

6 §

Sådant krav på betalning av en konsumentfordran som framställs i domstol

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet får vid indrivning av en konsumentfordran för någon annans räkning eller av en konsumentfordran som överförs enbart i indrivningssyfte inte i domstol kräva att fordran betalas förrän ett betalningskrav enligt 5 § har givits eller sänts och de tider för betalning av fordran och framställning av anmärkningar som nämnts i kravet löpt ut.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får betalning krävas om

- 1) ett uppskov med behandlingen i domstol kan leda till en rättsförlust för borgenären eller om det finns något annat vägande skäl att utan dröjsmål inleda behandlingen, eller
- 2) gäldenären har bestridit sin betalningsskyldighet eller i enlighet med 4 c § begärt att indrivningen avbryts och ärendet överlämnas till domstol för indrivning.

7 §

Användning av tratta

En betalningsuppsmaning där betalning krävs inom en viss tid vid äventyr att en underlåtelse att iaktta uppsmaningen offentliggörs eller antecknas i kreditupplysningsregistret (*tratta*), får användas endast för indrivning av en klar och ostridig fordran som förfallit till betalning. Vid tillämpning av denna paragraf betraktas en direkt utsökningsbar fordran som ostridig, om inte gäldenären har anfört grundbesvär eller utnyttjat någon annan därmed jämförbar möjlighet att begära omprövning.

En tratta får inte användas för att driva in en konsumentfordran.

En tratta får inte sändas förrän gäldenären har givits eller sänts en skriftlig betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst sju dagar för betalning av fordran eller framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen har löpt ut. En betalningspåminnelse får sändas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären och den som sköter indrivningen uttryckligen har kommit överens om detta.

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast tio dagar efter att den sänts.

En vägran att betala en tratta får inte styrkas genom en offentlig förrättning (protest för obetald tratta).

10 §

Ersättning för och utmätning av indrivningskostnader

Gäldenären ska ersätta de skäligen kostnader som orsakas borgenären av indrivningen oberoende av om fordran drivs in av borgenären själv eller av en uppdragstagare för borgenärens räkning. När skäligheten bedöms ska fordrans storlek, mängden utfört arbete, ändamålsenligheten i indrivningen och övriga omständigheter beaktas.

Gäldenären är dock inte skyldig att ersätta indrivningskostnaderna, om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid med 4, 4 b, 4 c eller 7 § eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt förpliktelsen enligt 5 och 5 a §, utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelserna kan anses vara ringa.

Om den fordran som indrivs är direkt utsökningsbar, är också de kostnader som orsakas borgenären av indrivningen direkt utsökningsbara. Detta gäller oberoende av om kostnaderna orsakats av borgenärens indrivningsåtgärder eller av att borgenären ska betala uppdragstagaren ersättning för skötseln av indrivningsuppdraget.

Om den fordran som avses i 3 mom. inte är en konsumentfordran, är kostnaderna för indrivning av den dock direkt utsökningsbara endast till den del beloppet av dem inte överstiger

- 1) 40 euro för varje försenad post, om fordran består av sådana betalningar som avses i lagen om betalningsvillkor i upphandlingskontrakt (/), eller
- 2) de maximibelopp för indrivningskostnader i samband med en utsökningsbar konsumentfordran som föreskrivs i 10 a § 1 mom. och i 10 d § 2 mom, om det är fråga om någon annan fordran än en sådan som avses i 1 punkten.

10 a §

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med konsumentfordringar

Vid indrivning av en konsumentfordran får det av gäldenären krävas följande belopp för indrivningsåtgärder som nämns i detta moment:

- 1) en skriftlig betalningspåminnelse, högst 5 euro,
- 2) ett betalningskrav som avses i 5 §, högst
 - a) 14 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 100 euro,
 - b) 24 euro, om fordrans kapital överstiger 100 euro, men uppgår till högst 1 000 euro,
 - c) 50 euro, om fordrans kapital överstiger 1 000 euro.
- 3) ett i 5 § avsett betalningskrav på en direkt utsökningsbar fordran, högst 14 euro,
- 4) hälften av det belopp som nämns i 2 eller 3 punkten, om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran,
- 5) ett betalningskrav enligt 5 §, högst 5 euro, om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet enligt 1 § 3 mom. 1 eller 2 punkten i lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet (517/1999),
- 6) förlängning av betalningsperioden på gäldenärens begäran, högst 5 euro,
- 7) en skriftlig eller på något annat varaktigt sätt framställd betalningsplan som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären, högst
 - a) 20 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 100 euro eller betalningsplanen omfattar högst fyra poster,
 - b) 30 euro, om fordrans kapital överstiger 100 euro, men uppgår till högst 1 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,

- c) 50 euro, om fordrans kapital överstiger 1 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,
- d) 20 euro, om fordran är direkt utsökningsbar.

- -

10 b §

Tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med konsumentfordringar

För en i 10 a § 1 mom. 1 punkten avsedd betalningspåminnelse får det av gäldenären krävas indrivningskostnader endast om det till gäldenären har sänts en faktura eller någon annan förfalloanmälan minst 14 dagar innan fordran förfallit till betalning, och det innan betalningspåminnelsen avsänts har gått minst 14 dagar från det att fordran förfallit till betalning. Om fordran enligt avtal skall betalas på förfallodagen utan särskild anmälan, får det av gäldenären krävas indrivningskostnader endast om det innan betalningspåminnelsen avsänts har gått minst 14 dagar från förfallodagen.

För en ny betalningspåminnelse eller ett nytt i 10 a § 1 mom. 2–5 punkten avsett betalningskrav får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om det har gått minst 14 dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

För en i 10 a § 1 mom. 6 punkten avsedd förlängning av betalningsperioden får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar.

10 c §

Maximibelopp för indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning vid indrivning av konsumentfordringar

Vid indrivning av en och samma konsumentfordran får indrivningskostnader inte krävas av gäldenären för fler än två sådana betalningskrav som avses i 5 § eller för fler än en sådan betalningsplan som avses i 10 a § 1 mom. 7 punkten.

Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler betalningskrav och betalningsplaner än vad som föreskrivs i 1 mom., om det funnits särskild anledning till att flera indrivningsåtgärder vidtagits och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningsåtgärder som vidtagits specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om skälen till att beloppet för indrivningsåtgärderna är större än det maximibelopp som annars ska iakttas i samband med indrivningsåtgärder.

10 d §

Gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av konsumentfordringar

För indrivningen av en och samma konsumentfordran får det av gäldenären som indrivningskostnader krävas sammanlagt högst följande belopp:

- 1) 60 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 100 euro,
- 2) 90 euro, om fordrans kapital överstiger 100 euro, men uppgår till högst 1 000 euro, och
- 3) 160 euro, om fordrans kapital överstiger 1 000 euro.

Av gäldenären får de faktiska indrivningskostnaderna krävas till ett belopp som överskrider vad som anges i 1 mom., om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om skälen till att det belopp som krävs är större än det maximibelopp för totalkostnadsansvaret som annars ska iakttas. Om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar konsumentfordran, får det av gäldenären emellertid inte krävas indrivningskostnader till ett högre belopp än 51 euro.

10 e §

Standardsättning för indrivningskostnader

Om en betalning som avses i lagen om betalningsvillkor i upphandlingskontrakt har fördröjts så att borgenären har rätt till dröjsmålsränta, har borgenären rätt att av gäldenären få 40 euro som standardsättning för indrivningskostnaderna. I sådana fall får borgenären ersättning för de indrivningskostnader som avses i 10 § endast till den del deras belopp överstiger standardsättningen.

11 a §

Avräkningen av medel på fordrans delar

De medel som influtit vid indrivningen får först avräknas på räntan och först därefter på kapitalet.

Medel får avräknas på indrivningskostnaderna och räntan på dem först efter det att fordran och räntan på den har betalats.

13 §

Tvångsmedel

En näringsidkare, som bryter mot 4, 4 b, 4 c, 5, 5 a eller 6 § när han driver in en konsumentfordran, kan förbjudas att fortsätta ett dylikt förfarande eller att upprepa det eller ett därmed jämförbart förfarande. Förbudet ska förenas med vite, om det inte är obehövligt av särskilda skäl.

En näringsidkare, som bryter mot bestämmelserna i 4, 4 b, 4 c eller 7 § när han av en annan näringsidkare driver in en sådan fordran som uppstått i näringsverksamhet, kan förbjudas att fortsätta eller att upprepa ett sådant förfarande. Förbudet ska förenas med vite, om det inte är obehövligt av särskilda skäl.

Om det finns särskilda skäl, kan förbudet meddelas att gälla också en person som är anställd hos en näringsidkare som avses i 1 eller 2 mom. eller någon annan som handlar för dennes räkning.

14 §

Meddelande av förbud

Ett förbud som avses i 13 § meddelas av marknadsdomstolen. Marknadsdomstolen kan också meddela ett temporärt förbud som gäller tills saken är slutligt avgjord.

Konsumentombudsmannen kan meddela ett förbud som avses i 13 § 1 mom. och förena det med vite i ett ärende som med tanke på tillämpningen av lagen eller annars till sin innebörd inte är betydande. Konsumentombudsmannens beslut får inte överklagas genom besvär. Den som förbudet gäller kan föra beslutet till marknadsdomstolen för prövning inom 30 dagar efter att ha tagit del av beslutet. I annat fall står beslutet fast. Vite som ett förbud är förenat med döms ut av marknadsdomstolen.

Konsumentombudsmannen kan meddela ett förbud som avses i 13 § 1 mom. temporärt och förena det med vite på det sätt som föreskrivs i 6 § 3 och 4 mom. i lagen om Konsumentverket (1056/1998).

Om marknadsdomstolen och om behandlingen av ärenden i den gäller dessutom vad som föreskrivs särskilt.

15 §

Ersättningsansvar

Borgenären är skyldig att ersätta skada som hans förfarande i strid med denna lag eller annars felaktiga förfarande har orsakat den mot vilken indrivningen riktats. Detsamma gäller uppdragstagarens skyldighet att ersätta skada som han har orsakat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 10 c och 10 d § i denna lag tillämpas endast på indrivningsåtgärder som vidtas efter ikraftträdandet av lagen. Om indrivningen har inletts före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas på gäldenärens totalkostnadsansvar dessutom den 10 c § som gällde vid ikraftträdandet.

Bestämmelserna i 10 e § i denna lag tillämpas inte på en betalning som baserar sig på ett avtal som ingåtts före ikraftträdandet av lagen.

Bestämmelserna i 11 a § i denna lag tillämpas på medel som inflyter vid indrivning efter det att det förflutit nio månader från ikraftträdandet av denna lag.

Bestämmelserna i 15 § i denna lag tillämpas inte på skador som förorsakas av ett förfarande före ikraftträdandet av lagen.

3.

Lag om ändring av 4 och 12 a § i räntelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i räntelagen (633/1982) 4 § 1 mom. och 12 a §, av dem 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 846/2009 och 12 a § sådan den lyder i lag 340/2002, som följer:

4 §

Dröjsmålsräntans belopp

Gäldenären ska vid dröjsmål med betalning av gäld på det försenade beloppet betala en årlig dröjsmålsränta som är sju procentenheter högre än den i 12 § avsedda referensränta som gäller vid tidpunkten i fråga. Dröjsmålsräntan är dock åtta procentenheter högre än referensräntan, om dröjsmålet gäller en sådan betalning som avses i lagen om betalningsvillkor i upphandlingskontrakt (/).

--

12 a §

Meddelande om fastställande av referensräntan

Finlands Bank ska i Finlands författningssamling utan dröjsmål publicera ett meddelande om den referensränta som avses i 12 § och dess giltighetstid. I meddelandet ska också nämnas storleken av de dröjsmålsräntor som avses i 4 § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

4.

**Lag
om ändring av 44 § i lagen om försäkringsavtal**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försäkringsavtal (543/1994) 44 § som följer:

44 §

Premiebetalning genom bank

Om försäkringstagaren är en konsument, anses en premie som betalats till försäkringsgivaren genom bank eller någon annan betaltjänstleverantör ha blivit betald den dag då den debiterades inbetalarens konto eller betalades kontant på betaltjänstleverantörens verksamhetsställe.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag om ändring av 8 § i jordlegolagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i jordlegolagen (258/1966) 8 § som följer:

8 §

Om det inte har avtalats om tiden för betalning av legoavgiften, ska avgiften betalas årligen senast tre månader före legoårets utgång eller, om legotiden understiger ett år, senast vid legotidens utgång.

Lega i pengar får betalas genom bank eller någon annan betaltjänstleverantör. Ett avtalsvillkor som strider mot detta är ogiltigt.

En legoavgift som betalats till legogivaren genom en betaltjänstleverantör anses ha blivit betald den dag då den debiterades inbetalarens konto eller betalades kontant på betaltjänstleverantörens verksamhetsställe. Ett avtalsvillkor som strider mot detta är ogiltigt. Vad som föreskrivs ovan i detta moment tillämpas inte om legogivaren är näringsidkare och legotagaren är näringsidkare eller en sådan upphandlande enhet som avses i lagen om betalningsvillkor i upphandlingskontrakt (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 35 § i lagen om hyra av bostadslägenhet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om hyra av bostadslägenhet (481/1995) 35 § som följer:

35 §

Sättet för betalning av hyra

Hyra i pengar får betalas genom bank eller någon annan betaltjänstleverantör. Ett avtalsvillkor som strider mot detta är ogiltigt.

Hyra som betalats till hyresvärden genom en betaltjänstleverantör anses ha blivit betald den dag då den debiterades inbetalarens konto eller betalades kontant på betaltjänstleverantörens verksamhetsställe. Vad som föreskrivs ovan i detta moment tillämpas inte om hyresvärden är näringsidkare och hyresgästen är näringsidkare eller en sådan upphandlande enhet som avses i lagen om betalningsvillkor i upphandlingskontrakt (/).

Om hyran betalas på något annat sätt än genom en betaltjänstleverantör, ska hyresvärden ge hyresgästen ett kvitto på betalningen.

På den ort där lägenheten finns får hyran betalas i hyresvärdens bostad, affärslokal eller på någon annan plats som hyresvärden bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

**Lag
om ändring av 28 § i lagen om hyra av affärslokal**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om hyra av affärslokal (482/1995) 28 § som följer:

28 §

Sättet för betalning av hyra

Hyra i pengar får betalas genom bank eller någon annan betaltjänstleverantör.

Hyra som betalats till hyresvärden genom en betaltjänstleverantör anses ha blivit betald den dag då den debiterades inbetalarens konto eller betalades kontant på betaltjänstleverantörens verksamhetsställe. Vad som föreskrivs ovan i detta moment tillämpas inte om hyresvärden är näringsidkare och hyresgästen är näringsidkare eller en sådan upphandlande enhet som avses i lagen om betalningsvillkor i upphandlingskontrakt (/).

Om hyran betalas på något annat sätt än genom en betaltjänstleverantör, ska hyresvärden ge hyresgästen ett kvitto på betalningen.

På den ort där lägenheten finns får hyran betalas i hyresvärdens bostad, affärslokal eller på någon annan plats som hyresvärden bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare (1062/1993) 1 § som följer:

1 §

Reglering av avtalsvillkor

I avtal mellan näringsidkare får det inte användas villkor eller tillämpas praxis som för de näringsidkare som är den andra parten i avtalen är oskäliga med beaktande av det behov av skydd som sistnämnda näringsidkare har till följd av sin svagare ställning samt övriga omständigheter som inverkar på saken.

En näringsidkare kan förbjudas att använda villkor eller tillämpa praxis som strider mot 1 mom. eller att på nytt använda sådana eller därmed jämförbara villkor eller tillämpa sådan eller därmed jämförbar praxis. Förbudet ska förenas med vite, om det inte är obehövt av särskilda skäl.

Förbudet kan, om det finns särskilda skäl, meddelas att gälla också en person som är anställd hos en sådan näringsidkare som avses i 2 mom., eller någon annan som handlar för dennes räkning.

Vid tillämpningen av denna lag ska som näringsidkare betraktas också en sådan upphandlande enhet som avses i lagen om betalningsvillkor i upphandlingskontrakt (/) när den upphandlar varor eller tjänster genom kommersiella åtgärder.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

**Lag
om ändring av lagen om verkställighet av skatter och avgifter**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007) en ny 20 a § som
följer:

20 a §

Preskription av accessoriska kostnader

Om en offentlig fordrans kapital preskriberas, preskriberas också dröjsmålsräntor och
höjningar i samband med fordran samt övriga accessoriska kostnader.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om behandling av vissa marknadsrättsliga ärenden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av vissa marknadsrättsliga ärenden (1528/2001) 3 § 1 mom. 1, 4 och 8 punkten samt 2 mom., av dem 1 mom. 8 punkten och 2 mom. sådana de lyder i lag 295/2010, samt
fogas till 3 § 1 mom. en ny 7 a-punkt som följer:

3 §

Anhängiggörande av ärenden

1) konsumentskyddslagen, lagen om Konsumentverket eller lagen om televisions- och radioverksamhet på ansökan av konsumentombudsmannen,

- -

4) lagen om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare på ansökan av en registrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen eller på ansökan av den näringsidkare eller upphandlande enhet mot vilken tillämpningen av avtalsvillkoret eller praxis riktas,

- -

7 a) 13 § 1 mom. i lagen om indrivning av fordringar, på ansökan av konsumentombudsmannen eller av den näringsidkare mot vilken konsumentombudsmannens förbud riktas,

8) 13 § 2 mom. i lagen om indrivning av fordringar, på ansökan av den näringsidkare mot vilken ett förfarande i strid med 4, 4 b, 4 c eller 7 § i den lagen riktas eller på ansökan av en registrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen,

- -

Ärenden som gäller utdömning av vite som förbud har förenats med blir emellertid i sådana fall som avses i 1 mom. 2 punkten anhängiga på ansökan av konsumentombudsmannen och i sådana fall som avses i 6 punkten på ansökan av Finansinspektionen. Även i sådana fall som avses i 1 mom. 7 a-punkten blir ärenden som gäller utdömning av vite som har förelagts av konsumentombudsmannen anhängiga på ansökan av konsumentombudsmannen. Även i sådana fall som avses i 1 mom. 9 punkten blir ärenden som gäller utdömning av vite som har förelagts av Finansinspektionen anhängiga på ansökan av Finansinspektionen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 12 § i lagen om fastighetsförrättningsavgift

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om fastighetsförrättningsavgift (558/1995) 12 § 2 mom., sådant det lyder i lag 960/2009, som följer:

12 §

- -

Om fastighetsförrättningsavgiften inte betalas inom utsatt tid, ska på det belopp som förfallit till betalning betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Dessutom ska kostnaderna för indrivning av en avgift som förfallit till betalning ersättas. När indrivningskostnader ersätts och drivs in iaktas lagen om indrivning av fordringar (513/1999). Bestämmelserna om konsumentfordran i 4 c, 5, 5 a, 6, 7, 10, 10 a–10 d och 12–14 § i den lagen iaktas också när en betalnings-skyldig inte är en privatperson.

Denna lag träder i kraft den 20 .

LIITE 1. VASTAAVUUSTAULUKKO

Direktiivin säännös	Kansallisen lain säännös
1 artiklan 1 kohta	-
1 artiklan 2 kohta	laki hankintasopimusten maksuehdoista (<i>maksuehtolaki</i>) 1 §
1 artiklan 3 kohta	-
2 artiklan 1 kohta	maksuehtolaki 1 §
2 artiklan 2 kohta	maksuehtolaki 2 §
2 artiklan 3 ja 4 kohta	-
2 artiklan 5 ja 6 kohta	korkolaki 4 § 1 momentti, maksuehtolaki 7 § 2 momentti
2 artiklan 7 kohta	korkolaki 12 §
2 artiklan 8–10 kohta	-
3 artiklan 1 kohta	korkolaki 4 § 1 momentti
3 artiklan 2 kohta	korkolaki 12 §
3 artiklan 3 kohta	korkolaki 5 § 1 momentti ja 6 § 1 momentti
3 artiklan 4 kohta	maksuehtolaki 5 §
3 artiklan 5 kohta	maksuehtolaki 3 § ja 4 § 3 momentti
4 artiklan 1 kohta	korkolaki 4 § 1 momentti, 5 § 1 momentti ja 6 § 1 momentti, maksuehtolaki 7 § 2 momentti
4 artiklan 2 kohta	korkolaki 12 §
4 artiklan 3 kohta	maksuehtolaki 3 § ja 4 § 1 momentti
4 artiklan 4 kohta	-
4 artiklan 5 kohta	maksuehtolaki 5 §
4 artiklan 6 kohta	maksuehtolaki 3 § sekä 4 § 1 ja 2 momentti
5 artikla	maksuehtolaki 6 §
6 artikla 1 ja 2 kohta	laki saatavien perinnästä 10 e §
6 artikla 3 kohta	laki saatavien perinnästä 10 §, oikeudenkäymiskaari 21 luku
7 artikla 1 kohta	maksuehtolaki 8 §, laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista 36 §
7 artikla 2 kohta	maksuehtolaki 7 § 1 momentti
7 artikla 3 kohta	maksuehtolaki 7 § 3 momentti
7 artikla 4 ja 5 kohta	maksuehtolaki 9 §, laki elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä, laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä 3 § 1 momentti 4 kohta
8 artikla 1 kohta	korkolaki 12 a §
8 artikla 2–4 kohta	-
10 artikla	oikeudenkäymiskaari, erityisesti 5 luku

LIITE 2: VERTAILUTAULUKKO

Velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärä kuluttajasaatavan perinnässä

Perittävä saatava	Kuluvastuun enimmäismäärä nykyisin (perintälaki 10 c §)	Kuluvastuun enimmäismäärä lakiehdotuksen mukaan (perintälaki 10 d §)
Yksityisoikeudellinen saatava, jonka pääoma on enintään 100 euroa	190 euroa	60 euroa
Yksityisoikeudellinen saatava, jonka pääoma on yli 100 ja enintään 250 euroa	190 euroa	90 euroa
Yksityisoikeudellinen saatava, jonka pääoma on yli 250 ja enintään 1 000 euroa	220 euroa	90 euroa
Yksityisoikeudellinen saatava, jonka pääoma on yli 1 000 euroa	220 euroa	160 euroa
Suoraan ulosottokelpoinen saatava	59 euroa	51 euroa

ERIVÄVÄ MIELIPIDE

Maksuviivästystyöryhmän ehdotuksessa on eräitä asioita, joista työryhmässä edustamani Finanssialan Keskusliitto (FK) on eri mieltä.

1. Maksuviivästysdirektiivin tavoitteiden toteutuminen

Maksuviivästystyöryhmän työn lähtökohtana on ollut maksuviivästysdirektiivin kansallinen täytäntöönpano. Direktiivin tavoitteena on torjua kaupallisissa toimissa tapahtuvia maksuviivästyksiä. Sen lähtökohtana on velkojan etujen suojaaminen.

Pääasiallisena muutoksena direktiivin johdosta perintälakiin tulee säännös velallisen velvollisuudesta maksaa vähintään 40 euron suuruinen vakiokorvaus sovitun maksun myöhästyessä. Lisäksi korkolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa maksuissa viivästyskoron määrä on kahdeksan prosenttiyksikköä korkeampi kuin viitekorko. Viivästyskorko tulee näin nousemaan ko. tapauksissa.

Perintälakiin tulevien lukuisten velkojan oikeuksia heikentävien tai toimintaa merkittävästi hankaloittavien säännösten on vaikea katsoa olevan sopusoinnussa maksuviivästysdirektiivin tavoitteiden kanssa. Siltä osin kuin perintälakia sovelletaan maksuviivästysdirektiivin soveltamisalaan kuuluviin perintätilanteisiin, eli tyyppillisesti yritysverintään, perintälain muutokset eivät ole näkemyksemme mukaan perusteltuja.

2. Kohtuulliset perintäkulut

Työryhmän toiseksi tavoitteeksi on otettu perintälain uudistaminen siten, että säännökset nykyistä tehokkaammin varmistavat hyvän perintätavan noudattamisen ja estävät kohtuuttoman suurten perintäkulujen perimisen. Yksittäisen perintälain 5 §:n maksuvaatimuskirjeen ja maksusopimuksesta perittävien kulujen määrillä sekä perimiskulujen yhteismäärällä on ratkaiseva vaikutus siihen, muodostuvatko perintäkulut kohtuullisiksi.

Voimassa olevan perintälain 10.1 §:n mukaan velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut riippumatta siitä, periikö saatavaa velkoja itse vai toimeksisaaja velkojan lukuun. Tätä säännöstä ei esitetä muutettavaksi. FK:n näkemyksen mukaan perintäkulusäännösten tulee olla yhtäläiset riippumatta siitä, kuka saatavaa perii.

Ehdotetun perintälain 5 §:n mukainen perintäkulu kirjallisesta maksuvaatimuksesta on sallittu vain perintätoimiston lähettämälle kirjeelle. Tämä johtaa siihen, että velkojan kannattaa antaa yksinkertaiset saatavansa perintätoimiston hoidettavaksi. Tästä aiheutuu automaattisesti korkeimpien mahdollisten kulujen syntyminen. Itse maksuvaatimuskirjeen ja siihen liittyvän maksurästien seurannan työmäärä ja kustannukset lienevät velkojan itsensä suorittamassa perinnässä yhtä suuret kuin ammattimaisesti perintää harjoittavalla perintätoimistolla. Myös velkojan tulisi voida vaatia maksuvaatimuksen lähettämisestä korkeampia perintäkuluja kuin maksumuistutusten lähettämisestä.

3. Kohdentamisjärjestys

Ehdotetun 11 a §:n mukaan perinnässä kertyvät varat tulee kohdentaa ensin korolle ja vasta sen jälkeen pääomalle. Varoja saa kohdentaa perintäkuluille ja niiden korolle vasta saatavan ja sen koron tultua suoritetuiksi.

Kohdentamisjärjestyksellä on näkemyksemme mukaan hyvin rajallinen merkitys velallisen kannalta. Perintäkulujen määrä ratkaisee perinnän kulujen kohtuullisuuden lähes täysin. Uuden säännön vaatimat järjestelmämuutokset olisivat pankki-, vakuutus- ja rahoitusyhtiövelkojen kannalta huomattavat. Tätä ei voi pitää kohtuullisena ottaen huomioon säännöksestä velalliselle tuleva marginaalinen hyöty.

Erityisen hankala säännös olisi useassa erässä erääntyvien saatavien kannalta. Lain perustelujen mukaan seurauksena olisi, että kestovelkasuhteissa viivästyneiden maksuerien kulut voisivat jäädä roikkumaan viimesijaisina. Tämä on erityisen ongelmallista mahdollisten järjestelmämuutosten näkökulmasta ja esimerkiksi sellaisten pankkiluottojen kannalta, joissa sovittu laina-aika on kymmenien vuosien pituinen.

Ehdotuksen toteutuessa yhden viivästyneen erän kulut voivat jäädä maksamattomiksi vuosien ajaksi. Pahimmillaan tämä johtaa ko. kuluerän vanhentumiseen tai maksutuo-
mion hakemiseen yksittäisestä kulusta, kun itse luottoa hoidetaan viivästyksen jälkeen taas normaalisti. Todettakoon, että useassa erässä erääntyvien velkojen perimiskuluja ei ole missään vaiheessa asetettu kyseenalaisiksi.

Kohdentamissäännön soveltaminen yrityssaataviin näyttäisi olevan ristiriidassa maksuviivästysdirektiivin tavoitteiden kanssa. Suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien asemaan liittyisi myös ongelmia. Jos suoritusta ei ole voitu kohdentaa nykyiseen tapaan ensin perintäkuluihin, ulosottoon joudutaan lähettämään paljon erillisiä eriä. Samoin maksukyvyttömyysmenettelyissä saatavien käsittely vaikeutuu, jos saatavan muita osia ja kuluja joudutaan valvomaan erikseen.

Ehdotettu kohdentamisjärjestys ei välttämättä ole myöskään velallinen edun mukainen. Käytännössä esimerkiksi vakuutusmaksusaatavien perinnässä toimitaan niin, että itse saatava ja maksun myöhästyessä maksumuistutuskulu kuitataan ensisijaisesti. Vakuutusmaksulle ennen suoritusta kertyvä viivästyskorko siirretään seuraavaan maksuerään. Etukäteenhan ei ole tiedossa, minä päivänä velallinen hoitaa rästiin jääneen maksun. Tämä on myös velallisen edun mukainen kohdentamisjärjestys ja käytännössäärkevin tapa maksun kohdentamiseen. Erityisesti tämä korostuu, jos kuluille peritään viivästyskorkoa.

Kohdentamisjärjestystä koskeva säännös tulee poistaa tai toissijaisesti siinä tulee ottaa huomioon useassa erässä erääntyvät saatavat siten, että kohdentamisjärjestys on eräkohtainen.

Helena Laine

ERIÄVÄ MIELIPIIDE

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry (jäljempänä SPL) vastustaa perintälain muutosehdotusta seuraavilla perusteilla:

Perintälain muutosehdotuksen vaikutuksista perintätoimintaan

Lakiehdotus heikentää vapaaehtoisen perinnän toimintaedellytyksiä, ja siten velallisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan asiaansa, ohjaa perintää kohti velallisen kannalta huomattavasti kalliimpaa ulosottoperintää sekä lisää turhien maksuhäiriömerkintöjen määrää. Nykyisin yli 90 prosenttia perintätoimeksiannoista selvitetään vapaaehtoisen perinnän aikana. Velkojayritysten osalta laki tulee lisäämään perinnän kustannuksia, joihin maksajiksi tulevat viimekädessä velvoitteensa hoitavat yritykset ja kuluttajat.

Valtiollisen ulosottoperinnän lisääntyminen kasvattaa ulosoton monopolisoitumista. Ulosotto on verovaroin tuettua toimintaa (ulosoton budjetista 40 % katetaan verovaroin tällä hetkellä), joten kilpailunäkökulman lisäksi tällä on negatiivista vaikutusta myös valtion menoihin.

Ehdotetut uudistukset perustuvat mielikuviin, joiden tueksi ei ole esitetty riittävästi perusteita eikä tilastollista näyttöä. SPL:n esittämiä tilastoja vapaaehtoisen perinnän todellisista käytännöistä ei ole otettu lainvalmistelun yhteydessä huomioon.

SPL:n rooli vapaaehtoisessa perinnässä

Perimistöimistöt ovat keskittyneet erityisesti vapaaehtoisen perinnän toimenpiteiden hoitamiseen. SPL:n jäsenoimistöjen palveluksessa on tällä hetkellä noin 1 200 henkilöä, jotka tekevät pääosin vapaaehtoisen perinnän piiriin liittyviä työtehtäviä. Vuonna 2010 SPL:n jäsenoimistot hoitivat 90 – 95 % Suomessa tapahtuvasta ulkoistetusta yksityisoikeudellisten saatavien perintätoiminnasta. Liiton jäsenoimistöjen hoitamien perintätoimeksiantojen yhteismäärä oli vuonna 2010 yhteensä yli 6 miljoonaa toimeksiantoa, joista 60 – 70 % oli kuluttajasaatavan perintätoimeksiantoja. Toimeksiantajina on yli 60 000 suomalaista yritystä.

Perintälain muutosehdotuksen vaikutukset maksuhäiriömerkintöjen määriin

SPL:n mielestä perintälain muutosehdotus tulee lisäämään maksuhäiriömerkintöjen määrää Suomessa. Kuluttajien maksuhäiriömerkinnät ovat pysyneet kohtuullisella tasolla ainoastaan siksi, että SPL:n jäsenoimistöissa on suoritettu vapaaehtoista perintää siten että perinnän yhteydessä on tiedotettu perinnän etenemisestä velallisille. Oikeudellisen perinnän ja ulosoton seurauksena syntyvä maksuhäiriömerkintä vaikuttavat eniten kuluttajan arkielämään.

Maksuhäiriömerkintä tarkoittaa yleensä sitä, että

- luotto- ja pankkikortit vaaditaan takaisin (jää oikeus automaattikorttiin)
- luotonsaanti vaikeutuu olennaisesti
- ei saa tehtyä osamaksusopimusta
- vuokra-asunnon saanti vaikeutuu
- puhelinliittymä- ja vakuutus sopimuksissa vaaditaan vakuutta tai ennakkomaksuja
- työpaikan saanti vaikeutuu erityisesti, mikäli työtehtävään liittyy taloudellista vastuuta

Vapaaehtoisen perinnän kustannusten muutos 2005 – 2011

Lakiehdotus lähtee siitä, että edellisen lain muutoksen jälkeen ala on automatisoitunut ja tullut kustannustehokkaammaksi, koska esimerkiksi perintäkirjeet tulostuvat automaattisesti perintäjärjestelmästä. Käytössä on velallisille tarkoitettuja verkkopalveluyhteyksiä, jotka vähentävät työmäärää ja kustannuksia ja näin ollen esimerkiksi pienten saatavien perintä on mahdollista järjestää tehokkaasti ja alhaisin kustannuksin. Nämä väitteet eivät ole totuudenmukaisia, eikä niiden tueksi ole esitetty mitään näyttöä.

Todellisuudessa viimeisimmän perintälain muutoksen (2005) jälkeen perintäalalla ei ole tapahtunut mitään teknisiä tai järjestelmä uudistuksia, jotka olisivat vähentäneet manuaalisen työn osuutta vapaaehtoisen perinnän prosessissa. Esimerkiksi perintäkirjeiden tulostuksen automatisointi on tapahtunut jo 1990-luvulla toisin kuin esityksessä on väitetty. Päinvastoin, velvoitteet ja hyvän perintätavan edellyttämä hyvän ja kattavan asiakaspalvelun tarve on entisestään lisääntynyt ja lisännyt käytännön asiakaspalvelutyön osuutta, sillä jokainen velallisasiakkaan yhteydenotto (sisääntuleva tai ulosmenevä) käsitellään manuaalisesti. Automaattiset verkkopalveluyhteydet eivät ole esityksen perusteluissa mainitulla tavalla juurikaan korvanneet perinteistä asiakaspalvelua, josta on osoituksena se, että SPL:n jäsenoimistöjen työntekijöiden määrä on kaksinkertaistunut vuosien 2005 ja 2011 välisenä aikana. Esityksessä ei ole myöskään huomioitu sitä tosiasiaa, että kaiken automatisoinnin taustalla on aina huomattavia investointeja, minkä lisäksi tietojärjestelmät vaativat jatkuvaa ylläpitoa ja kehitystyötä. Tämä lisää kustannuksia riippumatta siitä, millä toimialalla yritys toimii. Perintälain uudistamasta koskeva esitys tulee toteutuessaan aiheuttamaan huomattavia muutoksia perintäjärjestelmiin ja siten entisestään kasvattaa ammattimaisten perinnänharjoittajien tietohallintokustannuksia.

Vertailuna voidaan mainita, että ulosoton taulukkomaksuja on nostettu vuoden 2005 jälkeen useampaan otteeseen. Vastaavia korotuksia ei ole tehty perintäkulujen osalta, vaikka kustannustaso on vapaaehtoisen perinnän osalta noussut, kuten ehdotuksen yleisissä perusteluissa on todettu. Henkilöstömäärällä mitattuna ulosotto-organisaatio ja Suomen Perimistöimistöjen Liiton jäsenoimistot ovat samansuuruiset.

Perintäkulujen porrastaminen pääomaluokkien mukaisesti

Ehdotuksen mukaan alle 100 euron saatavien perintä on rutiininomaista ja niiden perintä on mahdollista järjestää tehokkaasti ja alhaisin kustannuksin. Jatkossa ne rinnastettaisiin suoraan ulosottokelpoisiin saataviin. Tästä syystä alle 100 euron saatavalle on esitetty samaa maksuvaatimuskulua (14 euroa) kuin suoraan ulosottokelpoiselle saatavalle. SPL vastustaa esitettyä pääomaporrastusta ja esittää, että pääomaluokat ja perintäkulut tulee pitää vähintään voimassa olevan lain mukaisina.

Nykyinen perintäkulutaso on todettu voimassa olevan lain esitöissä kohtuulliseksi, minkä lisäksi samassa yhteydessä on edellytetty, että perintäkulutason tulee vastata vapaaehtoisen perinnän kustannustason kasvua. Nyt esitetty kulujen laskeminen on täysin ristiriidassa edellä esitetyn kanssa sekä kestävä ja nykyisen kustannustason kannalta.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen perintäkulututkimuksessa vuodelta 2008 (Tutkimustiedoksiantoja 98, s. 70) on listattu toimenpiteitä, jotka ammattimaisen perinnänharjoittajan on henkilökohtaisen asiakaspalvelun tarjoamisen lisäksi suoritettava riippumatta siitä, minkä suuruinen saatava on pääomaltaan:

- toimeksiannon vastaanotto ja rekisteröinti
- saatavan oikeellisuuden, perimiskelpoisuuden ja perusteen tarkistaminen

- henkilö- ja osoitetietojen tarkistaminen
- maksuvaatimuksen sisällöstä päättäminen ja maksuvaatimuksen laatiminen
- mahdollinen puhelinperintä
- suoritusten käsittelykulut
- raportointi toimeksiantajalle

SPL:n käsityksen mukaan ainoa peruste, jonka nojalla pääomaltaan pienen saatavan perinnästä aiheutuisi vähemmän kustannuksia, olisi se, että osa edellä mainituista työvaiheista jätettäisiin suorittamatta. Ammattimaiselle perinnänharjoittajalle, joka toimii hyvää perintätapaa koskevien ohjeiden velvoittamana ja ankan vahingonkorvausvelvollisuuden alaisena, tämä ei kuitenkaan ole vaihtoehto. SPL:n näkemyksen mukaan esitys perustuu tältäkin osin mielikuviin, joiden tueksi ei ole esitetty mitään konkreettista näyttöä. SPL katsookin, että esityksessä tulee täsmentää ne perinnän työvaiheet, joita pienen saatavien kohdalla ei ole tarpeen suorittaa.

Esitetyt pääomaluokat eivät perustu muiltakaan osin käytännön todellisuuteen ja niillä on negatiivinen vaikutus sekä velallisen että velkojan kannalta. Vasta pääomaltaan yli 1 000 euron saatavan katsominen suureksi ei perustu arkielämään. Lakiluonnoksessa 1 000 euron saatavan maksuvaatimuskulu vastaa nykyisessä laissa säädettyä alle 250 euron saatavan maksuvaatimuskulua, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että ehdotuksen mukaan perinnän yhteydessä pääomaltaan 1 000 euron saatava katsotaan vielä kulumielessä pieneksi saatavaksi. On selvää, että toteutuessaan esitetyt kulurajat vaikuttavat negatiivisesti siihen, missä laajuudessa asiakaspalvelua voidaan tarjota velallisasiakkaille vapaaehtoisen perinnän yhteydessä.

Tilastokeskuksen tuoreiden tilastojen mukaan suomalainen yhteiskunta on muodostumassa enenevässä määrin luottoyhteiskunnaksi (vuonna 2010 kotitalouksien keskimääräinen velkaantumisasaste nousi jo yli 100 prosenttiin). Saman aikaan ehdotetussa perintälaisissa tapahtuvat muutokset ja etenkin vapaaehtoisen perinnän vaikeuttaminen tulevat aiheuttamaan maksumoraalin heikkenemisen myötä luottotappioiden kasvua ja lisäämään maksuhäiriömerkintöjen kasvua. Välillisesti tämä johtaa siihen, että maksulaiminlyönneistä aiheutuvat menetykset tulevat kaikkien kuluttajien ja yritysten maksettavaksi. Maksuhäiriömerkintöjen lisääntyminen tulee haittamaan velallisten selviytymistä normaaleista arkielämän tilanteissa.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen perintäkulututkimuksessa vuodelta 2008 (Tutkimustiedoksiantoja 98, s.100) todetun mukaisesti keskimääräinen perintäkulu alle 250 euron saatavissa on 38 euroa ja yli 250 euron saatavissa 88 euroa. Käsillä olevassa ehdotuksessa väitetään perintäkulujen kuitenkin olevan suhteettomia ja aiheuttavan maksuvaikeuksia ja pahentavan maksukyvyttömyyttä. Tälle väitteelle ei ole esitetty mitään todellisuuspohjaa, eivätkä yllä esitetyt kulut sitä millään tavoin tue. Nykyinen kulutaso on kohtuullinen.

Toisin kuin suoraan ulosottokelpoisissa saatavissa, alle 100 euron yksityisoikeudellisissa saatavissa ei ole maksuunpanopäätöstä eli kyse ei ole tältäkin osin perintätoimeksiannoista, jotka voitaisiin rinnastaa toisiinsa.

Ehdotuksessa on tehty kuluvertailua yksipuolisesti ja tarkoituksenhakuisesti vain Ruotsin kanssa. Ruotsin malli ei ole suoraan verrannollinen Suomen käytännön ja lainsäädännön kanssa.

Perintäkulujen sääntely Norjassa

Norjassa toimenpidekohtaisten enimmäiskulujen lisäksi asetuksessa säädetään tietyn saatavan perintäkulujen kokonaismääristä käytettäessä asianajajaa tai perimistöimistöä. Eräin edellytyksin velkoja voi vaatia enimmäismäärän ylittävää korvausta, jos todelliset kulut ovat asetuksessa säädettyjä määriä suuremmat.

Perintäkulujen laskentaperusteena käytetään asetuksessa vuosittain tarkistettavaa perustaksaa (inkassosats), joka vuoden 2011 alusta on 610 kruunua (81,56 euroa). Perustaksan mukaan laskettuna ja euroiksi muutettuna saa kirjallisesta maksumuistutuksesta veloittaa enintään 8,16 euroa ja perintälain mukaisesta perintävaroituksesta veloittaa enintään 16,31 euroa.

Toimeksiantoperintää varten asetuksessa on saatavan suuruuden mukaisesti porrastetut enimmäiskulutaulukot. Taulukkomaksut koskevat tietyn saatavan perintään liittyvää velallisen kokonaiskuluvastuuta tuomioistuimen ulkopuolisessa perinnässä. Niissä ei siis ole kyse toimenpidekohtaisista maksuista. Taulukkomaksut alkavat enintään 2500 kruunun (n. 334,25 euron) saatavasta ja päättyvät yli 250 000 kruunun (33 425 euron) saataviin. Perustaksan mukaan lasketut enimmäiskulut näille saataville ovat 40,78 euroa ja 652,46 euroa. Velallisen viivästyksen kestosta riippuen käytettävissä on ankarampi taulukko, jossa pienin enimmäiskulu on 81,56 euroa ja suurin 1304,91 euroa.

Kilpailun rajoittaminen

SPL esittää, että sekä toimeksiantorajoitukset että ulosoton asiamieskielto poistetaan, koska ne rajoittavat kilpailua ja edistävät sekä ulosottoperinnän että valtion muun perintätoiminnan monopoliasemaa. Tämä kilpailuasetelma ja siihen liittyvä kilpailun rajoittaminen ilmenevät suoraan ehdotuksen yleisistä perusteluista, joissa todetaan, että yksityisten perimistöimistöjen käyttämisen sallimisen sijasta tulisi kehittää valtion omaa perintätoimintaa.

SPL:n näkemyksen mukaan rajoitusten voimassapitäminen pelkästään oikeusturva-argumentein ei ole riittävää ottaen huomioon, että käsillä olevassa ehdotuksessa korostetaan monessa kohtaa velkojan vastuuta perinnän oikeellisuudesta riippumatta siitä, hoitaako perintää velkoja itse vai toimeksisaaja. Toimeksisaaja vastaa toimintansa oikeellisuudesta sekä velkojalle että velalliselle mm. normaalia laajemman vahingonkorvausvastuun puitteissa. Suoraan ulosottokelpoisissa saatavissa velalliselle on lisäksi perustevalituksen myötä mahdollisuus selvittää saatavansa oikeellisuus. Edellä mainitun lisäksi lakiluonnos täsmentää entisestään hyvän perintätavan käsitettä ja lisää valvontaviranomaisten valvontakeinoja, jotka osaltaan parantavat velallisasiakkaan oikeusturvaa perinnän yhteydessä.

Rajoitusten pitämistä ennallaan on perusteltu myös sillä, että tällä estetään perintäkulujen kasvu. Päätelmässä on unohdettu se tosiasia, että ulosottomaksut ovat tosiasiallisesti myös perintäkuluja, jotka velallisen on suoritettava aina ennen kuin itselle saatavalle kohdistuu mitään tehdystä maksusta. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen perintäkulututkimuksessa vuodelta 2008 (tutkimustiedoksiantoja 98 s. 91) on todettu, että nämä ulosottomaksut ovat suoraan ulosottokelpoisissa saatavissa suuremmat kuin vapaaehtoisen perinnän kulut. Käsillä olevassa ehdotuksessa suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkuluja esitetään alennettavaksi nykyisestä tasosta, mikä toteutuessaan tekee ulosottoperinnästä velallisen kannalta entistä kalliimpaa vapaaehtoiseen perintään verrattuna.

Ulosoton asiamieskielto

Uuden ulosottolainsäädännön säätämisen yhteydessä vuonna 2007 eduskunta edellytti selvitystä siitä, olisiko tarkoituksenmukaista sallia asiamiehen käyttäminen julkisten saatavien ulosotossa.

Saatavien perintää koskevaa lakiesitystä (HE 199/1996 vp) eduskunnassa käsiteltäessä oikeusministeriö totesi lakivaliokunnalle 23.2. ja 8.12.1998 osoittamissaan kirjoituksissa, että julkisoikeudellisenkin saatavan perintää voidaan pitää epäitsenäisenä ja teknisenä palveluna, jonka käyttäminen jäisi asianomaisen julkisyhteisön harkintaan.

Asiamiehen käyttö ei poista velkojalta vastuuta perinnän asianmukaisuudesta. Myös saatavien perinnästä annettu laki edellyttää, että julkisen saatavan perinnässä menetellään huolellisesti asiamiehen valinnan ja toiminnan valvonnan suhteen. Eduskunta on myös lausumassaan edellyttänyt, että hallitus selvittää perintälain 9 §:ssä olevan asiamieskiellon perusteet ja tarkoituksenmukaisuuden (EV 247/2004).

Yrityksen tai yhteisön perinnässä joudutaan kummallisiin ratkaisuihin, kun osa perinnästä on ulkoistettu, mutta ulosottoa joudutaan hakemaan itse. Asiamieskielto merkitsee myös yrityksille tai yhteisöille merkittäviä lisäkustannuksia, kun laskutus- ja perintäjärjestelmiin joudutaan investoimaan varoja pelkästään sen vuoksi, ettei teknisluonteista toimintoa voida antaa asiamiehen tehtäväksi.

Kuntien toiminnasta syntyy lähes 140 erilaista saatavalajia, joita peritään ulosotossa ilman tuomiota tai päätöstä. Hallinnossa ei läheskään aina tunneta oikeaa menettelyä tällaisten saatavien perinnässä, eikä oikeaa tietoa löydy aina edes ulosotosta. Kunnille pitäisi taata mahdollisuus käyttää perintäyhtiöiden asiantuntemusta näissä asioissa. Pienimmiltä kunnilta oikeusministeriö on evännyt sähköiset ulosottoyhteydet liian pienien asiamäärien (alle 500 ulosottihakemusta vuodessa) vuoksi. Kunnan asiamiehenä vapaaehtoisessa perinnässä toimineella perintätoimistolla olisi tällaiset yhteydet valmiina.

Asiamieskielto haittaa velkojan toimintaa, eikä sille ole perusteita. Asiamiehen käyttö ei vaaranna laskutuksen oikeellisuutta, velkojan ja viranomaisten kontrolli säilyy eikä myöskään velallisen etu vaarannu. Myös ulosoton näkökulmasta asiamieskielto on haitallinen, koska perintätoimistojen osaaminen ja perintäjärjestelmät ovat keskimäärin paremmat kuin yksittäisten julkisvelkojien.

Asiamiesten käytöstä suoraan ulosottokelpoisten saatavien perinnässä ei ole negatiivisia kokemuksia. SPL:n jäsenyritykset ovat hoitaneet vuosien 2005 – 2009 aikana yli kuusi miljoonaa suoraan ulosottokelpoista kuntien ja vakuutusyhtiöiden toimeksiantoa.

SPL:n jäsenoimistot ovat hoitaneet toimeksiannoissa vapaaehtoisen perinnän toimenpiteet, perittyjen rahojen käsittelyn ja tilitykset sekä raportoinnit kunnille ja vakuutusyhtiöille. Saatavan perinnän edellyttäessä ulosottoa toimeksiannot on jouduttu siirtämään toimeksiantajina toimineiden kuntien ja vakuutusyhtiöiden hoidettaviksi.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen perintäkulututkimuksen mukaan perimistöimistöjen edustajat olivat yksimielisesti ja kuntien edustajat suurelta osin sitä mieltä, että asiamieskielto nyky muodossaan ei ole tarkoituksenmukainen

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on laillinen oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Asiamieskiellon säilyttämiselle tulisi tämän elinkeinon harjoittamisen vapautta tarkoittavan perusoikeuden näkökulmasta löytyä erityisen painavia

perusteita. Asiamieskielto pitäisi kumota, koska kieltoa puoltavia erityisen painavia perusteita ei ole olemassa.

Pykäläkohtaiset kommentit

Oikeus saada perintä keskeytettyä 4 c §

SPL vastustaa kyseisen pykälää kokonaisuudessaan, koska SPL:n käsityksen mukaan velkojaa ei voida laillisesti estää suorittamasta saatavansa perintää parhaaksi katsomallaan tavalla. SPL katsookin, että ehdotus on tältä osin perustuslaissa turvatus omaisuudensuojan vastainen. Ehdotettu säännös mahdollistaisi saatavan perinnän ainoastaan verovaroin tuetun ulosottoerinnän toimesta eikä sallisi velkojan yrittää saatavansa perintää millään vapaaehtoisen perinnän keinoilla kuten esimerkiksi saatavasta puhelimella muistuttamalla tai muulla toimenpiteellä, josta ei aiheudu velalliselle perintäkuluja. Esityksen perusteluissa on nimenomaisesti korostettu, että tämä ehdoton vapaaehtoisen perinnän jatkamiskiello koskee myös ns. jälkiperintävaihetta, jolla tarkoitetaan esimerkiksi esteperusteen myötä päättyneen ulosottoerinnän jälkeistä perintävaihetta. Esityksen mukaan säännöksen tavoitteena on rajoittaa velallisen kuluvastuuta, mutta tästä huolimatta säännös estää myös sellaisten perintätoimenpiteiden suorittamisen, joista ei aiheutuisi lisäkustannuksia velalliselle.

SPL toteaa, että ehdotettu säännös aiheuttaa tavoitteiden vastaisesti käytännössä lisäkuluja sekä velkojalle että velalliselle, koska velalliset eivät välttämättä ymmärrä keskeytsoikeuden koskevan vain perintälain mukaista perintää. Velkoja joutuu suorittamaan oikeudellisen perinnän yhteydessä valtiolle menevän oikeudenkäyntimaksun sekä ulosottoerinnän aikana suorituksista vähennettävän tilitysmaksun ja mahdollisen estemaksun. Velallinen puolestaan suorittaa kaikista ulosoton kautta maksamista suorituksista päältä päin otettavan taulukkomaksun mikä tarkoittaa sitä, että velallinen on huonommassa asemassa kuin jos velan maksu tapahtuisi vapaaehtoisen perinnän yhteydessä edullisemmin kustannuksin tai ilman kustannuksia.

SPL katsoo, että ehdotettu säännös pyrkii kehittämään ulosoton perintämonopolia ja käytännössä rajoittaa kilpailua estäessään vapaaehtoisen perinnän.

Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä 5 §

SPL:n mielestä on tärkeitä mainita 5 § pykälätekstissä se, että vain perintätoimintaa luvanvaraisesti ja ammattimaisesti harjoittavan on periessään kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle kirjallinen maksuvaatimus. Maksuvaatimuksen otsikolla ja sanamuodolla ei olisi ratkaisevaa merkitystä arvioitaessa onko kysymys tosiasiallisesti maksuvaatimuksesta.

SPL ehdottaa lisäksi, että pykälää muutetaan myös siten, että on riittävää kun velkoja on sopinut maksuvaatimuksen lähettämisestä muulla pysyvällä tavalla velallisen kanssa. Toimeksiantoperintä perustuu siihen, mitä velkoja ja velallinen ovat asiassa sopineet.

5 § teksti SPL:n ehdotuksen mukaan:

Perintätoimintaa **luvanvaraisesti** ja ammattimaisesti harjoittavan on periessään kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle kirjallinen maksuvaatimus. Maksuvaatimuksen saa lähettää velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on velallisen ja **velkojan** kesken nimenomaisesti sovittu.

Maksuvaatimuksen sisältö 5 a §

Ehdotetun säännöksen toisessa momentissa esitetään, että jatkossa maksuvaatimuksessa tulisi ilmoittaa myös alkuperäisen velkojan nimi. SPL:n näkemyksen mukaan vaatimus on tarpeeton eikä perustu mihinkään todelliseen ongelmaan. Lainvalmistelutyön aikana ei ole esitetty mitään tilastoa tai muutakaan näyttöä siitä, että kyse olisi lukumääräisesti tai muulla tavalla mitattuna velallisten kannalta merkityksellisestä asiasta.

SPL:n mielestä esimerkiksi kestovelkasuhteesta (esim. pitkäkestoinen kulutusluotto, vuokrasopimus, telepalvelu, energiantoimitus) on velallisen kannalta epärelevanttia tai jopa harhaanjohtavaa viitata velkojan mahdollisesti vuosia sitten käyttämään nimeen. Velallisen kannalta oleellisempaa on yksilöidä velkoja sillä nimellä, jolla velkoja on viimeisimmän saatavaansa liittyvän toimenpiteen (lasku, maksumuistutus) tehnyt suhteessa velalliseen.

SPL:n mielestä säännös on epä johdonmukainen, koska alkuperäisen velkojan nimeä ei tarvitse ilmoittaa, mikäli saatavaa perii velkoja itse. Ilmoitusvelvollisuus koskisi säännöksen mukaan ainoastaan toimeksisaajaperinnän yhteydessä lähetettyjä maksuvaatimuksia. Mikäli tavoitteena on varmistaa velallisen tietoisuus alkuperäisen velkojan nimestä, tulee tämä tieto edellyttää myös velkojan suorittaman perinnän yhteydessä.

Toteutuessaan pykäläluonnoksen mukainen toiminta aiheuttaa sekä velkojalle että toimeksisaajalle merkittäviä operatiivisia ongelmia ja kustannuksia. Kyseisen tiedon tarpeellisuus tulee käytännössä selvittää kaikkien toimeksisaajaperinnässä olevien saatavien osalta, joita on useita miljoonia. **Tämän johdosta SPL esittää, että pykälän osalta tulee säätää siirtymäsäännös, jonka mukaan ilmoitusvelvollisuus koskee ainoastaan lain voimaantulon jälkeen toimeksisaajaperintää siirrettyjä saatavia.** Lisäksi SPL katsoo, että alkuperäisen velkojan nimen ilmoittaminen kertaalleen ensimmäisen maksuvaatimuksen yhteydessä tulee olla riittävää.

Perintäkulujen korvaaminen ja ulosottokelpoisuus 10 §

Suoraan ulosottokelpoisiin yrityssaataviin liittyvien perintäkulujen säätäminen suoraan ulosottokelpoiseksi on SPL:n näkemyksen mukaan hyvä uudistus. Sen sijaan tämän suoran ulosottokelpoisuuden rajoittaminen määrällisesti vastaamaan suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluja ei vastaa maksuviivästysdirektiivin tavoitteita. Esitystä on muutettava tältä osin niin, että kulut ovat kokonaisuudessaan suoraan ulosottokelpoisia mikä varmistaa velkojalle mahdollisuuden periä myös saatavaan liittyvät perintäkulut yhdellä prosessilla. Käsillä oleva esitys johtaisi toteutuessaan siihen, että ulosotossa voisi olla samaan saatavaan liittyviä perintäkuluja sekä suoran ulosottokelpoisuuden perusteella että erillisen täytäntöönpanoperusteena kautta, mikä on omiaan aiheuttamaan epäselviä tilanteita. Oikeudellinen perintä aiheuttaa tässä yhteydessä myös oikeudenkäyntikuluja, jotka lisäävät velallisyrittäjien kuluvastuuta entisestään. Yrityskulujen rinnastaminen esitetyllä tavalla kuluttajasaatavan enimmäiskuluihin ei perustu mihinkään ja on vastoin yleistä periaatetta, jonka mukaan yrityssaatavan perintätoimenpiteitä ja -kuluja ei ole rajoitettu lailla.

Kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät 10 a § 4 kohta

Ehdotuksen mukaan toisen maksuvaatimuksen perintäkulut ovat puolet ensimmäisen maksuvaatimuksen perintäkuluista.

Ehdotuksen mukaiset perusteet toisen maksuvaatimuksen puolet pienemmälle perintäkululle eivät vastaa todellisuutta. Käytännön perintätoiminnassa velallisten yhteydenotot perintätoimijaan tapahtuvat sen jälkeen kun ensimmäinen maksuvaatimus on esitetty. Velallinen voi tuossa vaiheessa mm. riitauttaa saatavan ja sen selvittämisestä aiheutuu perintäyhtiöille lisätyötä, kuten myös siitä, että hyvää perintätapaa koskevien täsmennysten mukaisesti perintäyhtiön on

pyydettyä kiistämiseksi perusteet mikäli sellaisia ei ole esitetty sekä perusteiden ollessa puutteelliset niiden täydentämistä, jonka lisäksi velalliselle on ilmoitettava vielä perinnän jatkamisesta, mikäli kiistäminen on todettu perusteettomaksi. Lisäksi toista maksuvaatimusta edeltävät osoite- ja luottotietoselvitykset aiheuttavat kustannuksia.

Tämän vuoksi toisen maksuvaatimuksen todelliset perintäkulut voivat olla suuremmat kuin ensimmäisen maksumuistutuksen perintäkulut.

Kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät 10 a § 5 kohta

SPL ehdottaa, että 10 a §:n 5 kohtaa muutetaan seuraavan mukaiseksi:

5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimuksesta enintään 5 euroa, jos saatavaa perii perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 1 §:n 3 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja, jolla ei ole perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain mukaista perintälupaa.

Maksuajan pidennys 10 a § 6 kohta

Ehdotetun maksuajan pidennystä koskevan kuluveloituksen edellytyksenä on se, että maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivää. SPL vastustaa esitetyn määräajan liittämistä kyseiseen toimenpiteeseen, koska käytännössä se tulee johtamaan siihen, etteivät velkojat suostu esitetyn mittaiseen lisämaksu-aikaan, joka hidastaa saatavan perintäprosessia ja samalla aiheuttaa heille kuluriskin perintäkulun muodossa. Ehdotuksen perusteluissa määräaikaa on perusteltu sillä, että sillä estettäisiin perintäkulujen tarkoitushakuinen kasvattaminen useita lyhyitä maksuajan pidennyksiä tekemällä. Tässä yhteydessä unohtetaan kuitenkin se, että aloite maksuajan pidentämiseen tulee velalliselta hänen tarpeidensa pohjalta, jolloin maksuajan pidennys ja siitä aiheutuva kustannus eivät tapahdu velkojan tai toimeksisaajan yksipuolisella päätöksellä. Toteutuessaan ehdotus heikentää tosiasiallisesti velallisen mahdollisuutta hoitaa oma asiansa joustavasti. SPL:n mielestä maksuajan pidennyksen osalta havaitut epäkohdat voidaan korjata jo pelkästään sillä, että toimenpiteelle säädetään enimmäiskustannus. Tämän lisäksi perusteluissa mainittu selvitys, jonka mukaan velkoja ei voi yksipuolisesti veloittaa maksuajan pidennyksestä esimerkiksi silloin kun velallinen maksaa myöhässä, on riittävä täsmennys havaittujen epäkohtien korjaamiseksi.

Maksusuunnitelma 10 a § 7 kohta

SPL vastustaa ehdotettua säännöstä maksusuunnitelman laatimiskulujen osalta, koska se ei kannusta osapuolia tekemään velallisen tilanteen huomioivia maksusuunnitelmia. Kulutasoa osittain nykyisestä alentava ehdotus ei ole omiaan saavuttamaan esityksessä asetettuja tavoitteita.

SPL:n mielestä maksusuunnitelman perintäkuluja ei pitäisi sijoittaa perittävään pääomaan vaan maksusuunnitelman maksuerien määrään ja suoritettavaan työhön. Maksusuunnitelman perintäkulu 30 euroa kattaa nykyisin enintään 4 maksuerän maksusuunnitelman. Maksusuunnitelman valvonnan työmäärään vaikuttaa eniten maksuerien määrä. Neljä erää pitemmistä maksusuunnitelmista pitäisi pystyä vaatimaan jokaisen maksuerän osalta 8 €:n lisäkulu valvonnasta ja mahdollisten eräkohtaisten tilisiirtojen lähettämisestä aiheutuvan lisätyön perusteella. Rationaalinen perintä edellyttää maksusuunnitelman joustavuutta. Lisäksi velallisella pitää olla mahdollisuus tehdä useampi kuin 1 maksusuunnitelma. Näin säädettyä laki kannustaisi pidempien maksusuunnitelmien tekemiseen, mikä puolestaan varmistaisi sen, että maksuaikataulu voitaisiin laatia velallisen maksukykyä vastaavaksi myös niissä tilanteissa, joissa velallisella on useita eri vastuita ja toisaalta maksukyky edellyttää esimerkiksi yli puolen vuoden maksuaikaa. Velallisen kannalta SPL:n ehdotuksella olisi käytännössä ainoastaan positiivisia vaikutuksia, koska maksusuunnitelmasta johtuvat kulut riippuisivat suunnitelman pituudesta ja toisaalta tarve

oikeudellisen perinnän ja ulosotto-perinnän aloittamiselle vähenisi. Vertailun vuoksi todettakoon, että vastaava eräkohtainen veloituskäytäntö on jo käytössä ulosoton taulukkomaksujen muodossa, jotka veloitetaan jokaisesta velallisen maksamasta suorituksesta päältä. Esimerkiksi 67 euron suorituksesta veloitettava taulukkomaksu on 12 euroa. Toisin kuin SPL:n ehdottama kiinteä erämaksu ulosoton taulukkomaksun suuruus nousee huomattavasti suorituksen koon kasvaessa. Suomen Perimistöimistöjen Liiton käsityksen mukaan lainvalmistelutyön yhteydessä ei ole esitetty mitään perusteita, miksi eräkohtaista veloitusmallia ei voitaisi soveltaa myös vapaaehtoisen perinnän yhteydessä.

Maksusuunnitelman roolia ja kustannusvaikutuksia saatavien perinnässä on käsitelty myös Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen perintäkulututkimuksessa vuodelta 2008 (tutkimustiedoksiantoja 98, s. 103), jossa on useampaa otteeseen korostettu tarvetta muuttaa nykyisessä laissa olevaa maksusuunnitelman laatimiskulun hinnoittelusäännöstä niin, että se edesauttaisi kestävien maksusuunnitelmien tekemistä. Käytännössä tämä tavoite on saavutettavissa sillä, että velkojalla ja toimeksisaajalla on oikeus veloittaa suunnitelmien tekemisestä ja valvonnasta kulut, jotka kattavat näistä toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset koko maksusuunnitelman keston ajalta. Ainoa tämän suuntainen muutos esityksessä on se, että pääomaltaan yli 1 000 euron saatavien osalta maksusuunnitelman laatimiskuluksi esitetään 50 euroa nykyisen kaikissa tapauksissa sovellettavan 30 euron sijasta. Tällaisia saatavia on toimeksisaajaperinnässä kaikista toimeksiannoista vain noin 5 prosenttia, jonka lisäksi voidaan todeta, että pääomaltaan yli 1 000 euron saatava voi useissa tapauksissa edellyttää yli vuoden mittaisia maksusuunnitelmia, jolloin ehdotettu 50 euron kulu ei riitä kattamaan siitä aiheutuvia kustannuksia.

SPL:n mielestä ehdotus ei paranna vaan päinvastoin heikentää velkojan ja velallisen mahdollisuutta tehdä kestäviä maksusopimuksia, mikä Suomen Perimistöimistöjen Liiton käsityksen mukaan heikentää vapaaehtoisen perinnän asemaa suhteessa ulosottoon ja samalla myös velallisen asemaa, koska osasuorituksista menevät ulosoton taulukkomaksut muodostuvat pääsääntöisesti aivan pienempiä suorituksia lukuun ottamatta korkeammiksi kuin vapaaehtoisen perinnän maksusuunnitelmakulut.

SPL korostaa vielä sitä, että edellä mainitussa Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksessa maksusuunnitelmien laatimista ja niistä aiheutuvia kustannuksia ei ole nähty tekijänä, jolla olisi perintäkulujen kokonaiskorvausvelvollisuuden kannalta negatiivisia vaikutuksia. Tämä johtuu luonnollisesti siitä, että kyse on velallisen yhdessä velkojan tai toimeksisaajan kanssa tekemästä toimenpiteestä.

Tässä SPL:n eriävässä mielipiteessä on korostettu tavoitetta antaa velalliselle enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa oman asiansa käsittelyyn vapaaehtoisen perinnän aikana. Suomen Perimistöimistöjen Liiton mielestä maksusopimuksen laatimisen osalta kyse on nimenomaan tällaisesta toiminnasta, jolla velallinen pystyy vaikuttamaan siihen, miten hänen oman asiansa perintä etenee. Tätä taustaa vastaan ehdotetut säännökset, joilla rajoitetaan maksusuunnitelman laatimista sekä toimenpidemäärien että perintäkulujen osalta, ovat SPL:n käsityksen mukaan täysin velallisten etujen vastaisia.

Perintätoimien enimmäismäärät ja kokonaiskuluvastuu kuluttajasaatavan perinnässä 10 c § ja 10 d §

SPL vastustaa ehdotettuja enimmäismäärien säätämistä perintätoimenpiteille, koska tällä käytännössä rajoitetaan perustuslain vastaisesti velkojan oikeutta suorittaa saatavansa perimiseksi kaikki tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset toimenpiteet. SPL katsoo, että nykyisin voimassa olevan perintälain mukainen perintäkulujen kokonaiskuluvastuuta koskeva säännös riittää turvaamaan

perintäkulujen pysymisen kohtuullisella tasolla. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen perintäkulututkimuksen (tutkimustiedoksiantoja 98) käsitellyn kyselyn tulosten mukaisesti yksityisoikeudellisten saatavien perintäkulut eivät joitain poikkeuksia lukuun ottamatta ole ylittäneet nykyistä kokonaiskulukattoa ja keskimääräisesti perintäkulut jäivät näissä saatavissa selvästi alle maksimitason.

Maksullisten kirjeiden määrän rajaaminen ei ole velallisen edun mukaista. Muutos tarkoittaisi sitä, että kahden (2) maksuvaatimuskirjeen jälkeen siirryttäisiin aina oikeudelliseen perintään, joka lisäisi velallisen maksettavia kuluja (oikeudenkäyntikulut) ja maksuhäiriömerkintöjä. Suomessa on tällä hetkellä noin 350 000 sellaista velallista, joilla on yksi tai useampia maksuhäiriömerkintöjä luottotietoyhtiöiden luottotietorekistereissä. Luottohäiriöiden lukumäärä on ollut voimakkaassa kasvussa vuoden 2011 aikana verrattuna viime vuoden vastaavaan aikaan. Perintätoimistot tekevät mm. maksuhäiriörekisterissä olevien velallisten kanssa laajamittaista vapaaehtoista perintää, joka tähtää maksusuunnitelmiin tai velkasovintoihin.

Varojen kohdentaminen 11 §

SPL mielestä ehdotettu säännös, jonka mukaan suorituksia voidaan kohdistaa perintäkulujen pääomalle vasta kun myös pääsaatavan viivästyskorot ovat tulleet kokonaan maksetuksi, on velallisen etujen vastainen, koska se kasvattaa velallisen maksettavaksi tulevien korkojen määrää estäessään korollisen pääoman maksamisen ennen viivästyskorkojäämiä.

Korvausvastuu 15 §

Ehdotuksessa lähdetään siitä, että säännöksellä poiketaan siitä yleisestä sopimusvastuuta koskevasta periaatteesta, jonka mukaan toimeksiantaja vastaa toimeksisaajan aiheuttamista kustannuksista. Toimeksisaajalle katsotaan tässä yhteydessä olevan sellainen itsenäinen suhde velalliseen, joka oikeuttaa poikkeamaan perinteisesti valtuutussuhteisiin liittyvästä isännänvastuusta, jonka nojalla korvausvelvollisuus olisi velkojalla. Edellä esitettyyn viitaten SPL toteaa, että perintäkulujen korvaamisvelvollisuuden osalta esityksessä on kuitenkin päin vastaisesti todettu, ettei toimeksisaajalle ole mitään sopimussuhdetta velallisen kanssa vaan ainoastaan suhteessa velkojaan. SPL esittää, että yhtä lakia koskevassa ehdotuksessa noudatetaan johdonmukaisesti jompaakumpaa lähtökohtaa.

Helsingissä 16.12.2011

Suomen Perimistöimistöjen Liitto

Jyrki Lindström
puheenjohtaja

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7105
ISBN 978-952-259-166-1 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.jm.fi